

CAPUT II.

De Statu Clericorum.

« Clerici generaliter dicuntur illi qui « cum multa pertineant, de quibus alibi
 « sacris Ordinibus vel prima saltem ton- « agendum, hic agemus de beneficiis eccle-
 « sura sunt initiati. — Ad quorum statum « siasticis, Horis canonicis et aliis paucis ».

DUBIUM I.

De Beneficiis ecclesiasticis.

ARTICULUS I.

QUID ET QUOTUPLEX BENEFICIUM ECCLESIASTICUM.

83. *Quid est beneficium.* — 84. *Quotuplex est.*Beneficium
ecclesiasti-
cum, quid.

83. — « Resp. I^o. Beneficium ecclesiasti-
 « cum est jus perpetuum percipiendi fru-
 « ctus ex bonis Ecclesiae, propter officium
 « aliquod spirituale, auctoritate Ecclesiae
 « constitutum. — Ita Laymann¹, Lessius².

« Dicitur 1°. *Jus perpetuum*: ad exclu-
 « dendam vicariam et commendam tem-
 « poralem: quae non sunt beneficia de
 « quibus canones loquuntur.

« Dicitur 2°. *Propter officium*: quia
 « in beneficio duo jura a se mutuo sepa-
 « rabilia distinguuntur: — Primum est
 « jus seu potestas exercendi muneris spi-
 « ritualis; estque simpliciter spirituale. —
 « Alterum est jus percipiendi redditus eccle-
 « siasticos: quod, etsi secundum se sit
 « temporale, quatenus tamen fundatur in
 « officio spirituali, eique annexum est,
 « spiritualitatem aliquam participat.

« Dicitur 3°. *Auctoritate Ecclesiae, etc.*:
 « quia solius praelati est officia in Eccle-
 « sia instituere, eisque proventus eccle-
 « siasticos annectere; ipsiusque est dispi-
 « cere quot et qualibus ministris Ecclesia
 « egeat ».

Benefi-
cium saecu-
lare et re-
gulare.

84. — « Resp. II°. Beneficium dividitur:
 « 1°. In *saeculare*, quod pro saecula-
 « ribus; et *regulare*, quod pro regularibus
 « est institutum. Unde sine dispensatione,
 « nec saeculare regulari, nec contra con-
 « ferri potest. — Porro omne beneficium
 « praesumitur esse saeculare: nisi pro-
 « betur esse regulare, vel ex prima sui

« institutione, vel per possessionem paci-
 « ficam quadraginta annorum: per eam
 « enim ex saeculari fit regulare, et contra.
 « 2°. Beneficium aliud est duplex, aliud
 « simplex.

« *Duplex* dicitur quod est cum admi-
 « nistratione, ut papatus, episcopatus; et
 « omnia quae dicuntur dignitatis, hoc est,
 « quae habent praecminentiam cum juris-
 « dictione in foro externo, ut praeposi-
 « tura, decanatus, archidiaconatus, ab-
 « batia sive saecularis sive regularis, prio-
 « ratus claustralis. — Item personatus,
 « qui est eminentia in Ecclesia sine juris-
 « dictione, v. gr. locus honorificus in
 « choro, in processionibus, suffragiis fe-
 « rendis, ut cantoria, et similes. — Item
 « beneficia quae dicuntur officia, habent-
 « que administrationem rerum ecclesia-
 « sticarum sine jurisdictione; ut custos,
 « thesaurarius, primicerius, archipresby-
 « ter. — Denique duplicia dicuntur bene-
 « ficia curata; haec enim omnia duplici
 « onere et cura constricta censentur, cum
 « praeter recitationem precum omnibus
 « communem, habeant aliquam admini-
 « strationem et eminentiam.

« *Simplicia* dicuntur quae tantum sunt
 « instituta ad Officia divina obeunda, ne-
 « que administrationem vel eminentiam
 « singularem habent; ut canonicatus sive
 « saeculares sive regulares, capellaniae. —
 « Vide Laymann³ et Lessium⁴ ».

Beneficium
duplex.Beneficium
simplex.¹ Lib. 4. tract. 2, cap. 1, n. 1. — ² Lib. 2, cap. 34,dub. 1. — ³ Lib. 4, tr. 2, cap. 4, n. 4. — ⁴ Lib. 2, cap. 34, dub. 2.

ARTICULUS II.

QUOMODO ACQUIRANTUR ET CONFERANTUR BENEFICIA.

85. *Quibus modis acquirantur beneficia.* — 86. *Quinam sint proprii collatores beneficiorum.* — 87. *Quid et quotuplex sit juspatronatus.* — 88. *Quando patronus teneatur praesentare.* — 89. *An pendente lite currat tempus praesentationis.* — 90. *Quid faciendum, si multi praesententur.* — 91. *An peccent non praesentantes digniores ad beneficia.* *Certum est de promoventibus ad cardinalatus et episcopatus.* — 92. *Id certum est etiam de episcopis non eligentibus digniores ad parochias.* — 93. *Quid, si electio fit ad beneficia simplicia.* (Usque ad 96). — 97. *An patroni non praesentantes digniores peccent graviter.* — 98. *An ad idem teneantur resignantes.* — 99. *Verior sententia.* — 100. *An eligendi digniores ad praelaturas regulares.* — 101. *Vera sententia.* — 102. *An electio digni, omissa digniori, sit valida.* — 103. *Probabilior sententia.* — 104. *An episcopi digniores sint transferendi ad majores ecclesias.* *Et hic, an translatio episcoporum vetetur jure divino.* — 105. *Quid, si adsit justa causa.* — 106. *An eligentes minus dignum teneantur ad restitutionem.* *Et cui.* — 107. *An sententia negativa sit probabilis.* — 108. *An teneantur ad restitutionem id suadentes.* — 109. *Quid, si beneficium conferatur per concursum.* — 110. *An eo casu minus dignus electus teneatur resarcire damnum ecclesiae vel digniori.* — 111. *An examinatores teneantur denuntiare digniores.*

Beneficium
tribus mo-
dis acquiri-
tur.

85. — « Resp. I^o. Beneficia ecclesiastica « uno ex tribus modis communiter acquiruntur: 1°. Per *electionem*, v. gr. canonicorum; vel etiam *postulationem* (quae est electio ejus qui non erat de capitulo, vel de jure non erat capax); et *confirmationem* superioris, si electum vel postulatum idoneum esse intelligat. — 2°. Per *praesentationem* patroni praeviam, et institutionem subsecutam a praelato ecclesiae factam, si praesentatus sit idoneus. Etsi vero patronus praesentato jus ad rem conferat, ita ut beneficium alteri conferri nequeat; jus tamen in re et collatio beneficii per institutionem datur. — 3°. Per *collationem liberam*, quando beneficium solo jure praelati datur, nec patronatus juri subest.

« Unde etiam beneficia ex modo conferendi dividuntur in *electiva, patronata* et *libera* ».

86. — « Resp. II°. In qualibet dioecesi, « episcopus est proprius collator beneficiorum, nisi ex legitima praescriptione hoc jus alteri competat. Supremus autem et universalis collator omnium beneficiorum non patronatorum est Papa. Lessius¹. — Ratio prioris est, quia episcopus in sua dioecesi est moderator sacrorum: ergo ipsius est officia sacra

¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 10, num. 43 et 44. — ² Loc. cit., n. 44. — *Nicolaus V*, constit. *Ad sacram*, 19 Mart. 1447, § 4; habetur in Bullar. Rom. Mainardi. — ³ Loc. cit.,

« conferre. Ratio posterioris, quia Papa est « supremus dispensator bonorum ecclesiarum, et Ordinarius Ordinariorum.

« Potest autem Papa tribus modis beneficia conferre: 1°. Jure praeventionis; 2°. jure concursus; 3°. jure devolutionis: « de quibus vide Lessium²; ubi notat, « jure praeventionis et concursus, ad vitandas lites, rarius Papam uti. — Immo, « per concordata Germaniae inter Sedem « Apostolicam et Fridericum Imperatorem, per constitutionem Nicolai V, quae « incipit *Ad sacram, etc.*, alterni tantum « menses Papae collationi reservantur, « scilicet Januarius, Martius, etc.; reliqui « vero ordinariis collatoribus relinquuntur. Immo, si per tres menses, a die « notae vacationis, in loco beneficii nulla « dispositio vel gratia Papae appareat, « Ordinarius conferre potest. Similiter, « mortuo Papa, quamdiu sedes vacat. « Lessius³, Laymann⁴. — Quod si autem « Pontifex et Ordinarius eodem die idem « beneficium diversis contulerint, et neutrius collationis prioritas appareat; praefertendus est qui invenitur in possessione, quia pro eo jus praesumit. Si « neuter est in possessione, praefertur « provisorius a Pontifice, ob dignitatem provisoris. Barbosa et Bardi⁵. Denique, si « ultima nocte mensis episcopalis bene-

dub. 10. — ⁴ Lib. 4, tr. 2, cap. 10. — *Barbosa*, de Off. et Potest. episc., alleg. 57, a n. 12. — ⁵ De Consc., discept. 6, cap. 6, § 10, ex cap. *Si a sede 31*, de praebend., in 6°.

Papa tri-
bus modis
beneficia
conferat.Jus patro-
natus, quid
et quotu-
plex.

« ficium coeperit vacare, in dubio utrum « ante an post mediam noctem, qua incipit mensis papalis: si nemo sit in sessione, nec ulla provisio, praesumptio juris est pro Ordinario. Gonzalez^{a)}, « Barbosa^{a)}, Bardi¹ ».

87. — « Quaeres I^o. Quid et quotuplex « sit jus patronatus?

« Resp. 1°. Esse potestatem praesentandi ad beneficium ecclesiasticum vacans. — Resp. 2°. Esse duplex, scilicet: « jus patronatus ecclesiastici, quod alicui « competit, quia ex bonis ecclesiasticis; « et jus patronatus laici, quod alicui « petit, quia ex bonis patrimonialibus ecclesiam fundavit, vel dotavit, vel erexit. « — Laymann² ».

88. — « Quaeres II°. Quando patronus « teneatur praesentare, beneficio vacante?

« Resp. Si patronatus sit laicus, teneri « intra quatuor menses ». [Ex cap. ^{a)} *Quoniam*, de jurepatroni.]. — « Si ecclesiasticus, intra sex: [Ex cap. *un.*, § *Verum, de jure patroni*, in 6°. — Si mixtus, etiam intra sex, ut Salmant.³] « intra quos, nisi fiat « praesentatio, beneficium fit liberum, ejus « que dispositio pro ea vice devolvitur ad « eum cujus est instituere praesentatum ».

Lite vertente, quando currat tempus praesentationis.

89. — Quaeritur hic: *an currat tempus praesentationis, quando vertit lis super jure patronatus?*

Nega, si lis sit inter episcopum et patronum vel inter ipsos praesentatos. Se-

¹ De Consc., discept. 6, cap. 6, § 11, n. 4. — ² Lib. 4, tr. 2, cap. 13, n. 1 et 4. — ³ Tr. 28, de Benefic. cap. unic., n. 275. — ⁴ Loc. cit., n. 277. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 21,

86. — ^{a)} Hieronymus Gonzalez, in *reg. 8 Cancell.*, gloss. 11, haec scribit: Quando dubium est utrum vacaverit beneficium mense ordinario an mense apostolico, praefertur possessor, n. 28; quando autem neuter possidet, uterque tamen provisorius est et constat de prioritae collationis ordinariae, praevalet collatio ordinaria, n. 30; et hujus dicti rationem affert, subdens: « Quoniam, non solum praesumitur reservatio ratione mensis, sed etiam debet concludenter probari vacatio de mense apostolico, ut provisorius a Papa obtinere possit ». — Barbosa, de *Episc.*, alleg. 57, n. 13, dicit judicandum esse pro possessore, quando dubium est de mense quo beneficium vacaverit.

88. — ^{a)} Praesens assertum probatur non quidem ex cap. *Quoniam*, quod S. Alphonsus refert; sed ex cap. *Si laicus*, § *Verum, eod. tit. in 6°*, quod S. Doctor hic infra allegat.

S. ALPHONSI, *Opera moralia*. — Tom. II.

cus, si lis sit inter patronos, v. gr. si non conveniunt in praesentando; vel si contenditur cui competat jus praesentandi. Salmant.⁴ cum Azor, Zerola, etc., ex cap. *Quoniam, de jure patroni*. — Notant tamen Salmant.⁵ cum Barbosa^{a)}, episcopum tempus designatum posse per alios sex menses prorogare, sed non amplius^{b)}, ex cap. 2, de concess. praebend.

90. — « Quaeres III°. Quid faciendum, « si multi praesententur?

« Resp. 1°. Si patronus qui antea praesentavit Petrum, praesentet postea Paulum, velitque hunc praeferrere, poterit « praelatus instituere utrum maluerit, si « patronatus sit laicus: quia tunc praesentatio secunda non facit irritam primam, nec contra. Si tamen patronatus sit ecclesiasticus, prior tempore erit potior jure, ex cap. *Cum autem, de jure patroni*. — Resp. 2°. Si ex duobus patronis, alter Petrum, alter Joannem praesentet, potest collator conferre utri maluerit. [Sed praeferre debet digniorem, etsi a minore parte patronorum praesentatum^{a)}, ex cap. *Quoniam, de jure patroni*. Vide alia infra, ex n. seq.] « Immo, « juxta Silvestrum^{b)}, episcopus tunc tertio « conferre potest, eo quod patroni non « conveniant. — Resp. 3°. Si multi patroni « inter se sint discordes, is instituendus « in quem plures conveniunt. Vide Lessium⁶ et Laymann⁷ ».

Quid, si
plures ab
eodem prae-
sententur.Quid, si
alii ab aliis
praesententur.

qu. 12. — *Zerola*, Frax., v. *Jus patronatus*, ad 5. — ⁵ Loc. cit., n. 277. — ⁶ Lib. 2, cap. 34, dub. 3. — ⁷ Lib. 4, tr. 2, cap. 13, n. 18.

89. — ^{a)} Barbosa, loc. cit., alleg. 72, n. 143, quem Salmant. allegant uti refert S. Alphonsus, dicit dumtaxat episcopum posse terminum prorogare.

^{b)} Cap. *Nulla 2, de concess. praebend.*, statuit beneficia providenda esse infra sex menses; quodsi episcopo competat provisorio et ipse differat, capitulum providebit; si vero capitulo competat provisorio et ipsum differat, providebit episcopus; demum si omnes neglexerint, disponet metropolitanus.

90. — ^{a)} Cap. *Quoniam 3, de jure patroni*, haec decernit: « Si forte in plures partes fundatorum se vota diviserint, ille praeficiatur ecclesiae, qui majoribus juvatur meritis, et plurimorum eligitur et approbatur assensu ».

^{b)} Silvester, v. *Juspatronatus, n. 9, § Quartum*, id habet ex Panormitano, quem non reprobatur.

91. — Hic oportet plures Quaestiones discutere scitu maxime necessarias circa collationem beneficiorum.

Quaeritur 1°. *An sit obligatio eligendi digniores ad beneficia.*

Digniores sub gravi ad episcopatum eligendi.

Certum est 1° nullo modo excusari a peccato mortali eos, qui promovent minus dignos ad *episcopatus* et *cardinalatus*. — Habetur hoc ex Tridentino¹, ubi declaratur: *Omnes vero et singulos qui ad promotionem praeficiendorum, quodcumque jus quacumque ratione a Sede Apostolica habent, aut alioquin operam suam praestant..., in primis meminerint, nihil se ad Dei gloriam et populorum salutem utilius posse facere, quam si bonos pastores et Ecclesiae gubernandae idoneos promoveri studeant; eosque alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, nisi quos digniores et Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium suggestionibus, sed eorum exigentibus meritis, praefici diligenter curaverint.* Ex quo patet peccare quidem graviter Pontifices et reges qui ad praefatas dignitates non digniores promovent. Ratio, quia, cum beneficia seu dignitates praedictae sint instituta ad commune bonum Ecclesiae, multum ipsi detrahunt qui praetermittunt eligere magis idoneos ad ecclesiarum regimen. — Confirmatur ex proposit. 47 damnata ab Innocentio XI, quae dicebat: *Cum dicit concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores et Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint, ad ecclesias promovent: concilium vel primo videtur per hos digniores, non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo; vel secundo, locutione minus propria ponit digniores, ut exclu-*

¹ Sess. 24, de reform., cap. 1. — ² Sess. 24, de reform., cap. 18. — ³ 2^a 2^{ae}, qu. 63, art. 2. — ⁴ Tr. 28, n. 307. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, a concl. 4. — *Cajetan.*, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. 63, art. 2. — ⁵ Loc. cit. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 60, a num. 101. — *Thom. Hurtad.*,

92. — a) Ex auctoribus citatis, Barbosa silentio praetermittit septimum hunc casum de potente et nobili praefereendo.

b) Verba haec: *Sed dubie minus dignus altero*, obscuritatem quamdam in textum affe-

dat indignos, non vero dignos; vel tandem loquitur tertio, quando fit concursus.

92. — Certum est 2° quod episcopi ad *beneficia curata* pariter tenentur digniores eligere. — Ratio est eadem quae supra declarata est, cum ad parochos etiam pertineat salus animarum. Et hoc pariter constat ex Tridentino², ubi dicitur: *Ex hisque episcopus eum eligat quem caeteris magis idoneum judicaverit.* — Ex verbis autem Tridentini primo loco relatis: *quos Ecclesiae magis utiles ipsi judicaverint*, recte inferunt cum S. Thoma³, Salmant.⁴ cum Soto, Cajetano, etc., quod major dignitas eligendorum non accipienda est absolute, sed respective ad utilitatem Ecclesiae et fidelium.

Caeteris autem paribus, dicunt Salmant.⁵ cum Barbosa, Hurtado, etc., censendum esse digniorem: 1°. Qui est senior. 2°. Qui de suis bonis fundavit ecclesiam. 3°. Sacerdos in concursu non sacerdotis. 4°. Originarius respectu extranei. 5°. Graduatus in aliqua scientia. 6°. Qui praeditus est majori sanctitate aut prudentia praefereendus est ei qui sola scientia praeeminet. 7°. Potens et nobilis, quia haec solent non parum conducere ad Ecclesiae bonum^{a)}. 8°. Pauper praefereendus est diviti. — Ultimo notant Passerinus, Leurenus et Sigismundus, apud Croix⁶, quod si quis sit probabiliter dignior, sed dubie minus dignus altero^{b)}, qui est certe dignus, potest hic certe dignus praeferrari.

93. — Dubitatur 1°. *An peccent mortaliter episcopi, eligentes minus dignos ad beneficia simplicia, omissis dignioribus?* — Adest duplex sententia:

Prima sententia probabilis negat; quia, cum beneficia non sint instituta (saltem primario) in bonum singulorum, sed in utilitatem communitatis, modicum

Resol. mor., tr. 12, cap. 1, resol. 22, a n. 1330. — *Passerini.*, de Electione canon., cap. 25, num. 651. — *Leuren.*, Forum benefic., part. 2, qu. 298, num. 2. — *Sigismundus a Bononia*, de Electione, dub. 38, num. 3, v. f. — ⁶ Lib. 4, num. 594.

runt, nec videntur necessaria, cum auctores citati dicant tantummodo, tutius esse eligere dignum quem electores certe sciunt esse talem, quam eum quem solum probabiliter credunt digniorem.

Item, eligendi ad beneficia curata.

Quinam digniores, ceteris paribus.

Saltem veniale.

ei damnum infertur, si illa conferantur dignis, praetermissis dignioribus. Ita tenent Petrus Navarra¹, Sà², Sotus³, Eibel⁴; Sanchez⁵ cum Salon^{a)}, Gabriele, Alensi^{b)} et Abulensi^{c)}; item Dicastillus^{d)}, Hurtadus, Vega et Diana, apud Salmant.⁶ Et probabilem putant Salmant.⁷ et Cardenas⁸. — Ad textum autem qui adducitur ab adversariis, in cap. unic. *Ut ecclesiast. benef. sine dimin. confer.*, ubi dicitur: *Debui... beneficium in persona magis idonea dispensare*, respondet cum Lugo⁹, ibi reprehendi a Pontifice episcopum, non quia non dispensavit digniori, sed quia dispensavit non idoneo (ut colligitur, iudicio Lugonis, ex ejusdem canonis initio). — Ad alios textus vero qui opponuntur, respondent in illis non haberi praeceptum, sed tantum instructionem.

Non desunt qui asserunt nullum esse peccatum eligere ad beneficia simplicia etiam minus dignos; ut Petrus Navarra, Ledesma^{e)}, Gutierrez^{f)}, Garcia, Navarrus^{g)} et Diana, apud Cardenas¹⁰, qui adhuc probabile putat. — Sed puto in hoc non recedendum a communi sententia, quae saltem a veniali id non excusat. Quinimmo recte Sanchez¹¹ et Continuator Tournely¹² cum communi, dam-

¹ De Restit., lib. 2, cap. 2, n. 146 et 147; cfr. n. 172, i. f. — ² V. *Beneficium*, n. 42. — ³ De Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, v. f., § *Igitur conclusio*. — ⁴ Part. 5, confer. 9, de Statu ecclesiast., num. 305. — ⁵ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 2, num. 20. — *Gabr. Biel*, in 4, dist. 15, qu. 7, art. 3, dub. 1, propos. 2. — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 12, cap. 1, resol. 23, § 8, n. 1540. — *Vega*, Sum. nueva, part. 2, cap. 17, cas. unic., i. f. — *Diana*, part. 2, tr. 15, resol. 38. —

93. — a) Salon, in 2^{ae} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, contrav. 3, v. *Conclusio 1*, ita tenet « in simplicibus quibusdam » beneficiis.

b) Alensis, in *Sum.*, part. 2, qu. 119 (al. qu. 120), membr. 2, art. 3, i. f., haec asserit, non de simplicibus, sed de minori beneficio, dicens quod si electio facienda sit « ad episcopalem dignitatem, requiritur quod secundum conscientiam, eligatur utilior [al. melior]. In minori vero beneficio, sufficit quod bonus ». Quod certe et potiori adhuc ratione de simplici beneficio dicendum erit.

c) Abulensis rem clare significat in *Matth.*, cap. 22, qu. 116, ubi, loquens de mortali peccato, quod in hac re committitur, semper id applicat beneficiis quae curam animarum adjunctam habent,

d) Dicastillus non satis recte a Salmant.

nant de mortali eligere minus dignum ad canonicatus, quibus annexum est munus poenitentiariae, vel concionandi aut docendi.

Secunda tamen sententia communior et probabilior docet, sub gravi obligatione etiam ad beneficia simplicia eligendos esse digniores. — Ratio 1^a, quia, ut ait S. Thomas¹³, *praelatus ecclesiasticus non est dominus (beneficiorum), ut possit ea dare pro libito, sed dispensator, etc.* Unde peccat qui aliis beneficia distribuit quam dignioribus, qui ad illa jus fortius habent. Si enim verum est (ut doctores communiter fatentur) quod beneficia non solum sint instituta in bonum commune, sed etiam (licet minus principaliter) in praemia meritorum; patet inde ad illa majus habere jus qui commune bonum magis promovent. Saltem beneficia sunt bona communia; et ut talia etiam debentur iis qui meritis praestant. — Ratio 2^a, potior mihi et Lugoni (qui praedictae primae rationi minime acquiescit) ea est, quia ipsa utilitas Ecclesiae, ob quam sunt beneficia instituta, postulat de se ut digniores promoveantur; alioquin clerici parum incumberent ad digniores se reddendos, et sic valde deficeret Ecclesiae utilitas: hoc autem damnum non leve,

⁶ Tr. 28, n. 312. — ⁷ Loc. cit., n. 324. — ⁸ Cris., dissert. 28, n. 9. — ⁹ De Just. et Jure, disp. 35, n. 11. — *Petr. Navarra*, loc. cit., num. 147. — *Nicol. Garcia*, de Benef., part. 7, cap. 16, num. 16 et 17. — *Diana*, loc. cit., resol. 38. — ¹⁰ Loc. cit., num. 9. — ¹¹ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 2, num. 21. — ¹² De Benefic., cap. 2, art. 1, sect. 2, v. *Dico 2*. — ¹³ 2^a 2^{ae}, qu. 63, art. 2, ad 1. — *Lugo*, de Just. et Jure, disp. 35, num. 20.

adducitur; nam, de *Just.*, lib. 2, tr. 2, disp. 8, dub. 5, n. 97, negat esse mortale in beneficiis minoris tantum momenti; asserit autem esse mortale in beneficiis pinguibus, etsi simplicibus, ut sunt: canonicatus, decanatus, etc.

e) Petrus de Ledesma, in *Sum.*, part. 2, tr. 7, cap. 2, concl. 7, dub. 15, v. *Dico 2*, id dicit « de beneficiis simplicibus quae sine concursu et oppositione conferuntur ».

f) Navarrus a Cardenas male citatur; nam, de *Oratione, miscellan.* 38, id non habet. — Gutierrez pariter a Cardenas (ex Diana tamen) perperam allegatur; nam in *Canon. quaest.*, lib. 2, cap. 11, n. 12, tenere videtur sententiam communem, a qua S. Alphonsus negat esse recedendum: « Quid tenendum? inquit, ... Credo conferentem [minus digno] non peccare mortaliter ».

Probabilius est etiam lethale.

sed satis notabile videtur. Lessius¹, Lugo², Palaus³, Holzmann⁴, Croix⁵, Viva⁶, Roncaglia⁷ (qui spectata ratione, putat contrariam carere probabilitate); item Salmant.⁸ cum S. Antonino⁹, Cajetano¹⁰, Azor, Filiuccio, Garcia¹¹ et aliis plurimis.

94. — Limitant tamen doctores, et dicunt non esse peccatum mortale: 1°. Si praetermittatur dignior, non passim, sed semel vel bis; ut Lugo⁹, Navarra^{a)}, Azor^{a)} et Filiuccio, apud Croix¹⁰. — Item Lessius¹¹ cum Alensi^{b)}, Soto^{b)}, Sà^{b)}, Gabriele^{b)}, Angelo^{b)}, Petro Navarra^{b)} et Aragon^{b)}, loquendo de beneficiis mere simplicibus, ut capellaniis et etiam canonicatibus; non autem de iis quibus annexa est iurisdictio vel functio magni momenti, ut supra: ratio, quia tunc parum damni inferitur Ecclesiae. Hoc tamen nullo modo admittendum in beneficiis curatis, pro quibus damnum Ecclesiae, communiter loquendo, esset notabile. — Immo Vasquez, Covarruvias et

Cajetanus tenent hoc esse mortale etiam in omnibus beneficiis simplicibus, quia etiam violaretur in re gravi iustitia distributiva. E converso ait Lessius¹² cum aliis, quod dignior in his beneficiis non habet tale jus strictum, ut illud violare sit mortale; cum violatio iustitiae distributivae, ut asserit cum Soto^{c)}, non sit semper mortale, nisi redundet etiam in violationem iustitiae commutativae.

95. — Limitant 2°. Si excessus dignitatis sit parvus; quia tunc damnum leve censetur. Ita Lessius¹³, Lugo¹⁴ (qui vocat commune) cum Navarro, Soto, Gersonio, Petro Navarra et Silvestro; Sanchez¹⁵ cum Aragon, Salon, Prado^{a)}, etc. Et in hoc casu dicunt electionem non excedere culpam venialem, etiamsi electores praestiterint juramentum eligendi digniores; ut Salmant. cum Soto^{b)}, Sanchez, Palaus^{b)}; et Lugo^{c)}, qui hoc admittit in his duabus et sequenti limitatione. — Haec tamen limitatio nequaquam admittenda est quoad beneficia curata.

narum. — ¹² Lib. 2, cap. 34, n. 67. — ¹³ Lib. 2, cap. 34, n. 64. — ¹⁴ Disp. 35, n. 21 et 22. — *Navar.*, Miscell. 38 de Oratione, n. 5. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, limit. 1, v. *Atvero antequam*. — *Gerson.*, opusc. Regulae morales, n. 63 et 65. — *Petr. Navar.*, de Restit., lib. 2, cap. 2, n. 162. — *Silvest.*, v. *Electio I*, qu. 16, n. 19. — ¹⁵ *Consil.*, lib. 2, cap. 1, dub. 2, n. 17. — *Aragon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, concl. 1. — *Salon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, contrav. 3, v. *His positis*. — *Salmant.*, tr. 28, num. 326. — *Sanch.*, loc. cit., n. 19; cfr. *Decal.*, lib. 3, cap. 4, n. 23.

9) S. Antoninus, *part. 2, tit. 1, cap. 20, § 1*; Cajetanus, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, v. Nota 4; et qu. 185, art. 3, ita sane videntur tenere, cum loquantur de beneficiis in generali, nec distinguant inter simplicia et curata.

10) Nicolaus Garcia, *de Benefic.*, part. 7, cap. 16, n. 10, refert utique communem, uti dicit, opinionem canonistarum, quae tenet esse mortale; ipse vero, ut supra visum est, oppositam tenet.

11) Petrus Navarra, *lib. 2, cap. 2, n. 148*; Azor, *loc. cit.*, cap. 15, qu. 1, v. Altera opinio, et qu. 7, id non habent, licet pro hac limitatione a Croix citentur.

12) Alensis, *Sum.*, part. 2, qu. 119, (al. ut habetur in indice quaestionum, qu. 120) *membr. 2, art. 3*; Sotus, *de Just. et Jure*, lib. 3, qu. 6, art. 2, ad 5 *argum.*, v. *Igitur conclusio*; Sà, v. *Beneficium*, n. 42; Gabriel Biel, in 4, *dist. 15, qu. 7, art. 3, dub. 1, propos. 2*, v. *Dicitur notanter, lit. k*; Angelus, v. *Electio*, n. 21, et v. *Acceptio*, n. 6; Petrus Navarra, *loc. cit.*; Aragon, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63,

art. 2, concl. 1, non recte citantur a Lessio; non enim afferunt hanc limitationem.

c) Ex Soto, *loc. cit.*, art. 2, id forte colligi potest, etsi non expressis verbis asseritur, quidquid Lessius videatur affirmare.

95. — a) Prado non citatur a Sanchez; attamen, *cap. 19, qu. 2, n. 4 et 10*, clare tenet nanc opinionem de officiis saecularibus.

b) Sotus, *de Just. et Jure*, lib. 3, qu. 1, art. 7, dub. 1; Palaus, *tr. 14, disp. 1, punct. 6, n. 8*, principium generale tueritur, ex quo haec doctrina colligitur: scilicet juramentum promissorium rei levis, non injicere vinculum mortalis reatus.

c) Lugo, *disp. 35, n. 21 et 23*, doctrinam istam de juramento applicat expresse ex Sanchez huic secundae limitationi dumtaxat, « quia frangit juramentum in re levi ». Sed, *ibidem* n. 21, parvitatem materiae in eligendo minus digno, ex duplici capite provenire posse asserit: vel quia beneficium est parvi momenti, vel quia excessus dignitatis parvus est in eo qui omittitur.

Limitatur 3°, si beneficia sint parvi momenti.

4° Si lex foundationis eligendum designet.

5° Si praevidetur brevi dimissurus beneficium.

Digniores sub gravi ad episcopatum praesentandi.

Item, ad beneficia curata, a patronis ecclesiasticis.

Secus, juxta alios, a patronis laicis.

96. — Limitant 3°. Si beneficia sint parvi momenti; ut Lugo¹ communiter cum Navarro^{a)}, Silvestro^{a)}, Gersonio^{a)}, Aragon^{a)}, Salon; Viva^{b)}. Item Lessius, Reginaldus, Rebullus, Malderus, apud Croix²; item Sotus, Valentia, Bañez, Rodriguez, apud Diana³.

Limitant 4°. Si ex lege foundationis debeat eligi aliquis de aliqua familia, collegio vel oppido; ut [Continuator] Tourneley⁴ cum Silvio.

Limitant 5°. Si praevidetur dignior brevi dimissurus beneficium; ut Holzmann⁵ cum Pichler.

97. — Dubitatur 2° An patroni teneantur sub mortali praesentare digniores ad beneficia? — Distinguendum inter beneficia curata et simplicia.

1°. Si sint curata, certum est 1°) quod patroni episcopatum, ut sunt reges, ad id tenentur: ex relato cap. 1 Tridentini, sess. 24, de reform. (ut supra), ubi hoc declaravit concilium de omnibus promoventibus, ut vidimus n. 91. — Certum est 2°) quod si patroni sunt ecclesiastici, tenentur etiam digniores praesentare; ut sancivit concilium⁶.

Sed Dubium est, si patroni sint laici. Prima sententia, quam tenent Palaus⁷; ac Garcia, Petrus Navarra et alii, apud Salmant.⁸, negat teneri ad praesentandos digniores, sive beneficium sit simplex, sive curatum. — Probat ex Tridentino⁹, ubi dicitur: *Quod si juris patronatus laicorum fuerit, debeat qui a patrono praesentatus fuerit, ab eisdem deputatis... examinari, et non nisi idoneus repertus fuerit, admitti.*

¹ Disp. 35, n. 21 et 22. — *Salon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, contr. 3, v. *His positis*. — *Less.*, lib. 2, cap. 34, num. 64 et 66. — *Regin.*, lib. 30, n. 197, i. f. — *Rebell.*, part. 1, lib. 3, qu. 4, n. 12. — *Malder.*, tr. 9, cap. 2, dub. 7, v. *Dico 11°*. — ² Lib. 4, n. 588. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, limit. 1, v. *Atvero antequam*. — *Valent.*, in 2^{am} 2^{ae}, disp. 5, qu. 7, punct. 2, § 2, i. f. — *Bañes*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, dub. 3, concl. 1. — *Rodríguez*, *Sum.*, part. 1, cap. 6, n. 1. — ³ Part. 5, tr. 5, resol. 13. — ⁴ De Benefic., cap. 2, art. 1,

Ergo concilium, ait Palaus, non aliud onus imponit laico, quam idoneum praesentare. — Confirmant ex can. *Monasterium 33, caus. 16, quaest. 7*, ubi dicitur: *Liceat... illi presbytero cui voluerit pro sacro officio illius dioecesis cum consensu episcopi, ne malus existat, commendare*. In quibus verbis *ne malus*, commentat Glossa: *Sufficit aliquem non malum esse*; ut notat etiam Glossa in can. *Licet ergo, caus. 8, qu. 1*.

Sed omnino tenendum cum *secunda* sententia, quod in beneficiis curatis teneatur sub gravi patronus adhuc laicus praesentare digniore. — Hoc mihi certum videtur; quia in his beneficiis eadem utique ratio currit quae in episcopatibus, pro quibus jam declaravit Tridentinum (ut supra vidimus, n. 91) a quibuscumque patronis promovendos esse digniores. Idque videtur clare confirmari ex propos. damnata 47, ut supra (ut bene advertit Croix¹⁰): quae intelligenda est ex verbis *quando fit concursus*, non solum de episcopatibus, in quibus non fit concursus; sed etiam de beneficiis curatis, quae per concursum conferuntur.

2°. Si vero beneficia sint simplicia: prout probabile est episcopos non teneri sub gravi ea dignioribus conferre; ita probabile etiam est ad hoc non teneri patronos. Sed quia probabilius est (ut diximus) illa dignioribus conferenda esse; ita etiam probabilius censemus patronos teneri sub gravi digniores praesentare. Ratio potissima, ut bene ait Sanchez^{a)}, quia alias evenirent eadem inconvenientia quae se-

sect. 2, v. *Alii sunt insuper*, sub 3. — *Silvius*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, quaer. 4, concl. 3, num. 3 (a Collet tamen non citatur pro hoc asserto). — ⁵ De Praec. partic., n. 421. — *Pichler*, Jus canon., lib. 1, tit. 6, n. 29, i. f. — ⁶ Sess. 24, de reform., cap. 18. — ⁷ Tr. 13, disp. 2, punct. 7, n. 6. — *Nicol. Garcia*, de Benefic., part. 7, cap. 16, n. 19. — *Petr. Navar.*, de Restit., lib. 2, cap. 2, n. 150. — ⁸ Tr. 28, n. 281. — ⁹ Sess. 24, de reform., cap. 18. — *Palaus*, tr. 13, disp. 2, punct. 7, n. 6. — *Glossa* in c. *Licet*, v. *Qui praestantior*. — ¹⁰ Lib. 4, n. 583.

modicitatem, « ut quia pene nihil distat inter hunc qui eligitur et alium meliorem ».

b) Viva, in *propos. 47 Innoc. XI, n. 9 i. f.*, ita sane docet, « dummodo hoc idem raro admodum et non frequenter fiat ».

97. — a) Sanchez videtur id tenere de solis beneficiis curatis; nam, *Consil.*, lib. 2, cap. 1, dub. 5, n. 3, scribit: « Secunda sententia pro-

Oppositum omnino tenendum.

Ad beneficia simplicia, probabiliter sub levi.

Probabilius sub gravi.

Limitatur: 1° si semel aut bis fiat.

Limitatio non valet in beneficiis curatis.

Limitatur 2°, si parum antecellat.

Limitatio non valet in beneficiis curatis.

quantur ex hoc quod electores non eligant digniorem (prout supra animadvertimus); cum episcopus non possit alioquin repellere praesentatum, si sit idoneus, etiamsi dignior omittatur. — Nostram sententiam tenent Sanchez ^{a)}, Croix ^{b)}, Viva ¹, Roncaglia ²; et Salmant. cum Molina, Bañez ^{c)}, Vasquez, Azor ^{d)}, Lessio ^{e)}. Et eandem tenet Lugo ^{f)}; quamvis excipiat capellanas quas quis pro libito in aliqua capella suae familiae instituit: contra Molina, Azor ^{g)} et Vasquez, apud Viva ³, qui hoc concedunt tantum fundatoribus non autem successoribus.

98. — Dubitatur 3°. *An resignantes beneficia etiam debeant digniorem quaerere?* — In hoc plures diversae adsunt sententiae:

Prima negat cum Sanchez ⁴, Lessio ⁵ cum Cajetano, Palao ⁶. Item Azor, Hurtadus, Mercado, Salon, apud Salmant. ⁷. Et Lugo ⁸ vocat communem cum Maldero ^{a)}, Sà ^{a)} et Diana ^{a)}; et ipse Lugo cum Vasquez probabilem vocat. — Ratio, quia

resignans sive commutans beneficium non est dispensator boni communis, sed boni sui; unde non peccat contra justitiam distributivam. Nec peccat episcopus tunc conferens beneficium resignatario idoneo; quia tunc non tenetur digniorem quaerere: decreta enim de eligendo digniore loquuntur de collatione per vacationem, non autem per resignationem. — Sentit tamen Lessius ⁹ quod si offeratur resignanti persona multo dignior, tenebitur ex caritate erga commune bonum illam praeferre.

Secunda sententia omnino opposita absolute affirmat teneri resignantem quaerere digniorem. Hanc tenent Sotus ¹⁰, Viva ¹¹, Continuator Tournely ¹²; item Vasquez et Palacio, apud Salmant. ¹³. — Ratio, quia resignans, licet non peccaret tamquam collator beneficii, peccaret tamen quia esset causa illicitae collationis: cum alioquin collator, qui certe non tenetur acceptare hujusmodi resignationem, non excusaretur a peccato, si eam acce-

Mercado, de Contract., tr. de Restit., cap. 17, i. f. — *Salon*, in 2° 2°, qu. 63, art. 2, contr. 3, § *Quid possit resignator beneficii*. — ¹ Tr. 28, n. 330. — ² De Just. et Jure, disp. 35, n. 49. — *Lugo*, loc. cit. — *Vasq.*, opusc. de Benefic. cap. 2, § 3, dub. 7, n. 77. — ³ Lib. 2, cap. 34, n. 61, i. f. — ⁴ De Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, i. f., *Dubium alterum*. — ⁵ Opusc. de Benefic., loc. cit., n. 7; et in propos. 47 Innoc. XI, n. 13. — ⁶ De Benefic., cap. 2, art. 1, sect. 2, § *Alii sunt insuper*, sub 4. — *Vasq.*, loc. cit., num. 77. — *Paul. de Palacio*, in Sum. Cajetani, v. *Beneficium*, annotat. ad cap. 4. — ⁷ Loc. cit., n. 329.

babilior docet teneri etiam patronum laicum ex justitia distributiva sub mortali praesentare digniorem, EODEM MODO quo *supra dubio 2* diximus hoc de electoribus. Et inter alias rationes affert eam quae hic a S. Alphonso commemoratur. Sed *dubio 2*, ad quem Sanchez lectorem remittit, et in quo, n. 16, dicit mortale esse eligere dignum ad beneficium, omisso digniori, haec verba n. 20 addit: «Secundo limitanda est haec sententia, ut intelligatur in beneficiis curatis; nam in aliis simplicibus, ut canonicibus, etc., personatibus et dignitatibus, quae beneficia simplicia sunt, tantum est veniale omittere digniorem, modo dignus eligatur».

^{b)} Croix, *lib. 4, n. 584*, id assertit de beneficiis curatis.

^{c)} Bañez, in *2am 2ae, qu. 63, art. 2, dub. 4, concl. 4*, hoc sane ut probabilius dicit; sed *concl. 3*, negat in praxi hujusmodi patronos damnandos esse de mortali, propter contrariae sententiae probabilitatem.

^{a)} Azor, *part. 2, lib. 6, cap. 21, qu. 5*, id assertit de patronis in universum, quamvis addat Tridentinum aliter definire de patronis laicis et ecclesiasticis, quoad beneficia curata.

^{e)} Lessius, *lib. 2, cap. 34, n. 65, i. f.*, ita docet, loquens de beneficiis curatis, et de ceteris quae aliquam magnam functionem sibi adjunctam habent.

^{f)} Lugo, *de Just. et Jure, disp. 35, n. 38 et seqq.*, mortale utique esse assertit; excipit tamen simplicia beneficia, quorum quis esse patronus ex voluntate institutoris cui succedit et qui ex propriis bonis beneficium fundavit; tunc enim «probabile est posse ipsum, si ab institutore non alligatur, eligere solum dignum, ex iis ex quibus institutor voluit, et eo modo quo poterat institutor».

^{g)} Azor male a Viva hic allegatur; nam *loc. cit.*, non habet istam sententiam.

98. — ^{a)} Lugo auctores istos citat, ut qui sententiam hanc simpliciter teneant; et ita revera est de Maldero, *tr. 9, cap. 2, dub. 7*,

ptaret in aliquem qui vix est dignus, dum aliunde de facili inveniri posset magis idoneus cui beneficium conferatur; unde peccat etiam resignans cooperando peccato collatoris.

Tertia sententia, quam tenent Petrus Navarra ^{b)}, et Salmant. ¹ cum Vasquez, tum tantum admittit posse resignationem fieri non digniori, cum resignatarius sit aequae dignus ac resignans; quia tunc nullum Ecclesiae damnum irrogatur.

99. — Sed de his omnibus sententiis, aequior ^{a)} mihi videtur sententia doctissimi Lugonis, nempe, quod tota ratio cul-pae in hoc puncto sumenda est a ratione damni quod Ecclesiae obveniret. Ratio, quia, cum finis intrinsecus principalis institutionis beneficiorum sit bonum commune, ut compertum est apud omnes (juxta dicta n. 93, et *Lib. III, n. 492*), Ecclesia illa conferendo, sub hoc onere confert, ut casu quo beneficiarii velint ea a se abdicare, non nisi in bonum commune resignent; finis autem hic intrinsecus non potest negligi sine culpa. — Hinc recte infert hujusmodi resignationes, praesertim in beneficiis curatis, et praecipue in episcopatibus, raro esse licitas. Tum quia raro fiunt sine gravi boni communis detrimento; tum quia istae electiones non fiunt cum ea diligenti inquisitione meritorum qua conferuntur beneficia praefata per vacationem; item quia ut plurimum fiunt cum retentione pensionis quae in

damnum pauperum vertit; tandem quia saepe fiunt a senibus in adolescentes: ex quo deinde provenit quod, ubi digniores in beneficiis post resignantium mortem electi fuissent, sint tantum electi minus digni. Omnia autem haec utique vertunt in grave damnum commune. Si autem ex circumstantiis censi possent in aliquo casu nullum aut modicum detrimentum Ecclesiae inferri ob resignationem factam in aliquem minus dignum alio qui inveniri posset; tunc bene ait Lugo excusari posse resignantem et collatorem a culpa saltem gravi. Et huic sententiae adhaeret etiam Croix ^{b)}.

100. — Quaeritur 2°. *An ad praelaturas regulares eligendi sint etiam digniores?*

Prima sententia negat cum Hurtado, Rodriguez ^{a)} et Valero, apud Salmant. ²: nisi agatur de generalatu aut praelatura perpetua. — Quoad tamen praelaturas amovibiles, dicunt non esse obligationem eligendi digniores. Tum quia in religione jam adsunt regulae: quapropter sufficit ut juxta eas subditi regantur, quod bene potest praestare praelatus dignus quin dignior existat; tum quia, si hic damnum aliquod afferret, facile amoveri potest. — Huicque sententiae adhaeret Lugo ³, casu quo subditi essent adeo observantes, ut praelatus non dignior, sed dignus, posset sine ullo periculo eis praefici.

101. — Sed omnino affirmandum cum *sententia* communi (ut asserit idem Lugo).

Juxta alios, distinguendum.

Aequior opinio: Ratio cul-pae sumenda a damno ecclesiae.

Juxta alios, sub gravi faci-enda di-gniori.

Resignatio facta minus digno, raro licita in beneficiis curatis.

Ad praelaturas regulares, non semper eligendi digniores, juxta alios.

Digniores omnino eligendi.

¹ Tr. 28, n. 331. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 2, § 3, dub. 7, n. 77, i. f. — *Lugo*, de Just. et Jure, disp. 35, num. 50 et seqq. — *Lugo*, loc. cit., num. 53, v. f. — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 12, cap. 1, resol. 23, § 8, ampliatur, 5.

num. 1561^{bb} et 1563^{bb}. — *Valerus*, Different. utriusque fori, v. *Electio*, differ. 1, n. 1, v. *Octavo*. — ² Tr. 28, n. 332. — ³ De Just. et Jure, disp. 35, n. 56, i. f. — *Lugo*, loc. cit., num. 55.

v. *Dico 12*, (qui eandem communiorem appellat); item de Sà, vel rectius Victorello, in suis annotat. ad Sà, v. *Beneficium, n. 61*; Diana, *part. 2, tr. 15, resol. 41*. Ipse vero Lugo eandem vocat communem.

^{b)} Petrus Navarra, *de Restit., lib. 2, cap. 2, n. 173*, dicit eum teneri ad resignandum «digno, si simplicia; digniori, si curata sunt».

99. — ^{a)} In Summario hujus articuli S. Alphonso scripsit: «Verior sententia». Sed in *Hom. apost., tr. 13, n. 34*, et in *Istruzione e Pratica, cap. 13, n. 34*, magis aequam dumtaxat vocat hanc sententiam, sicut in ipso textu Theologiae moralis.

^{b)} Id est Croix, *lib. 4, n. 586*, eam non reprobatur.

100. — ^{a)} Hieronymus Rodriguez videtur utique ita docere; nam in *Quaest. regul., resol. 58, n. 30*, scribit: «Eligendi in priores et guardianos semper debent esse saltem idonei et digni, et ex his digniores, ut de provincialium electione, n. 20 jam superius diximus». At citato *num. 20*, non asseruit esse peccatum mortale eligere minus dignum, sed tantum dixit Generalem posse irritare electionem indigni, «non tamen digni praetermisso digniore, quidquid sit de peccato eligentium». Et inferius attulit Barbosam exponentem casus quibus, praetermisso digniore, potest dignus eligi et dicentem «aliter eligentes dignum peccare mortaliter». Quod tamen Barbosae dictum Rodriguez nec probat nec reprobatur.

Et hanc tenent Sotus¹, Navarra², Cardenas³ (qui id praenotat ut certum), Viva⁴, Roncaglia⁵, Sanchez⁶; et etiam habent tamquam certum Croix⁷, Salmant.^{a)} cum Vasquez, Peyrino, Villalobos, Fernandez et aliis. Ratio, quia eadem valet ratio in praelatis regularibus quam in episcopis, incumbendi bono communitatis et subditorum, erga quos praelati sunt quasi episcopi. — Nec penitus valet dicere quod, cum adsint regulae, sufficit quod praelatus attendat dumtaxat ad ipsarum observantiam retinendam. Nam haec observantia difficillime vigeat, si minus digni eligantur; quia minus digni facile tepescunt et indigni evadunt, aut saltem minus diligenter observantiae incumbunt, et deinde ex imperfecta observantia facile ac cito regularum relaxatio succedet cum damno irreparabili: nam experientia constat quod ubi in aliqua religione abusus aliquis vel semel intruditur, difficillime postmodum avertitur. Et hujus gravissimi damni profecto sunt causa praelati minus diligentes, et ii qui tales praelatos eligunt. Utinam hujusmodi detrimentum, ex hoc capite derivatum in pluribus monasteriis, saepe non lugeretur! Ideo nunquam audeo absolvi religiosem qui minus dignum praelatum eligere vellet.

Atque recte Salmant. cum Antonio de

¹ De Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, v. *Sequitur post haec dubium.* — ² De Restit., lib. 2, cap. 2, num. 159. — ³ Cris., dissert. 28, num. 5. — ⁴ In propos. 47 Innoc. XI, num. 10. — ⁵ Tr. 5, qu. 1, cap. 5, quae. 7. — ⁶ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 2, num. 27. — ⁷ Lib. 4, n. 582 et 589. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 2, § 3, dub. 2, n. 62. — *Laurent. de Peyrinis*, tom. 1, qu. 1, cap. 31, § 4, v. *Ex quo sequitur.* — *Villal.*, part. 2, tr. 8, diff. 3, n. 29. — *Fernand. de Corduba*, Instrucción de confesores, part. 2, cap. 4, num. 11. — *Salmant.*, tr. 28, num. 334. — *Anton. de Spir. S.*, Director. regular., tr. 5, disp. 4, n. 2. — ⁸ Loc. cit., num. 342. — ⁹ Tr. 13, disp. 2, punct. 11, § 3, num. 2. —

101. — a) Salmant., tr. 28, n. 333, habent hanc sententiam ut probabilior; et pro ea citant auctores allegatos, qui revera eam tenent.

102. — a) Sanchez, *Consil.*, lib. 2, cap. 1, dub. 6, n. 6, hanc sententiam tenet de beneficiis curatis liberis, quae scilicet absque patroni praesentatione conferuntur.

b) Aragon non solum a Salmant., pro hac sententia adducitur, sed etiam a Sanchez, Hurtado, Lugo; ipse vero, in *2am 2ae*, qu. 62, art. 2, v. Pro solutione horum; et qu. 63, art. 2, dub. 3, v. *His constitutis*, asserit va-

Spiritu Sancto hanc doctrinam extendunt ad electionem diffinitorum, consiliariorum, procuratoris generalis et similia.

102. — Quaeritur 3°. *An electio digni in beneficiis, omissa digniori, sit valida?*

— Si beneficium est simplex, certum est valere, ex communi doctorum. Vide Salmanticensis⁸.

Dubium est, si sit curatum.

Negant probabiliter Palaus⁹, Sanchez^{a)}; et Salmant.¹⁰ cum Gonzalez, Aragon^{b)}, Hurtado, etc. — Ratio, quia in Tridentino¹¹, circa beneficia parochialia, postquam praecipitur eligere digniores, sic additur: *Provisiones omnes seu institutiones, praeter supradictam formam factae, subreptitiae esse censeantur.* Inter autem has formas (dicunt), quatenam magis praecipua forma est, quam ut dignior eligatur, prout expresse concilium jubet? — Confirmant ex bulla S. Pii V anni 1567, ubi declarantur nullae omnes collationes factae praeter formam Tridentini, praesertim in examine; et insuper conceditur appellatio digniori praeterito.

103. — Affirmant vero probabiliter collationem valere Lugo¹² cum Garcia, Ugolino, Filiuccio, Vasquez, Molina, Gutierrez^{a)}, Ledesma. Et idem tenent Holzmann¹³ cum Anacleto^{b)} et Engel; Croix¹⁴

¹⁰ Loc. cit., n. 345. — *Hieron. Gonzalez*, in regul. 8 Cancellar., glos. 4, a n. 136. — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 12, cap. 1, resol. 23, § ult., n. 1811 et seqq. — ¹¹ Sess. 24, de reform., cap. 18. — *S. Pius V*, bulla *In conferendis*, de die 18 Mart. 1567; in Bullar. Rom. Mainardi. — ¹² De Just. et Jure, disp. 35, n. 71. — *Nicol. Garcia*, de Benefic., part. 9, cap. 2, num. 235. — *Ugolin.*, de Offic. episcopi, cap. 50, § 13, n. 4. — *Fill.*, tr. 41, cap. 4, n. 154. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 2, § 3, dub. 17, i. f. — *Molina*, de Primogeniis, lib. 2, cap. 5, n. 46 et 47. — *Petr. de Ledesma*, Sum., part. 2, tr. 7, cap. 2, concl. 6, *Dubium.* — ¹³ De Praecept. partic., n. 422. — *Engel*, Jus canon., lib. 1, tit. 6, n. 47. — ¹⁴ Lib. 4, n. 627.

lidam fuisse collationem ex jure antiquo; sed juxta hodiernum, posse revocari.

103. — a) Gutierrez, *Canon. quaest.*, lib. 2, cap. 11, n. 16, validam quidem esse asserit hujusmodi collationem; sed n. 24, subdit hodie ex bulla S. Pii V revocari per appellationem, et beneficium magis idoneo conferri.

b) Anacleto, *Jus canon.*, lib. 1, tit. 6, n. 248, ita docet, loquens in generali; sed n. 250 negat collationem hanc validam esse in beneficio parochiali, de quo est specialis dispositio ex bulla S. Pii V; quod non animadvertunt Holzmann neque Engel.

Electio digni, omissa digniore, valida in beneficio simplici.

In beneficio curato, probabiliter invalida.

Difficillime judicabitur pro appellante.

Probabiliter valida.

cum Gonzalez^{c)}, Leurenio et Lotterio. — Ratio, quia forma revera non significat nisi modum seu ritum externum in hujusmodi collationibus a concilio praescriptum, nempe edictum, concursum, examen, etc. Quod autem alter dignior judicetur ab episcopo, non pertinet ad formam, sed ad internum episcopi iudicium, a quo non debet pendere validitas collationis; nam alias, si episcopus elegerit eum quem minus dignum judicaverit, etiamsi ille revera sit dignior, electio erit nulla. — Praeterea S. Pius in sua bulla praescripsit appellationem interpositam non impedire, quominus electio per Ordinarium primo loco facta interim executioni mandetur; et provisus, causa pendente, ab eadem ecclesia non amoveatur. Ergo (bene arguit Lugo) electio facta erit valida donec iudex appellationis eam revocet: alioquin, etiam appellatione non facta, electio nulla dicenda esset. Omnes autem conveniunt in dicendo quod difficillime poterit in eo casu judicari pro appellante; cum major dignitas electi non tantum pendeat a scientia, sed etiam ab aliis requisitis prudentiae, integritatis, aptitudinis, etc. Et ideo praesumptio semper est pro electione Ordinarii, nisi evidenter injusta et dolosa probetur; ut ajunt Lugo^{d)} et Salmant¹.

104. — Quaeritur 4°. An obligatio eligendi digniores ad beneficia curata, praesertim ad episcopatus, ita urgeat, ut debeat episcopus dignior ab una ecclesia ad alteram majorem transferri?

Haec Quaestio tota pendet ab alia, nimirum, an translatio episcoporum sit prohibita jure divino vel humano? — Quapropter hanc discutere oportet.

Leuren., For. benefic., part. 1, qu. 198. — *Lotter.*, lib. 2, qu. 31, num. 116. — *Lugo*, disp. 35, num. 71. — ¹ Tr. 28, num. 347. — ² Epist. 14 (al. 12), ad Anastas. Thessalonic., cap. 8; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 54, col. 674. — ³ Epist. 9, ad episcopos Lucaniae, cap. 23; ap. Migne, Patrol. lat., tom. 59, col. 55. — ⁴ De Relig., tr. 7, lib. 1, cap. 16, n. 4

c) Gonzalez, in reg. 8 Cancell., loc. cit., male citatur a Croix; nam oppositum, et quidem expressis verbis, docet, quamvis postea addat appellationem non habere effectum suspensivum.

d) Lugo, disp. 35, n. 73, clare rem inuit, scribens majorem dignitatem ex multis circumstantiis desumi, «propter quas episcopus dicere poterit iudicatum a se magis dignum quem elegerit; [hinc] impossibile fere erit in

Prima sententia tenet translationem episcoporum esse tantum vetitam de jure ecclesiastico; ut disponunt Leo I², Gelasius³, etc. — Ratio, quia alias, si esset vetita de jure divino, non sufficeret quaelibet utilis et honesta causa ad dispensandum. Sed in cap. *Nisi, de renuntiati, i. f.* Pontifex, loquens de renuntiatione episcopatus, expresse dixit: *Ut., si propter aliquam causam utilem et honestam in hujusmodi proposito perseveres, de licentia nostra cedas.* Ex quo infertur, Papam sine causa valide dispensare, et cum aliqua causa etiam licite. — Ita mordicus tuetur Suarez⁴ cum Hostiensi et Majore; ac sequuntur Barbosa, etc., apud Salmant.⁵

Secunda vero sententia communior, et mihi longe probabilior, docet episcopos teneri jure divino permanere in suis episcopatus; ideo nec licite nec valide posse Papam cum eis dispensare sine valde gravi causa. Probatur ex cap. *Inter corporalia, de transl. episc.*, ubi expresse declaravit Innocentius III quod, sicut Deus dissolutionem carnalis conjugii sibi reservavit, sic etiam conjugii spiritualis inter episcopum et ecclesiam; et addidit: *Non enim humana, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem... auctoritate Romani Pontificis (quem constat esse vicarium Jesu Christi)... ab ecclesia removetur.* Ratio autem hujus naturalis indissolutionis est, quia alias innumerabilia inconvenientia evenirent: praesertim quia episcopi multum deficerent in dilectione suarum ecclesiarum, et ipsae ecclesiae parum bene regerentur, si saepe mutarentur episcopi. Ita Vasquez⁶, Cajetanus⁷; Sanchez⁸ cum Salon^{a)} et Soto^{a)}.

et seqq. — *Hostiens.*, Sum., lib. 1, tit. de transl. episc., num. 5. — *Major*, in 4, dist. 38, qu. 7, v. *Contra hanc.* — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 119, num. 6; et in cap. *Inter corporalia*, n. 6. — ⁵ Tr. 28, n. 379. — ⁶ In 3 Part., disp. 241, cap. 3. — ⁷ In 2^{ae} 2^{ae}, qu. 184, art. 6, v. *Ad objecta.* — ⁸ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 3, n. 1.

praxi probare defectum electionis ex eo capite; atque ita experientia testatur fere nunquam electionem priorem ea de causa revocari.

104. — a) Salon et Sotus a Sanchez allegantur pro sententia, quae negat expedire episcoporum mutationes, propter inconvenientiam et nocumentum bono communi ex hoc provenientia. Quod revera tenent Salon, in *2am 2ae*, qu. 63, art. 2, *controv.* 3, § ult., ad 4;

Translatio episcopi, solo jure ecclesiastico vetita, juxta alios.

Longe probabilior vetita jure divino.

Item Bañez ^{b)}, Aragon ^{b)}, cum Salmant. — qui ¹ recte addunt cum Cartusiano, Soto, Hurtado, etc., episcopis esse etiam vetitum suas deserere ecclesias, propter votum quod ipsi emittunt, dum ecclesiis praeficiuntur, curam habendi ovium ipsarum. Quod votum perpetuum est, et in eo solus Papa dispensare potest; ut docet S. Thomas ², ubi ait: *Presbyteri autem curati... non obligantur voto perpetuo et solemniter ad curam animarum retinendam, sicut ad hoc obligantur episcopi. Unde episcopi praesulatum non possunt deserere... absque auctoritate Romani Pontificis.*

Papa ex causa valde gravi dispensat.

105. — Advertendum hic vero quod, licet episcopatus comparetur matrimonio carnali, non tamen id ita verum est, ut non possit dissolvi hoc conjugium spirituale per dispensationem Pontificis, iusta et valde gravi causa interveniente; ut omnes fatentur. Vide Salmant. ³. Et ita respondetur ad textum oppositum a Patre Suarez. — Causae autem justae communiter a DD. censentur esse, nimirum: magna utilitas Ecclesiae universalis vel particularis, ab alio non supplebilis; vel necessitas episcopi, propter infirmitatem aut aeris malitiam; vel quia in sua dioecesi, ob plebis iniquitatem aut ob aliam causam, non potest bene suum munus exercere. Ita Salmant. ⁴, Sanchez ⁵ cum Soto ^{a)} et Vasquez.

Quaenam sint causae justae.

Hinc respondetur ad quaesitum, quod si translatio sit vetita tantum de jure ec-

clesiastico (juxta primam sententiam), minor sufficit causa ad translationem; et adest obligatio eligendi episcopum digniorem, etiam ex iis qui aliis ecclesiis praesunt. — Si vero translatio sit prohibita de jure divino (juxta nostram sententiam), nulla erit obligatio eligendi digniorem ex episcopis qui actuale curam habent suarum ecclesiarum. Et si episcopus nolit transferri, ad id nequit Papa eum cogere, nisi interveniat causa valde urgens: quo casu potest etiam cogi episcopus ut ad aliam ecclesiam se transferat, ut dicit Sanchez ⁶ cum Aragon ^{b)}.

Et idem censent Salmant. ⁷ cum Hurtado, de translatione parochi.

106. — Queritur 5°. *An qui eligunt ad beneficia dignum, omisso digniori, teneantur restituere damnum illatum ipsi aut ecclesiae?*

Prima sententia, quam tenent Cajetanus ⁸, Silvester ⁹, Vasquez ¹⁰; et Salmant. ¹¹ cum Bañez, Salon, Aragon, Tapia et Lopez, ait teneri compensare damnum digniori omisso. Quia, ut dicunt, sicut si aliqua bona essent a fundatoribus relicta, ut distribuerentur magis benemeritis, aut indigentibus aut propinquis, isti jus strictum quidem haberent ad illa bona; ita jus habent digniores ad beneficia, quae hac lege universali instituuntur, ut sint non solum stipendia laborum, sed etiam praemia meritorum. — Alii vero, ut Salmant. ¹² cum Bañez et Salon, putant damnum resarciendum non solum digniori, sed etiam

Quid de episcopo digniore ad majorem ecclesiam transferendo.

Probabilius, neque digniori neque ecclesiae.

Eligens dignum probabiliter tenetur restituere digniori omisso.

Juxta alios, tenetur etiam ecclesiae.

tionem; et Sum., v. *Acceptio personarum* — ⁹ V. *Restitutio III*, qu. 12. — ¹⁰ Opusc. de Benefic., cap. 2, n. 117. — ¹¹ Loc. cit., num. 359. — *Bañez*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 4, dub. 2, concl. 5. — *Salon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 4, contrav. 3, concl. 3 et 4. — *Aragon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, art. 2, in resol. ad 4, v. *Cajetanus hic*, et concl. 3. — *Tapia*, part. 2, lib. 5, qu. 28, artic. 2, num. 1 et 3. — *Ludov. Lopez*, Instruct. conscient., part. 1, cap. 127, concl. 4. — ¹² Loc. cit., num. 367. — *Bañez*, loc. cit., dub. 2, concl. 4; et ad 6, v. *Ad confirmationem*. — *Salon*, loc. cit., concl. 3 et 4.

et Sotus, de *Just. et Jure*, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, v. Verum ex hoc tamen.

^{b)} Bañez, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, dub. 3, ad 8, dicit translationes illas prohiberi, « si attendamus naturam episcopatus... sicut damnatur ascensus ad secundas nuptias, vivente priori uxore ». — Aragon vero, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, dub. 3, concl. 3, coroll. 1, negat tantum commode posse dimoveri episcopos a suis ecclesiis, nisi ex rationabili causa.

Citantur tamen uterque a Salmant. ut asserit S. Alphonsus.

105. — ^{a)} Sotus hic a Sanchez utique citatur; at ipse, loc. cit., v. *Verum ex hoc*, scribit solum: « Quandoquidem expeditus nonnunquam sit et condecens, ut episcopus ad aliam sedem commigret. Non enim vanus est titulus de postulando praelato ».

^{b)} Aragon id dicit de ipso electore, scribens in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 2, dub. 3,

ecclesiae ^{a)}; quia hoc confertur electori jus eligendi ab ecclesia, ut eligat meliores. Unde dicunt teneri electorem ex justitia commutativa ad compensationem damni quod ipsi ecclesiae obveniat ob electionem minus digni.

107. — *Secunda* vero sententia, non minus probabilis, quam tuentur Navarrus ^{a)}, Lessius ¹, Sanchez ², Palaus ³, Lugo ^{a)}, Toletus ⁴, Croix ⁵; et Canus cum Adriano Peña, Covarruvias, etc., apud Salmant. ⁶, (qui probabilem vocant), docet electorem neque ecclesiae neque digniori teneri aliquid restituere. — Non digniori. Quia tunc digniores habent jus strictum ad beneficia, quando principaliter, ut supra diximus, fundatores habuissent rationem meritorum; non vero quando minus principaliter (ut est in casu nostro), cum beneficia primario, prout omnes concedunt, immo etiam unice, prout tenet Lugo, sunt instituta in bonum commune, ut ecclesiae inserviatur a bonis ministris. Et licet secundario essent etiam instituta in praemia meritorum; ex hac tamen justitia nullum jus rigorosum ad illa acquirunt nec digni nec digniores.

Neque sub alio pacto seu lege intelligit Ecclesia electores obligare; neque ipsi intendunt se obligare sub onere restitutionis ad amplius quam ad ministros non indignos eligendos. Unde neque ecclesiae tenentur aliquid restituere, ut pro certo vel fere certo habent Palaus, Molina; et Sanchez ⁷ cum Soto et Aragon. Secus vero, si eligatur indignus; quia tunc

¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 15. — ² Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 45, n. 15. — ³ Tr. 13, disp. 2, punct. 11, § 4, n. 2 et 5. — ⁴ Lib. 5, cap. 4, n. 6, v. *Quarto*. — ⁵ Lib. 4, n. 591. — *Canus*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, art. 2 (Ms. lat. Vatic., cod. 4648, fol. 54^r et 55). — *Adrian.*, in 4, de Restit., qu. de Collat. beneficior., concl. 1, § *Quia jam*, v. *Pro decisione*. — *Covar.*, in cap. *Peccatum*, part. 2, § 7, n. 6. — ⁶ Tr. 28, n. 351 et 354. — *Lugo*, disp. 35, n. 83. — *Palaus*, tr. 13, disp. 2, punct. 11,

tam ab electo quam ab electore deberetur ecclesiae restitutio damni.

Utraque sententia est valde probabilis. — Sed reddit mihi probabilior secundam sententiam id quod diximus *Lib. I, n. 35*, et *Lib. III, n. 927*, v. *Tertia*, nempe, quod nullus legitimus possessor sui ad restitutionem tenetur, qui pro se probabilem habet opinionem.

108. — Sic etiam resolvitur illa alia Quaestio (quam retulimus *Lib. III, n. 585*), scilicet: — *An qui suadent episcopo conferre beneficium simplex aut curatum digno, praetermissio digniore, teneantur ad restitutionem damni?*

Affirmant Salmant. ⁸, consequenter ad sententiam quam ipsi tenent, ut supra. — Sed nos, consequenter ad secundam sententiam cui mox supra adhaesimus, dicimus cum Laymann, Navarro, Sà, Lessio, Valentia ^{a)}, Filiuccio et aliis, apud Salmant. ⁹ (ubi ipsi Salmant. probabile censent), eum qui episcopo sine vi aut fraude suadet beneficium conferre minus digno, ad nullam restitutionem teneri.

Suadens episcopo ut conferat minus digno, non tenetur restituere.

Secus vero, si vi vel fraude impediret beneficium conferri digniori. Tunc enim certe tenetur damnum ipsi illatum restituere, cum quisque jus habeat ne vi vel fraude impediatur a consecutione justitiae boni: ut dictum est *Lib. III, n. 582, ad 1*. — Secus etiam, si beneficium conferendum esset per concursum, ut in sequenti Quaestione dicitur.

Nisi vi aut fraude impediatur conferri digniori.

An autem teneatur ad restitutionem is qui non vi vel fraude, sed tantum ex

§ 4, n. 2. — *Molina*, de Primogeniis, lib. 2, cap. 5, n. 57 et 58. — ⁷ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 45, n. 10. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 4, qu. 6, art. 3, ad 6, concl. 2. — *Aragon*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 62, art. 2, in resol. ad 4, v. *Certum 4*. — ⁸ Tr. 28, n. 371. — *Laym.*, lib. 3, tr. 2, cap. 7, n. 2. — *Navar.*, Man., cap. 17, num. 72. — *Sà*, v. *Restitutio*, n. 21 (in edit. genuin., n. 22). — *Less.*, lib. 2, cap. 12, dub. 18, n. 128 et 129. — *Fill.*, tr. 32, n. 180. — ⁹ Tr. 13, de Restit., cap. 1, n. 106.

concl. 2, coroll. 1: « Immo poterit contingere casus, in quo elector teneatur eligere digniorem ad unam ecclesiam, etiam ex illis qui in aliis minoris momenti fuerint occupati ».

106. — ^{a)} Si nempe damna revera ex hoc sequantur Ecclesiae; idemque tenet Tapia, loc. cit., art. 1, n. 3.

107. — ^{a)} Navarrus, *Man.*, cap. 17, n. 69 et seqq., negat sane restitutionem digniori esse faciendam; sed declarat eam faciendam

esse ecclesiae, si haec aliquid damni inde per ceperit. — Lugo pariter, *disp. 35, n. 83*, negat restitutionem faciendam esse digniori, nisi fundator intentionem habuerit ut beneficium conferatur tamquam meritorum praemium. Ecclesiae vero restituendum esse innuit, n. 76, si exinde mala ei obvenierint.

108. — ^{a)} Valentia a Salmant. hic utique allegatur, et satis perspicue sententiam hanc declarat, dum in 2^{am} 2^{ae}, disp. 5, qu. 7, punct. 2, § 6, v. *Ad secundum*, ad restitu-

odio impediret aliquem dignum a consecutione beneficii? — Probabilius negatur. Vide dicta *Lib. III, n. 584.*

109. — Quaeritur 6°. *An, quando beneficia conferuntur per concursum, eligens dignum omisso digniori teneatur huic damnum restituere?*

Prima sententia communis affirmat: quam tenent Palaus¹, [Continuator] Tournely², Holzmann³; Sanchez⁴ cum Molina et Medina; Croix⁵; Lugo⁶ cum Petro Navarra, Lessio, Cajetano^{a)}, Silvestro^{a)}, Vasquez^{a)}, etc., qui vocat verissimam sententiam. — Ratio, quia eo ipso quod dignior admittitur ad concursum, acquirit jus ad rem; cum in communi aestimatione adsit tunc pactum implicitum in edicto inter episcopum et oppositores, ut dignior praeferatur. Quod procedit in omni praemio quod promittitur vocatis per concursum ad luctam, ad jactum, etc. Immo ait Lugo quod cum in edicto dicatur quod cuique servabitur jus suum, digniores ex pacto explicito ad beneficium jus acquirunt. Tanto magis quia in concursu ad beneficia curata datur ex Tridentino^{b)} appellatio digniori, si praetermittatur; ergo dicit Palaus⁷ quod digniores habent jus strictum ad beneficia. — Excipiunt tamen Roncaglia^{c)} cum Garcia^{c)}; Lugo⁸ et Sanchez⁹, si excessus dignitatis sit parvus.

Secunda tamen sententia negat obligationem restitutionis; ut tenent Sotus¹⁰, Navarra¹¹; item Ledesma, Henriquez^{d)}

¹ Tr. 13, disp. 2, punct. 11, § 4, n. 6. — ² De Benefic., cap. 2, art. 1, sect. 2, § Quaes. v. Resp. ad 2. — ³ De Praecept. partic., n. 419. — ⁴ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 46, n. 2. — ⁵ Molina, de Primogeniis, lib. 2, cap. 5, num. 58. — ⁶ Barthol. Medina, Sum., lib. 1, cap. 14, § 32, reg. 4. — ⁷ Lib. 4, num. 628. — ⁸ De Just. et Jure, disp. 35, num. 85 et 86. — ⁹ Petr. Navar., de Restit., lib. 2, cap. 2, n. 178. —

tionem obligat eum qui vi aut fraude alium a beneficio impediret.

109. — *a)* Cajetanus, in *2am 2ae, qu. 62, art. 2, v. Ad confirmationem*; et in *Sum., v. Acceptio personarum*; Silvester, *v. Restitutio III, qu. 12, v. Secundum*; Vasquez, *opusc. de Benefic., cap. 2, § 3, dub. 17*, non satis accurate a Lugo citantur; nam haec docent de collatione facta minus digno in generali, nulla facta mentione de concursu.

b) Seu rectius ex bulla S. Pii V *In conserendis*, 15 kal. April. 1567, § 7, in Bullar.

et alii, apud Sanchez¹², qui probabilem censet. — Ratio istorum, quia praedictum pactum quod supponitur vel habetur in edicto, non est pactum rigorosum obligans juxta leges justitiae commutativae, sed est tantum promissio obligans dumtaxat ex fidelitate; immo potius est explicatio obligationis quam per se habet episcopus ex justitia distributiva, quae non obligat ad restitutionem. Procul dubio sub gravi debentur, ut ajunt, praemia promissa concurrentibus ad luctam, etc., ut supra, quia illa principaliter sunt instituta ut praemia meritorum; sed idem non currit de beneficiis, quae unice vel principaliter instituuntur in bonum commune.

His non obstantibus, non audeo recedere a prima sententia communi et valde probabiliori. — Sed hanc secundam nec etiam audeo dicere improbabilem; quia revera non videtur constare quod inter episcopum et oppositores intercedat pactum illud obligans rigorose ex justitia commutativa; et non constando de tali pacto non videtur constare de tali obligatione.

110. — Quaeritur 7°. *An dignus se opponens per concursum digniori peccet mortaliter, et teneatur ad restituendum illi damnum, si beneficium obtineat?* — Nulli dubium quod si concurrat indignus cum digno, peccet concurrente; et acceptando beneficium, tenetur resarcire damnum ecclesiae illudque resignare. Vide Sanchez¹³ et Salmant.¹⁴

Less., lib. 2, cap. 34, dub. 15, num. 75. — *Lugo*, loc. cit., n. 86. — ¹ Tr. 13, disp. 2, punct. 11, § 4, n. 6. — ² Loc. cit., n. 85; cfr. n. 21. — ³ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 46, n. 5. — ⁴ De Just. et Jure, lib. 4, qu. 6, art. 3, ad 6, concl. 2. — ⁵ Man., cap. 17, n. 74. — *Martin. Ledesma*, 2^a 4^{ae}, qu. 18, art. 2, dub. 9, concl. 2. — ⁶ Loc. cit., n. 1. — ⁷ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 48, et dub. 49, n. 9. — ⁸ Tr. 28, n. 378.

Rom. Mainardi, qua providetur observatio Tridentini circa parochialium beneficiorum collationes.

c) Roncaglia, *tr. 5, qu. 1, cap. 5, qu. 2*, negat peccatum grave admitti, si dignitatis excessus sit parvus. — Garcia, *de Benef., part. 7, cap. 16, n. 2*, videtur citari a Roncaglia non pro asserto praesenti, sed pro aliis ibidem positus.

d) Henriquez a Sanchez allegatur, tamquam qui opinionem istam « in suis manuscriptis » teneat.

Si vero concurrat dignus cum digniore, duo Dubia occurrunt:

Dubium 1um est: *An iste concurrente peccet graviter?*

Prima sententia negat: et hanc tenent Lessius¹, Cajetanus², Azor³; Salmant.⁴ cum Soto^{a)}, Bañez, Ledesma^{b)}, etc.; item Vasquez et Covarruvias^{a)}, apud Lugo⁵. — Ratio: tum quia non pertinet ad ipsum merita discutere, sed ad electores; ideo si ipse beneficium petit, petit sub conditione, si dignior videatur. Tum quia hoc est secundum mentem Ecclesiae, ut omnes digni concurrant; alias, si non liceret dignis se opponere dignioribus, pauci concurrerent, et forte digniores a scrupulo territi se retraherent, idque in grave damnum Ecclesiae utique verteret.

Secunda vero sententia, quam tenent Sanchez^{c)}, Palaus⁶, Navarra^{d)}; ac Lugo⁷ cum Turriano^{e)}, dicit quod si talis concurrat gratia honoris, ut ad alios concursus gradum sibi faciat, et postea desistat petere ut eligatur, certe non peccat. — Secus, si praetendat electionem, aperte cognoscens alterum esse digniorem. Ratio, quia, licet episcopus non peccet ipsum eligendo ex errore inculpabili; peccat tamen ille, cooperando ad talem electionem saltem materialiter injustam: maxime quia injustitia illa vergeret in damnum dignioris, qui jus habet ad sui electionem.

¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 14, n. 70. — ² In 2^{am} 2^{ae}, qu. 185, artic. 3. — ³ Part. 2, lib. 6, cap. 15, qu. 14. — ⁴ Tr. 28, n. 374 et 375. — *Bañez*, in 2^{am} 2^{ae}, qu. 63, art. 4, v. *Ad quartum*. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 2, § 3, dub. 18. — ⁵ Disp. 35, n. 88. — ⁶ Tr. 13, disp. 2, punct. 11, § 5, n. 1. — ⁷ Disp. 35, n. 91. — ⁸ Loc. cit., n. 89. — ⁹ De Restitut., lib. 2,

110. — *a)* Sotus, *de Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, v. Contra haec*; Covarruvias, *in cap. Peccatum, part. 2, § 7, n. 4*, de acceptante loquuntur; ergo a fortiori idem tenere censendi sunt de concurrente.

b) Petrus de Ledesma perperam a Salmant. hic allegatur; scribit enim in *Sum., part. 2, tr. 3, cap. 4, dub. 3, post concl. 1*: « Si dignus, sciens alium esse digniorem, contra illum sese opponit, et moraliter certus est quod sua oppositione impedit digniorem a consecutione beneficii, tenetur ad restitutionem ».

c) Sanchez, *Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 48, n. 4*, videtur hanc sententiam innuere, scribens: « Quando ille scit esse minus dignum, et advertit certo digniorem esse impediendum propter suam oppositionem, vel rationabiliter

Haec sententia, speculative loquendo, apparet probabilior. — Attamen in praxi nunquam videtur locum habere posse. Nullo enim casu is qui est dignus, poterit esse certus quod episcopus, bona fide eum eligendo, non habeat aliquod rationabile motivum, ipsi concurrenti occultum, excludendi alterum quem ille putat digniorem. Hoc innuit ipse Lugo⁸.

Dubium 2um est: *An hic dignus, manifeste cognoscens alterum se digniorem, peccet acceptando beneficium, et teneatur damnum illi resarcire?*

Prima sententia affirmat: quam tenent Petrus Navarra⁹, Palaus¹⁰; item Silvius^{f)} et Tanner, apud Salmant.¹¹. — Ratio, quia ipse acceptando beneficium, concurrat ad injustam electionem in damnum alterius.

Secunda tamen sententia, quam tenent Sanchez¹², Sotus¹³; Diana¹⁴ cum Turriano, etc.; ac Salmant.¹⁵, dicit eum nec peccare nec teneri ad restitutionem.

Ratio cur non peccet: quia ex una parte, ut ait D. Thomas¹⁶ loquens de assumptione ad episcopatum, ille qui debet assumere, *teneatur assumere... meliorem quoad regimen ecclesiae*. Pro eo vero qui assumitur, dicit quod *non requiritur quod reputet se aliis meliorem...; sed sufficit quod nihil in se inveniat, per quod illicitum ei reddatur assumere praelationis officium*. — Ex alia parte non peccat

cap. 2, n. 163 et 164. — ¹⁰ Loc. cit. — *Tanner*, tom. 3, disp. 4, qu. 8, n. 15. — ¹¹ Tr. 28, n. 373. — ¹² Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 13, n. 2. — ¹³ De Just. et Jure, lib. 3, qu. 6, art. 2, post concl. 9, v. *Contra haec*. — ¹⁴ Part. 3, tract. 5, resol. 110, v. *Nota 2^a*. — *Turrian.*, in 2^{am} 2^{ae}, de Just., disp. 22, dub. 3, num. 8. — ¹⁵ Loc. cit., n. 374. — ¹⁶ 2^{ae} 2^{ae}, qu. 185, art. 3.

dubitat de hoc, peccat, etiam si sciat se esse dignum; et quidem mortaliter, quando est mortale conferre beneficium minus digno; et venialiter, quando id esse veniale... Sed si non credat se impedire digniores, nec rationabiliter de hoc dubitat, non peccat petendo beneficium vel cathedram ».

d) Navarra, *de Oratione, Miscellan. 40, n. 10 et 12* concordat sane; sed n. 12 requirit, ut protestetur se « nolle sibi conferri beneficium cum praejudicio » dignioris; et alias etiam protestationes ab eo faciendas affert.

e) Turrianus a Lugo non allegatur pro hac opinione, et re quidem vera ipse, in *2am 2ae, disp. 22, dub. 3, n. 7*, simpliciter negat illum posse praebendam petere.

f) Silvius, in *2am 2ae, qu. 63, art. 2*,

Secunda opinio speculative tantum probabilior.

Noscens se minus dignum, juxta alios, peccat, si acceptat.

Juxta alios, nec peccat nec tenetur restituere.

In concursu, omittens digniorem teneatur restituere juxta alios.

Juxta alios non teneatur.

cooperando peccato collatoris; cum per ipsam collationem jam episcopus peccatum consummaverit, et per accidens se habet quod ipse acceptet vel non: juxta dicta in simili casu, *Lib. III, n. 492, Qu. 8, v. Sed admissa*. Prout enim (ait Sanchez), si pater et extraneus sint in extrema necessitate, extraneus recipiendo panem a filio, licet filius peccet panem ei praebendo, ipse tamen non peccat acceptando; ita in casu nostro.

Ratio autem cur iste *neque tenetur ad restitutionem*, est, quia, cum beneficium jam est ei collatum, alter dignior nullum jus amplius ad illud habet, eo quod desinit tunc beneficium esse inter bona communia. Prout, si res duobus vendita tradatur secundo emptori, non tenetur iste rem emptam primo emptori restituere; cum per traditionem adeptus sit illius dominium, et extinctum sit jus ad rem primi emptoris. — Licet autem in nostro casu concedatur digniori appellatio, collatio tamen in utroque foro valida est, et electus non potest a beneficio acquisito amoveri, nisi per sententiam judicis collatio invalidetur; ut diximus *n. 103*.

Et haec sententia mihi probabilior videtur. Tanto magis quia, sicut dignus electus potest licite beneficium petere (juxta dicta in praecedenti Dubio), sic etiam potest acceptare, eo quod nunquam potest esse certus collationem fuisse injustam. — Hinc ait probabiliter Lessius¹, quod si certe existimes episcopum non judicio, sed favore te praetulisse, hoc tibi non imputabitur, si beneficium tibi non sollicitanti fuerit oblatum, vel si bona fide sollicitasti. Videtur enim Ecclesia ratas habere has collationes, in favorem con-

Sanct., Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 13, n. 2. — ¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 14, n. 70, i. f. — ² Sess. 7, de reform., cap. 3. — ³ Consil., lib. 2, cap. 1, dub. 48, num. 3. — ⁴ Tr. 13, disp. 3, punct. 2, § 4, num. 9. — ⁵ Lib. 4, num. 626. — *Barbosa*, in Trident., sess. 24, cap. 18, n. 117, 121 et 123. —

qu. 4, concl. 4, de concurrente loquitur; ergo et majori ratione idem tenere videtur de acceptante.

III. — a) Lugo non sine distinctione huic sententiae adhaeret, et magna ex parte tenet secundam, quae S. Alphonso probabilior est; negat enim, *de just. et jure, disp. 35, n. 66*, examinatores ad hoc teneri « refragante epi-

currentium, ne ipsi deinde perpetuo scrupulis angantur; ut eruitur ex Tridentino², ubi praecipitur beneficia conferre *dignis*; aliter autem facta collatio sive provisio omnino irritetur. Ergo collationes dignis factas, pro assumptis jam ratas habet. — Caeterum, bene ait Sanchez³ quod communiter oppositores excusantur a peccato, quia nullus se reputat minus dignum, et bona fide existimare valet quod si alius excedit in uno, ipse excedat in alio.

111. — Quaeritur 8°. An examinatores teneantur episcopo denunciare digniores?

Prima sententia negat cum Lugo⁴, Palao⁵, Croix⁶; et Barbosa, Garcia, etc., apud Salmant.⁶ — Et probant ex Tridentino⁷, ubi dicitur: *Peracto deinde examine, renuntientur quotcumque ab his idonei judicati fuerint, aetate, moribus, doctrina, etc.; ex hisque episcopus eum eligat, quem caeteris magis idoneum judicaverit*. Ergo, ut dicunt, ex verbis concilii colligitur quod solum ad examinatores pertinet denunciare idoneos, ita ut episcopus invalide eligeret eum quem ipsi reproberent; sed contra ad episcopum unice pertinet judicare quis eorum sit dignior. Hoc confirmat Lugo ex declaratione S. C. Concilii quam refert, ubi dicitur: *S. Congregatio censuit non pertinere ad examinatores, sed solum episcopum judicare, quis ex concurrentibus ad parochialem vacantem sit magis idoneus*. Et in concilio Tridentino⁸ tantum habetur, ut examinatores peracto examine renuntient episcopo quotcumque ab his idonei judicati fuerint. — Haec sententia est quidem probabilis.

Sed probabilior mihi est *secunda* sententia opposita, quam tenent communius

Nicol. Garcia, de Benefic., part. 9, cap. 2, num. 108, 109 et 112. — ⁶ Tr. 28, n. 337 et 338. — ⁷ Sess. 24, de reform., cap. 18. — *Lugo*, de Just. et Jure, disp. 35, num. 64, v. f. Cfr. etiam Pallottini, v. *Examinatores*, n. 78 et seqq. — ⁸ Loc. cit.

scopo»; at *n. 67*, haec subdit: « Aliquando etiam ipsi examinatores ex se, licet explicite non interrogentur, debent iudicium de digniori explicare; quia quoties de contraria voluntate episcopi non constat, praesumere debent ipsum velle scire non solum dignitatem, sed etiam majorem dignitatem eorum qui examinati sunt ».

Examinatores probabiliter non tenentur denunciare digniores.

Qualitates requisitae ad obtinendum beneficium.

Probabiliter tenentur.

Petrus Navarra^{b)}, Roncaglia¹; et Salmant.² cum Azor, Ledesma, Medina, Villalobos, Lopez, Diana^{c)}, Tapia^{d)}, etc. — Ratio, quia ideo et praecipue concilium praescipit concursus et examinatores, ut episcopus facilius et tutius digniorem agnoscere ac eligere valeret. Unde quamvis ex verbis concilii non inferatur obligatio examinerum denunciandi digniorem, inferitur tamen ex mente concilii. — Nec obstat declaratio allata S. Congregationis, ut supra. Quia ibi nil aliud decer-

nitur nisi quod ad episcopum pertinet judicare de majori dignitate oppositorum, et hoc est certum; sed ibi non excluduntur examinatores teneri ad exponendum episcopo quem ipsi censeant magis idoneum, ut mens concilii servetur^{e)}.

Demum hic notandum quod examinatores debent praestare juramentum de fidelitate in eorum officio, ut praecipitur in Tridentino³. Alioquin concursus est nullus; ut declaravit S. Congr. Concilii die 12 Decembris 1628.

ARTICULUS III.

QUAE INTENTIO ET QUALITATES REQUIRANTUR AD BENEFICIUM ACCIPIENDUM.

112. *Quaenam qualitas requiratur in eo cui beneficium confertur*. — 113. *An requiratur in eo voluntas clericandi*. — *Quomodo peccet recipiens beneficium simplex cum animo ducendi postea uxorem*. — 114. *An peccet graviter recipiens beneficium curatum cum animo dubio suscipiendi sacerdotium intra annum*.

112. — « Resp. I°. Ut beneficium aliquod « valide et licite obtineatur, requiritur ut « sit persona capax et habilis: — hoc est « ut sit clericus, non illegitimus (cum quo « tamen episcopus dispensare potest ad « Ordines minores, et beneficium simplex « cui Ordo major non est annexus), non « irregularis, non excommunicatus, non « improbus aut facinorosus; ut habeat « scientiam competentem ad munus beneficium annexum, — et aetatem legitimam « (nisi dispensetur), scilicet, pro beneficio

« simplici, annos quatuordecim: sufficere « tamen decimum quartum inchoatum do- « cet Diana⁴ ex Azor et aliis quinque ». [Cum Gonzalez, Palao, Filiuccio, Barbosa et Salmant.⁵, communiter]. « Pro eo « quod subdiaconatum requirit, vigesimum « primum. Pro eo quod diaconatum, vige- « simum secundum. Pro eo quod sacer- « dotium, vigesimum quartum inchoa- « tum ». [Ut probabiliter Lessius et Azor, apud Salmant.⁶. Quae aetas sufficit, si Ordinem suscipiat intra annum, juxta Tri-

¹ Tract. 5, qu. 1, cap. 5, qu. 9, resp. 1. — ² Tract. 28, num. 339. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 13, qu. 11. — *Petr. Ledesma*, Sum., part. 2, tract. 7, cap. 2, post concl. 7, dub. 13, v. *Dico 2*. — *Barthol. Medina*, Sum., lib. 1, cap. 14, § 32, v. f. — *Villal.*, part. 2, tr. 8, diff. 5, num. 7. — *Ludov. Lopez*, Instruct. conscient., part. 1, cap. 127, concl. 4. — ³ Sess. 24, de reform., cap. 18. — *S. Cong. Conc.*: habetur apud Pallottini, v. *Examinatores*, num. 60. — ⁴ Part. 3,

tr. 6, resol. 64. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 5, qu. 7, v. f. — *Hieron. Gonzalez*, super regul. 8 Cancellar., gloss. 5, num. 90. — *Palao*, tr. 13, disp. 4, punct. 3, num. 19. — *Fill.*, tr. 41, cap. 5, n. 27. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 60, num. 76; et in Trident., sess. 23, cap. 6, num. 2. — ⁵ Tr. 28, n. 160. — *Less.*, lib. 2, cap. 34, dub. 20, n. 110. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 5, qu. 5. — ⁶ Loc. cit., num. 157.

^{b)} Petrus Navarra dictum istud, quod sciam, non tenet, quamvis a multis hic citetur.

^{c)} Diana allegatur utique a Salmant., sed ipse, *part. 3, tr. 5, resol. 111*, hanc sententiam simpliciter refert, et contrariam probabilem appellat.

^{d)} Tapia obscure loquitur, ut ipsimet Salmant. fatentur; quin etiam potius videtur primae sententiae adhaerere: « Peracto examine, inquit *part. 2, lib. 5, qu. 5, art. 15, n. 3*, renuntient episcopo quos idoneos judicaverint, aetate, moribus, doctrina, et aliis rebus ad vacantem ecclesiam gubernandam opportunis, ut ex his episcopus eum eligat, quem caeteris magis idoneum judicaverit ».

^{e)} Quidquid sit de allegata declaratione; at certe sunt aliae decisiones, quibus S. Cong. Conc. declaravit: « Examinatores debere denunciare quot idonei reperti fuerint, non autem quis eorum dignior sit », ut habetur in Thesaurio Resolut. S. C. C., in *Nullius Sublacen.*, 22 Julii 1741, et ap. Pallottini, v. *Examinatores*, n. 73, 79 et 82. — Et examinatores debere vota dare de idoneitate cujuscumque examinati ac de omnibus illius qualitibus, tam quoad mores, aetatem, prudentiam, etc., quam quoad scientiam, ut saepius declaravit eadem S. Cong., et relatum habetur in Thesaur. Resolut. in *Caputaquen.*, 10 Junii 1741; cfr. etiam Pallottini, *loc. cit.*, n. 73 et 74.

dentinum¹. Nota quod, aetate deficiente etiam quoad unam horam, provisio beneficii est nulla: est commune cum Sanchez, Palao, Azor et Salmant.²]. « Colligitur ex Tridentino³, etc. — In his tamen et similibus casibus multi excusantur: vel quia illud jus ubique non est receptum; vel quia bona fide tres annos fuerunt in possessione, quae veluti usucapionem et dominium parit. Ita Lessius⁴ ».

113. — « Resp. II. Qui recipit beneficium quodcumque habens annexum Ordinem sacrum, tenetur habere voluntatem saltem conditionatam clericandi, et sacrum Ordinem accipiendi intra tempus a jure requisitum. Laymann⁵, Lessius⁶. — Ratio, quia suscipiens officium cui obligatio est annexa, omni modo se habilitare tenetur.

« Immo, si curatum seu parochiale est, habetque intentionem sacerdotium intra annum non suscipiendi, sed parochiam dimittendi; non tantum mortaliter peccat, sed etiam ipso jure est privatus, et ad fructuum restitutionem tenetur: ut patet ex cap. *Commissa*, § 4, de elect., in 6°. — Quod si tamen, mutata voluntate, ante finem anni sacerdos fiat, fructus retinere potest ». [Idem docent Navarrus, Lessius, Sanchez, etc. cum Salmant.⁷. Et sic tenendum contra Sotum et Toletum^a]; ut probatur ex dicto cap. *Commissa*, ubi dicitur quod recipiens beneficium curatum animo non suscipiendi sacerdotium, tenetur fructus restituere: *nisi voluntate mutata promotus fuerit*. Vide omnia verba textus citati, infra n. 114]. — « Immo et episcopus dispensare potest ut, vicario substituto, studii per septennium vacet.

¹ Sess. 24, de reform., cap. 12. — *Sanch.*, Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 16, num. 1. — *Palao*, tr. 13, disp. 4, punct. 3, num. 21. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 5, qu. 12. — ² Tr. 28, num. 162. — ³ Sess. 22, de reform., cap. 4, i. f. — ⁴ Lib. 2, cap. 34, dub. 20, n. 110, i. f. — ⁵ Lib. 4, tr. 2, cap. 14, n. 9. — ⁶ Loc. cit., dub. 26, num. 131. — *Navar.*, Man., cap. 25, n. 118. — *Less.*, loc. cit., n. 133. — *Sanch.*, de Matrim., lib. 7, disp. 45, n. 7. — ⁷ Tr. 28, n. 190. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 10, qu. 5, art. 6, post concl. 1. — ⁸ Lib. 4, tr. 2, cap. 14,

« Dixi 1°. *Habens annexum Ordinem sacrum*. — Quia, si is non sit annexus, et beneficium sit simplex; licet illud accipietur animo fructus lucrandi, et deinde uxorem ducendi, non nisi venialiter peccat, si alias officio suo satisfaciat: ut docent Laymann⁸, Sanchez⁹, Vasquez. Ratio, quia illa perversio ordinis non videtur gravis, nec ullo jure vetatur, ideoque ad nullam fructuum restitutionem tenetur. Unde Garcia¹⁰ talem ab omni culpa excusat.

« Dixi 2°. *Voluntatem saltem conditionatam*. — Quia, si ex justa causa postmodum status clericalis minus illi convenire videatur, potest animum mutare, etiamsi beneficium sit curatum (v. gr., si primogenitus familiae aut frater unicuique sine liberis decedat; si opimum matrimonium, ad conservationem familiae nobilis vel ad lites graves sopiendas necessarium, offeratur). Ratio, quia non est mens Ecclesiae ita ad ecclesiasticum statum obligare, ut haec et similia bona impediatur. — Laymann, Lessius¹¹ ».

Quaeritur hic 1°. *Quomodo peccet qui recipit beneficium simplex, animo deinde uxorem ducendi, beneficio dimisso?* — Certum est peccare graviter, si beneficium habeat annexum Ordinem sacrum; ut communiter docent Busenbaum (ut supra) et Sanchez¹², Palao¹³; et Salmant.¹⁴ cum Soto, Tolet, etc.

Si vero Ordinem sacrum annexum non habeat, tres sunt sententiae:

Prima, quam tenent Lessius^b, Toletus¹⁵; et Salmant.¹⁶ cum Soto et Gutierrez, dicit adhuc peccare mortaliter; quia similis intentio est perversio ordinis naturalis et divini, statuentis beneficia recipienda

n. 12. — ⁹ De Matr., lib. 7, disp. 45, n. 19. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 3, § 3, dub. 1, n. 38. — ¹⁰ De Benefic., part. 3, cap. 4, n. 42 et 43. — *Laym.*, lib. 4, tr. 2, cap. 14, n. 9. — ¹¹ Lib. 2, cap. 34, n. 131 et 133. — ¹² De Matrim., lib. 7, disp. 45, n. 14. — ¹³ Tr. 13, disp. 4, punct. 7, num. 15. — ¹⁴ Tr. 28, n. 200. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 10, qu. 5, art. 6, v. *Sed est praeterea*. — *Tolet.*, lib. 5, cap. 5, n. 2. — ¹⁵ Loc. cit. — ¹⁶ Loc. cit., n. 199. — *Sotus*, loc. cit. — *Gutier.*, Canon. quaest., lib. 2, cap. 5, n. 25.

^b Lessius, lib. 2, cap. 34, n. 132, primam hanc sententiam utique tenet; sed sententiam quae dicit esse solum veniale (et quae S. Alphonso probatur) negat sibi improbari, prae-

In beneficio requiruntur ordinem sacram.

Juxta alios, ne veniale quidem.

Probabilius, veniale tantum.

Voluntas saltem conditionata.

Recipere beneficium simplex cum intentione nubendi: si requiritur ordinem sacrum, lethale.

Etsi non requiritur ordinem sacram, lethale juxta alios.

esse tantum ad obsequium Deo praestandum.

Secunda sententia, quam sequuntur Palao¹, et Garcia apud Busenbaum (ut supra), censet talem ne leviter quidem peccare, quia nullum apparet praeceptum hoc prohibens.

Tertia sententia media, quam tuentur (cum Busenbaum) Sanchez²; et Laymann³ cum Navarro^c) et Vasquez, tenet hunc, non quidem excusari ab aliqua culpa, cum talis animus aliquam involvat inordinationem; sed non peccare graviter, cum hujusmodi inordinatio non sit tanta ut damnari debeat de mortali: nullo enim jure constat ipsam esse gravem. Nullum autem praeceptum (ut recte docent S. Antoninus et Pater Concina^d), quorum verba retulimus *Lib. III, n. 547, v. Caeterum*) est hominibus sub gravi imponendum, nisi evidens ratio id suadeat. — Et ex hoc principio, tradito prius etiam a D. Thoma⁴, praefata tertia sententia *probabilior* mihi redditur.

114. — Quaeritur 2°. *An peccet graviter et teneatur restituere fructus, qui recipit beneficium curatum cum animo dubio vel conditionato suscipiendi sacerdotium intra annum?*

¹ Tr. 13, disp. 4, punct. 7, n. 15. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 4, num. 42. — ² De Matrim., lib. 7, disp. 45, num. 19. — ³ Lib. 4, tr. 2, cap. 14, n. 12. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 3, § 3, dub. 1, n. 38. — *S. Anton.*, part. 2, tit. 1, cap. 11, § 28. — ⁴ Quodlib. 9, art. 15. — ⁵ De Benefic. eccles., cap. 4, n. 13. — *Sotus*, lib. 10, qu. 5, art. 6, post concl. 1. — ⁶ Tr. 28, n. 185. — *Navar.*, Man., cap. 25, n. 118, v. *Decimo*; et consil. 17, de clerico non residen. — *Barbosa*,

sertim si causa studiorum vel simili fine honesto id fiat; secus, si beneficium receipt eo animo ut splendide vivat.

^c) Navarrus, de *Oratione*, cap. 21, n. 52, negat solummodo hoc esse mortale; immo innuere videtur nec esse veniale, dicens: « Nullo... jure naturali, divino nec humano id evinci potest [quod nempe sit mortale], et canonem liberum concedunt eis ad conjugia transitum, modo beneficia relinquunt ».

^d) Vide notam a, ad lib. 3, n. 547.

114. — ^a) *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 9, qu. 3, id profecto affirmat de eo qui beneficium curatum recipit dubio animo ascendendi ad sacerdotium; sed qu. 4, vers. *Quaerat aliquis*, quaerit utrum idem dicendum sit de eo « qui parochiale beneficium accipit, habens in animo

Affirmant Concina⁵; et Sotus, Azor^a), apud Salmant.⁶: quia lex exigit veram intentionem suscipiendi, etc. Sic enim habetur in cap. *Commissa*, de elect., in 6°: *Caeterum, si promovendi ad sacerdotium non intendens, parochialem receperis ecclesiam, ut fructus ex ea per annum percipias, ipsam postmodum dimissurus (nisi voluntate mutata promotus fueris), teneberis ad restitutionem fructuum eorundem; cum eos receperis fraudulententer*. — Negant vero Navarrus, Barbosa, Garcia, Graffius (ibid. 7). Quia textus loquitur de eo qui accipit fraudulententer beneficium; non autem, dicunt, accipere fraudulententer, qui cum animo dubio aut conditionali accipit. — Verumtamen alii opinantur (ut Busenbaum^b), Lessius^b), Sanchez⁸, Palao⁹; et Salmant.¹⁰, qui citant Lopez, Manuelem, Bardi, etc.), accipientem cum dubio peccare mortaliter et teneri ad fructus perceptos restituendos, quia dubitans revera non habet intentionem; non vero accipientem sub conditione, quia hic veram habet intentionem, quamvis conditionatam.

Sed *prima* sententia est mihi probabilior; quia intentio, ut non sit fraudulenta, debet esse determinata absolute ad Ordinem suscipiendum.

de Parocho, cap. 5, n. 14. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 4, n. 48 et 49. — *Jacob*, de Graffius, Decis. aur., part. 1, lib. 2, cap. 97, n. 55. — ⁷ Apud *Salmant.*, n. 186. — ⁸ De Matrim., lib. 7, disp. 45, n. 10. — ⁹ Tr. 13, disp. 4, punct. 7, n. 6. — ¹⁰ Loc. cit., n. 187 et 188. — *Ludov. Lopez*, Instruct. consc., part. 2, cap. 105, qu. 2. — *Emmanuel Rodriguez*, Sum., part. 1, cap. 30, num. 6, v. f. — *Bardi*, Select. mor., lib. 8, qu. 2, n. 4 et 5.

ex ejus fructibus vivere, donec aut patrimonium aut aliud commodius vitae subsidium obtinuerit; vel statuens id beneficium dimittere, si haereditas aut patrimonium sibi morte fratris obvenerit ». Et ultimo loco affert opinionem (quam non reprobatur) eorum qui negant illum peccare, si « statuit in ea ecclesia parochiali commorari et inservire, donec commodiorem vitae rationem et genus assequatur ». Quod Salmant. non animadvertenter.

^b) Busenbaum et Lessius secundum dumtaxat membrum hujus opinionis expresse tenent; nempe Busenbaum supra n. 113, requirit intentionem saltem conditionatam; et Lessius, lib. 2, cap. 34, n. 131 et 133, ait requiri intentionem determinatam, sed satis esse conditionatam.

Accipiens cum animo dubio vel conditionato suscipiendi sacerdotium:

Probabilius peccat graviter et tenetur restituere fructus.

ARTICULUS IV.

AN LICEAT HABERE PLURA BENEFICIA ET QUIDAM BENEFICIARIUM TENEANTUR AD RESIDENTIAM.

115. *An et quando liceat habere plura beneficia. Vide alia apud Busenbaum.* — 116. *Quotuplicia sint beneficia. Et quae sint incompatibilia. Et an, obtento secundo beneficio quomodocumque incompatibili, vacet primum.* — 117. *An pluralitas beneficiorum sit vetita de jure divino vel positivo.* — 118. *Quae causae cohonestent pluralitatem beneficiorum.* — 119. *De obligatione residentiae. Vide quae habentur apud Busenbaum.* — 120. *Quidam beneficiarii ad residentiam obligentur.* — 121. *Qu. 1°. An curati teneantur residere de jure divino.* — 122. *Quid notandum circa residentiam episcoporum.* — 123. *Quid circa residentiam parochorum.* — *Dub. 1°. An parochi indigeant licentia in scriptis.* — *Dub. 2°. An parochi habentes justam causam, possint abesse per duos menses sine licentia. Quid, si urgeat aliqua necessitas. Quid, si absint per modicum tempus.* — 124. *Qu. 2°. Quo in loco beneficiarii teneantur residere. Et praesertim ubi episcopi. Et ubi parochi.* — 125. *Qu. 3°. Quenam causae excusent pastores a residentia.* — *Et 1°. De causa caritatis. 2°. De causa necessitatis. 3°. De causa obedientiae. 4°. De causa utilitatis.* — 126. *Qu. 4°. Quando et quomodo pastores non residentes teneantur restituere fructus beneficiorum.* — 127. *Dub. 1°. Quid, si absint cum justa causa, sed sine licentia.* — *Dub. 2°. Quid, si eorum absentia sit sine culpa.* — *Dub. 3°. Quid, si resident in utiliter. Et an parochi teneantur per se exercere munia principaliora.* — *Dub. 4°. An non residentes teneantur integros fructus restituere.* — 128. *Qu. 5°. Quibus debent restitui fructus a non residentibus.* — 129. *Plura hic de residentia canonicorum.* — 130. *Quenam causae excusent canonicos ab assistentia chori.* — *Et 1°. De causa infirmitatis.* — *Dub. 1°. An per se excusentur septuagenarii.* — *Dub. 2°. An caeci et surdi.* — 2°. *De causa necessitatis. Quid, si quis abest a choro ob excommunicationem incursum. Quid, si ecclesia sit interdicta. Quid, si polluta. An canonici irregulares amittant distributiones et fructus praebendae.* — 3°. *De causa utilitatis.* — 131. *Quid de canonico poenitentiario. Quid de theologo, de examinatore, de visitatoribus, etc.* — 132. *Quid de canonicis docentibus. An parochi docentes gaudeant eodem privilegio. Quid de canonicis et parochis studentibus.*

Pluralitas beneficiorum, quomodo illicita.

115. — « Resp. Plura beneficia possidere non est res simpliciter intrinsece mala nec omnino indifferens, sed speciem mali praeseferens; immo ordinarie illicita et naturali juri repugnans (si talia sint, quorum unum ad honestam sustentationem sufficiat): nisi justa causa ex circumstantia cohonestetur. Ita fere Laymann¹ ex D. Thoma, Lessio, Azor, etc. communitur. — Quia, ut docet Tridentinum², pluralitas hujusmodi magnam inordinationem involvit: dum minuitur cultus divinus; Ecclesia, operariis; fundator, pia intentione; pauperes utiliores Ecclesiae futuri, sustentatione privantur.

Beneficia incompatibilia, quotuplicia.

« Hinc beneficia distinguuntur in incompatibilia primi generis, in quibus, accepta pacifica possessione secundi, vacat prius: qualia sunt plura beneficia curata; item plures dignitates, personatus, duo beneficia uniformia sub eodem tecto: — et in incompatibilia secundi generis, quae, etsi sine peccato citra dispensa-

tionem obtineri nequeant, primum tamen, altero obtento, non vacat: qualia sunt beneficia reliqua residentiam postulant, v. gr. canonicatus duo diversarum ecclesiarum, in quibus recepta est constitutio Tridentini³, ut non liceat ultra tres menses canonicis ab ecclesia abesse. Unde Laymann⁴ docet, canonicatus in cathedralibus ecclesiis Germaniae, quae ex immemorabili consuetudine requirunt tantum residentiam mensium vel trium mensium, inter compatibilia beneficia numerandos. — [Vide n. seq. 116, v. Sed dubium].

« Dixi: Nisi justa causa cohonestetur. — Quia qui per dispensationem plura beneficia obtinuit, nisi justa causa sit, in conscientia non erit tutus, sed tenebitur alterum resignare; ut docet Lessius⁵.

« Porro justa causa dispensandi erit evidens necessitas et utilitas Ecclesiae; et quandoque etiam praerogativae et

Causae justae dispensandi.

Quandoque dispensatio non requiritur.

Beneficia simplicia et duplicia.

Beneficia incompatibilia.

« merita personae, v. gr. insignis nobilitas, dignitas, scientia, auctoritas, virtus, etc.: modo caveatur ne beneficiorum coaccervatio, facta etiam ob praerogativam personae, ad privatum tantum, et non ad commune bonum referatur.

« Immo sine dispensatione plura beneficia sequentibus casibus haberi possunt: 1°. Si utrumque adeo sit tenue, ut neutrum sufficiat ad sustentationem: modo utrumque sit simplex, nec residentiam requirat. — [Secus igitur, si beneficia residentiam requirant, licet sint tenuia. Croix¹ cum communi].

« 2°. Quando parochia est annexa canonicatui eique accessoria; tunc enim utrumque per modum unius possidetur, ita tamen ut teneatur vicarium perpetuum in ecclesia alere.

« 3°. Quando beneficia legitime sunt unita.

« 4°. Quando alius idoneus et dignus non reperitur.

« 5°. Quando unum beneficium habetur in titulum; alterum, in commendam non perpetuam, sed ad aliquot menses, donec de idoneo provideatur. — Ita Reginaldus ex Silvestro².

116. — Beneficia alia sunt simplicia, prout sunt ea quae instituuntur tantum ad preces Deo persolvendas et ad altaris servitium; nimirum canonicatus, capellaniae auctoritate pontificia vel episcopali erectae, praestimonia quae dantur clericis ad studia proseguenda, et similia. — Alia sunt duplicia, scilicet quae habent aliquam jurisdictionem, praeeminentiam vel administrationem; ut sunt dignitates, etc., ut infra.

Item, alia beneficia sunt compatibilia; alia, incompatibilia. — Et horum alia sunt incompatibilia primi generis, prout sunt beneficia curata, vel uniformia sub eodem

¹ Lib. 4, n. 918. — Reginaldus, lib. 30, n. 275. — Silvestrius, v. Beneficium IV, n. 3, cum v. Commenda, num. 7, et cap. Nemo, de elect. in 6°. — ² Sess. 7, de reform., cap. 4, et sess. 24, de reform., cap. 17. — ³ Supplem. decal., cap. 2, num. 48, ad 9. — ⁴ Tr. 28, n. 664 et 665. — Azor, part. 2,

116. — ^a) Gonzalez, sup. regul. 8 Cancelar., glos. 15, n. 15 et seqq., utrumque beneficium vacare asserit.

^b) Navarrus potius adhaerere videtur eidem sententiae ac S. Alphonsus; scribit enim in

tecto, nempe quae ad easdem functiones concurrunt eodem loco et tempore; item dignitates, personatus et officia. Dignitates sunt quibus est annexa aliqua jurisdictio supra clerum aut populum; ut sunt episcopatus, abbatiae, decanatus, praepositurae, archipresbyteratus, archidiaconatus. Personatus autem sunt qui habent praeeminentiam aliquam supra clerum, sed sine jurisdictione; ut sunt munera primicerii, praecentoris sive cantoris, et sacristae primarii. Officia demum sunt munera thesaurarii, praecentoris, custodis seu sacristae inferioris, oeconomi, etc.; quorum aliquibus est annexa quaedam administratio, sine tamen jurisdictione aut praeeminentia. — Alia vero sunt incompatibilia secundi generis, ut sunt canonicatus et omnia quae residentiam requirunt.

Notandum autem quod si quis obtinet duo beneficia incompatibilia, obtento secundo, vacat ipso jure primum; et si ille utrumque retinere praesumat, ipso pariter jure, utroque beneficio privatur. — Haec certa sunt quoad beneficia incompatibilia primi generis: ex Tridentino³; item ex cap. De multa, de praebend.; extrav. Execrabilis, de praebend.; cap. Literas, de concess. praebend.; clement. fin. de praebend.

Sed Dubium fit: an idem procedat in beneficiis incompatibilibus secundi generis, nempe quod, obtento secundo, vacet primum?

Affirmant Continuator Sporerii⁴; Salmant.⁴ cum Gonzalez^a), Azor et Garcia; ac Fagnanus⁵, ex declaratione Sacrae Congr.: idque dicunt Salmant. probari ex locis citatis Tridentini.

Sed negat Busenbaum (ut supra, n. anteced. 115, v. Hinc), ac Holzmann⁶ cum aliis. — Et idem sentit Navarrus^b), dicens quod si constaret S. Congregationem de-

lib. 6, cap. 13, qu. 2. — Nicol. Garcia, de Benefic., part. 11, cap. 5, a num. 83. — ⁵ In cap. De multa, de praebend., a num. 3. Cfr. etiam Pallottini, v. Beneficia, § 7, n. 31 et seqq., et § 14, n. 7. — Salmant., loc. cit., n. 665. — ⁶ De Praecept. partic., n. 415.

Consil., lib. 3, consil. 17, de praebend., beneficium non vacare ipso jure, « nisi eorum [cardinalium] me auctoritas, per S. D. N. de more probata, in praefatam sententiam [quod scilicet primum vacat ipso jure] traheret ».

¹ Lib. 4, tr. 2, cap. 8, n. 2. — D. Thom., Quodlib. 9, art. 15. — Lessio, lib. 2, cap. 34, dub. 27, num. 137. — Azor, part. 2, lib. 6, cap. 10, qu. 2 et 7; et cap. 11, qu. 5. —

² Sess. 24, de reform., cap. 17. — ³ Sess. 24, de reform., cap. 12. — ⁴ Lib. 4, tr. 2, cap. 8, n. 6. — ⁵ Lib. 2, cap. 34, dub. 28, n. 151.

In incompatibilibus primi generis, secundo obtento, vacat primum.

Item, juxta alios, in incompatibilibus secundi generis.

Juxta alios, negatur.

clarasse quod Tridentinum ita sit intelligendum, talis declaratio a Pontifice fuisset confirmata, et tunc sic foret tenendum: sed quia id non constat, et alias ex verbis concilii id non videtur efficaciter probari, non est quod ad primam sententiam nos adstringat. — Revera enim concilium in priori loco citato (nempe *sess. 7, cap. 4*), loquitur quidem de praesumentibus retinere duo beneficia quomodocumque incompatibilia, scilicet quae residentiam requirant, et eos dicit ipso jure privari utroque beneficio; sed nullum facit verbum de vacatione primi ob consecutionem secundi. In posteriori autem loco (nempe *sess. 24, cap. 17*), ubi praescribit vacare primum beneficium, obtento secundo, loquitur tantum de beneficiis curatis, nimirum episcopalibus et parochialibus.

Hoc tamen non obstante, propter praesentem declarationem S. C., cum ipsa a pluribus referatur, et praesertim a Fagnano, qui hujusmodi declarationum fuit diligens inquisitor, placet nobis potius primae sententiae adhaerere; sed secundam non improbamus.

Notat Laymann¹ quod habens personatum cum cura in ecclesia, bene potest etiam habere ibidem canonicatum, cui parochialis ecclesia annexa est, et quam per

vicarium administrare debet, ex cap. *Super eo, de praeb., in 6°*.

Praeterea notandum cum Salmant.² et Abelly³, quod in aliquo casu evidentis necessitatis sive utilitatis Ecclesiae, posset Papa dispensare ut aliquis obtineat plura hujusmodi beneficia incompatibilia, etiam curata; prout Gregorius Magnus fertur praefecisse Martinum, Paulinum et alios duobus episcopatibus. Idque patet ex Tridentino⁴. — Diximus: *casu evidentis necessitatis vel utilitatis*. Nam alias, habens plura hujusmodi beneficia, etiam cum dispensatione Pontificis, non erit tutus in conscientia; ut recte dicunt Salmant.⁵ cum Bellarmino, Panormitano^{c)}, Wigandt et Tolet.

117. — Hic autem magna vertitur Quaestio: *An pluralitas beneficiorum sit vetita, non solum de jure canonico, sed etiam naturali?*

Prima sententia negat cum Innocentio^{a)}; item Filiuccio^{b)}, Lapo, apud Salmant.⁶; et Valentia^{c)}, Ledesma^{d)}, Tuscho, Rebuffo^{e)}, etc., apud Croix^{f)}. — Quia, ut dicunt, si hoc esset contra jus naturae, Papa non dispensaret ita frequenter in hac pluralitate, ut videmus esse in consuetudine.

Secunda vero sententia, quam tenent [Continuator] Tournely^{g)}, et Azor, Panor-

v. *Dixi 1. - Tolet.*, lib. 5, cap. 81, n. 4. — *Lapus*, Allegat. juris utr., allegat. 35. — ^g Loc. cit., num. 656 et 657. — *Tuscho*, Conclus. juris, concl. 61, lit. E. — ^f Lib. 4, n. 902. — *Azor*, part. 2, lib. 6, cap. 11, qu. 5.

¹ Lib. 4, tr. 2, cap. 8, n. 5, i. f. — ² Tr. 28, n. 666. — ³ Append. de Statu cleric., art. 3, qu. 4, n. 2. — ⁴ Sess. 7, de reform., cap. 5. — ⁵ Tr. 28, n. 666. — *Bellarmino*, Instruct. ad Nepotem, contr. 6. — *Wigandt*, tr. 8, exam. 2, n. 36.

^{c)} Panormitanus, *in cap. Dudum, de elect., n. 16*, sic loquitur: « Quodsi Papa dispensat cum aliquo, ut possit plura beneficia incompatibilia simul retinere, debet intelligi de beneficiis alias canonice adeptis. Solum enim operatur haec dispensatio, ut ei pluralitas non noceat, non autem conceditur titulus de novo ».

117. — ^{a)} Innocentius, *in cap. Cum jam dudum, de praebend., n. 2 et 4*, negat simpliciter pluralitatem beneficiorum prohiberi, nisi ex consuetudine vel statuto requirant residentiam, ut limitat *in cap. fin. de cleric. non resident., n. 1*. — Et Rebuffus, *Prax. benefic., tit. de dispensat. ratione aetatis, v. In cathedralibus*, omnino adhaeret huic Innocentii doctrinae.

^{b)} Filiuccio hic utique a Salmant. citatur; sed *tr. 41, cap. 7, n. 4*, dicit rem esse in controversia, et negat ullam partem evidentem probari; attamen, *n. 12*, his verbis concludit: « Non videri pluralitatem beneficiorum rem

intrinsece malam, nec omnino indifferentem; sed quae bonitate circumstantiarum coonestari possit, etsi speciem quamdam mali praeseferat ».

^{c)} Valentia, *in 2am 2ae, disp. 5, qu. 7, punct. 2, § 4, assert. 1*, perspicue id innuit de beneficiis simplicibus, dicens quoruncumque beneficiorum pluralitatem jure canonico prohiberi; pluralitatem autem eorum quae residentiam requirunt prohiberi jure etiam divino. — Petrus de Ledesma, *Sum., part. 2, ty. 7, cap. 2, concl. 11*, negat jure naturali prohibitam esse pluralitatem in beneficiis simplicibus.

^{d)} Contin. Tournely, *de Benefic., cap. 4, art. 2*, id aperte significat, dicens mortaliter peccasse eum qui plura beneficia simplicia obtinuerit, quamvis ex dispensatione pontificis, quae sine causa data sit. — Et idem tenet Panormitanus, *in cap. Conquerente, de clericis non residen., n. 2*: « An autem, in-

Quando Papa possit dispensare.

Pluralitas, juxta alios, vetita solo jure canonico.

Juxta a Ios, jure naturali.

mitanus^{d)} ac Hostiensis^{e)}, apud Salmanticens.^{f)} absolute affirmat tam de beneficiis duplicibus quam simplicibus. — Ratio: tum quia nequit unus duabus ecclesiis satis bene deservire; tum quia intentio fundatorum talis est, ut plures sint qui ecclesiis inserviant. Et ideo pluralitatem beneficiorum dicunt fuisse expresse damnatam ex Tridentino^{g)}, ubi sic sancitum fuit: *Cum ecclesiasticus ordo pervertatur, quando unus plurimum officia occupat clericorum; sancte sacris canonibus cautum fuit, neminem oportere in duabus ecclesiis conscribi. Verum quoniam multi improbae cupiditatis affectu seipsos, non Deum decipientes, ea quae bene constituta sunt, variis artibus eludere, et plura simul beneficia obtinere non erubescunt; sancta synodus, debitam regendis ecclesiis disciplinam restituere cupiens, praesenti decreto, quod in quibuscumque personis, quocumque titulo, etiamsi cardinalatus honore fulgeant, mandat observari, statuit ut in posterum unum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur. Quod quidem, si ad vitam ejus cui confertur honeste sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri. Haecque non modo ad cathedrales ecclesias, sed etiam ad alia omnia beneficia tam saecularia quam regularia quaecumque, etiam commendata pertineant, cujuscumque tituli ac qualitatis existant.*

Tertia autem sententia, communis et tenenda, (etsi olim primam probabilem censui) docet pluralitatem beneficiorum sive duplicium sive simplicium (modo unum sufficiat ad congruam sustentationem), secundum se esse contra

¹ Tr. 28, n. 655. — ² Sess. 24, de reform., cap. 17. — ³ Quodlib. 9, art. 15. — ⁴ Lib. 2, cap. 34, n. 137 et 151. — ⁵ Lib. 4, tr. 2, cap. 8, n. 2. — ⁶ Tr. 13, disp. 6, punct. 4, num. 26. — ⁷ Part. 2, lib. 6, cap. 12, quaer. 1 et seqq. et qu. 7. — ⁸ Append. de Statu cleric., art. 3, qu. 4, n. 4. — ⁹ De Praecept. partic., n. 417. — ¹⁰ Tr. 28, n. 658 et 659. — *Bellarmino*, Instruct. ad Nepotem, contr. 6. — ¹¹ De Bene-

jus naturale ob rationes mox allatas, et alia plura inconvenientia quae oriuntur a pluralitate beneficiorum, enumerata a Joanne XXII in extrav. [comm.] *Execrabilis, de praeb. et dignit.*; ita ut plura beneficia nec etiam cum dispensatione Pontificis valeant retineri sine peccato mortali; sed non taliter quod id non possit ex aliquibus circumstantiis coonestari. — Ita S. Thomas⁸, quem sequuntur Lessius⁴, Laymann⁵, Palau⁶, Azor⁷, Abelly⁸, Holzmann⁹, Salmant.¹⁰, ubi nostram sententiam ut certam habent cum aliis communiter. Item Bellarminus, apud [Contin.] Tournely¹¹, qui ait dispensationem Pontificis neminem tutum reddere, nisi adsit urgentissima causa et Ecclesiae necessaria.

118. — Causae autem coonestantes pluralitatem beneficiorum, ex communi doctorum sententia, sunt:

1°. *Necessitas Ecclesiae*, nempe si desint alii ministri idonei. — Ita Pater Concina¹², Anacletus¹³ et Salmant.¹⁴ et alii, ex D. Thoma¹⁵, qui docet tunc posse alicui conferri plura beneficia, si sit necessitas in pluribus ecclesiis ejus obsequio, et possit plus servire Ecclesiae, vel tantumdem absens quam alius praesens (verba S. Doctoris).

2°. *Utilitas Ecclesiae*, nempe si unus solus, licet absens, magis censetur profuturus sua auctoritate, doctrina et prudentia, quam alter sua praesentia. Ita Holzmann¹⁶, Concina¹⁷, et Anacletus¹⁸ cum Pirhing. — Hinc ajunt Holzmann et Anacletus hac de causa conferri aliquando filiis principum plures episcopatus, etiam ante aetatem, ut ecclesiae contra haereticos potentius defendantur.

3°. *Evidens meritorum praerogativa*, scilicet si aliquis praestaret doctrina, con-

fic., cap. 4, art. 2, v. *At inquis.* — ¹² De Benefic. eccles., cap. 9, num. 7. — ¹³ Tr. 11, de Benefic., dist. 2, num. 15 et 16. — ¹⁴ Loc. cit., n. 661. — ¹⁵ Loc. cit. — ¹⁶ De Praecept. partic., num. 418. — ¹⁷ De Benefic. eccles., cap. 9, num. 7. — ¹⁸ Tr. 11, de Benefic., dist. 2, num. 17. — *Pirhing*, lib. 3, tit. 5, de praebend., n. 191. — *Holam.*, loc. cit. — *Anaclet.*, loc. cit.

quit, excusetur propter dispensationem? Credo quod non quoad Deum, si fructus beneficiorum convertit in causam non piam ».

^{e)} Hostiensis a Salmant. ex Azor citatur, sed non satis accurate; nam, *in cap. Conque-*

rente, *de clericis non residen., n. 2*, negat plura beneficia incompatibilia posse simul retineri, « nisi consuetudo contraria sit... vel nisi de licentia praelati, vel auctoritate indulgentiae Apostolicae ».

Priori sententiae adhaeret S. Doctor.

sub limitatione.

Causae coonestantes pluralitatem.

Necessitas Ecclesiae

Utilitas Ecclesiae.

Excellentia meritorum.

silio, instructione aut scriptione. Ita Laymann¹, Anacletus² et Holzmann³, ex cap. fin. *De multa, de praeb.*, ubi dicitur: *Nullus plures dignitates aut personatus habere praesumat, etiamsi curam non habeant animarum; circa sublimes tamen et litteratas personas, quae majoribus sunt beneficiis honorandae, cum ratio postulaverit, per Sedem Apostolicam poterit dispensari.* — Et hoc est conforme doctrinae Apostoli, I. Tim. v, 17, ubi ait: *Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore* (id est *munerum oblatione*, ut explicat S. Hieronymus⁴) *digni habeantur: maxime qui laborant in verbo et doctrina.*

Quaeritur autem circa beneficia simplicia: *An, si quis habens unum beneficium jam sufficiens ad suam congruam sustentationem, accipiat secundum sine causa cohonestante, primum ipso jure vacet?*

Negant Holzmann^{a)}; item Gonzalez^{b)} et Flaminius (apud Salmant.⁵), dicentes hunc beneficio non privari; sed esse cogendum per sententiam iudicis ut alterum dimittat. — Sed melius et communius affirmant Barbosa^{c)}, Fagnanus⁶; et Salmant.⁷ cum Garcia, ex quadam declaratione S. Congregationis (quam idem Fagnanus et Garcia referunt). Hoc enim conformius videtur verbis aut saltem menti Tridentini.

119. — « Quaeres an et quomodo clerici teneantur ad residentiam? »

« Resp. 1°. Episcopos, parochos, eosque qui curatum beneficium habent, jure

« divino teneri. Nec sufficit si per alios « administrent, nisi majus bonum urgeat; « quia contra rationem est ut hic officium « et fructus, alter onus habeat. — Bona- « cina⁸.

« Resp. 2°. Ita teneri ad residentiam, « ut, si episcopi intra annum ultra tres, « et parochi ultra duos menses absque « legitima causa per episcopum cognita « et approbata, absint, mortaliter peccent, « et fructus non faciant suos. Ita Tridentinum⁹. Vide Bonacina¹⁰. — Notat autem Diana¹¹ ex Bordonio, supradicta « etiam habere locum in superioribus, « sive praelatis regularibus; ideoque eos « teneri tempore pestis etiam cum periculo suis assistere.

« Resp. 3°. Qui in ecclesiis cathedralibus vel collegiatis obtinent dignitates, « canonicatus, praebendas vel portiones: [Item omnes mansionarii, et caeteri qui habent in collegiatis beneficium perpetuum cum servitio annexo in choro; ut dicunt Salmant.¹²; contra Azor, qui eos excusat si alii sint^{a)} qui ecclesiae inserviant] « si intra annum ultra tres menses « absint, primo anno media parte fructuum; secundo vero anno, omnibus « fructibus quos illo anno lucrati sunt, « privandos. — Quae tamen poena est « sententiae ferendae, non latae; ut constat ex Tridentino¹³.

« Resp. 4°. Causas a residentia excusantes esse: 1°. Doctionem theologiae, « vel juris canonici; neque ad hoc licentiam praelati aut episcopi requiri; requiri « autem ad doctiones litterarum humaniorum

Garcia, loc. cit. Cfr. etiam Pallottini, v. *Beneficia*, § 7, n. 31 et seqq. — ⁸ Tract. var., disp. 5, de Onere et Obligat. beneficiar., punct. 3. — ⁹ Sess. 23, de reform., cap. 1. — ¹⁰ Loc. cit., punct. 4. — ¹¹ Part. 9, tr. 7, resol. 53. — *Bordonio*, Variar. resol. 80, num. 47. — ¹² Tr. 28, num. 142. — *Azor*, part. 2, lib. 3, cap. 9, qu. 2. — ¹³ Sess. 24, de reform., cap. 12.

118. — ^{a)} Holzmann, de *Praecept. partic.*, n. 415, id negat de beneficiis incompatilibus secundi generis.

^{b)} Gonzalez, *super reg. 8 Cancellar.*, glos. 15, n. 26, id negat de beneficiis simplicibus, quae personalem residentiam non requirunt.

^{c)} Barbosa, de *Offic. et Potest. episcopi*, alleg. 62, n. 3, scribit: « Habita possessione secundi beneficii [simplicis] sufficientis, vacat

primum sufficiens, referunt decisum Nicol. Garcia...; non tamen ipso jure, Flaminius...; sed cogendum esse per sententiam alterum eorum relinquere, ut observat Navar..., quia sacrum concilium Tridentinum non inducit nullitatem adeptionis, sed incompatibilitatem respectu retentionis ».

119. — ^{a)} Azor profecto eos a residentia excusat, si nempe ipsi alios sibi substituant ad servitium ecclesiae.

« rum et philosophiae, nisi contrarium « habeat consuetudo. 2°. Studium theologiae vel juris canonici; id enim per « quinque annos etiam excusat. 3°. Obsequium Papae vel episcopi ad Ecclesiae « utilitatem. 4°. Licentiam legitimam ex « quavis alia justa causa. 5°. Honestam « consuetudinem, ubi dispositio concilii « non est recepta. — Vide Bonacina¹.

« Resp. 5°. Qui absque justa causa « abest peccat mortaliter. — Non tamen « tenetur ad restitutionem fructuum, si « officio satisfecerit: nisi ad eam condemnatur, vel nisi id aliquo jure sit « expressum.

« Resp. 6°. Eos qui ex legitima causa « absunt, non lucrari distributiones, juxta « Tridentinum. Nisi tamen absint ad curanda negotia ecclesiae ex commissione « capituli; vel omnino involuntarie, ob « morbum, captivitatem, injustam excommunicationem, etc. — Vide Lessium² ».

120. — Plura hic scitu et ad praxim necessaria sunt ad trutinam vocanda circa hanc materiam *residentiae*: cujus nomine intelligitur commoratio in loco beneficii, ad obsequia ecclesiastica personaliter reddenda. — Unde bene infert Silvester, quod ii qui in loco beneficii degunt, sed debita officia non praestant, non reputantur residere; ut infra melius explicabitur.

Ut certum autem sciendum quod olim de jure communi omnia beneficia simplicia residentiam exigebant, ut patet ex can. *Clericus, dist. 91* et cap. *Ex parte 8, de cleric. non resid.* Sed hodie, ex generali totius Ecclesiae consuetudine, ipsa talem residentiam non requirunt; cum sufficiat per vicarium servitium praestare, nisi fundatores aliud expresserint. Ita communiter Contin. Tournely³, Holzmann⁴; Barbosa⁵ cum Sanchez, Azor, Reginaldo; et [Continuator] Sporerii⁶, qui de hoc refert decretum S. Congregationis. — Tantum hodie ad residentiam obligantur

omnes pastores curam animarum habentes et omnes canonici sive praebendati, etc. cathedralium sive collegiatarum, de quibus infra postea agemus.

121. — Quaeritur 1°. *An omnes curam animarum habentes teneantur ad residentiam de jure divino?*

Negant Ambrosius Catharinus, Ulde-ricus, etc. (apud Salmant.⁷); qui dicunt teneri tantum de jure positivo.

Sed omnino tenendum ad id obligari de jure divino; ut communiter cum Busenbaum docent Lessius⁸, [Contin.] Tournely⁹, Petrocorensis¹⁰, Anacletus¹¹, Roncaglia¹²; [Contin.] Sporerii¹³ cum Navarro, Fagnano, Garcia, Barbosa, et Salmant.¹⁴ cum aliis innumeris. — Et probatur ex concilio Tridentino¹⁵, ubi, licet hoc non fuerit expresse definitum, fuit vero tamquam certum suppositum, his verbis: *Cum praecepto divino mandatum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbique divini praedicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum omnium operum exemplo pascere, pauperum aliarumque miserabilium personarum curam paternam gerere, et in caetera munia pastoralia incumbere: quae omnia nequaquam ab iis praestari et impleri possunt, qui gregi suo non invigilant neque assistunt, sed mercenariorum more deserunt, etc.; declarat S. Synodus, omnes... cathedralibus ecclesiis... praefectos, etiamsi S. Romanae Ecclesiae cardinales sint, obligari ad personalem in sua ecclesia vel dioecesi residentiam, ubi injuncto sibi officio defungi teneantur, etc.*

Si ergo de jure divino est ut pastores oves agnoscant et pascant exemplo; de jure etiam divino est consequenter ut resideant ubi oves morantur: alias, ea nequaquam ab iis praestari et impleri possunt, qui *gregi suo non invigilant, neque assistunt, sed mercenariorum more*

Non residentes, peccatum.

Non residentes, quando amittant distributiones.

Residentia, quid sit.

Quinam teneantur ad residentiam.

Quomodo teneantur beneficiarii.

Causae excusantes a residentia.

Habens beneficium simplex sed sufficiens, si accipiat aliud sine causa.

Primum ipso jure vacat.

Episcopi et curati, quomodo teneantur residere.

Pastores teneantur jure divino.

¹ Disp. 5, de Onere, etc. benef. punct. 5. — *Trident.*, sess. 24, de reform., cap. 12. — ² Lib. 2, cap. 34, dub. 29. — *Silvest.*, v. *Residentia*, in princ. — ³ De Obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, concl. 1, i. f. — ⁴ De Praec. partic., n. 425. — ⁵ In *Trident.*, sess. 24, cap. 17, n. 18. — *Sanch.*, Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 6, n. 22. — *Azor*, part. 2, lib. 3, cap. 8, qu. 6; cfr. lib. 7, cap. 3, v. *Quaeratur aliquis*. — *Regin.*, lib. 30, tr. 3, num. 50. — ⁶ Supplem. decal., cap. 2, n. 22. Cfr. etiam Pallottini, v. *Beneficia*, § 23, n. 29 et seqq. — *Ambros. Cathar.*, opusc. de Residentia episcoporum. — ⁷ Tr. 28,

n. 91. — ⁸ Cap. 34, n. 158. — ⁹ Loc. cit., sect. 1, concl. 2. — ¹⁰ De Beneficiis, cap. ult., qu. 1. — ¹¹ Tr. 11, dist. 1, qu. 5, num. 68. — ¹² Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 3, resp. 2. — ¹³ Loc. cit., num. 23. — *Navar.*, Man., cap. 25, num. 121, v. *Secundo*. — *Fagnan.*, in cap. *Ex parte*, de clericis non resident., n. 25 et seqq. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, num. 16. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, num. 2; de Parocho, cap. 8, num. 1; in *Trident.*, sess. 23, cap. 1, num. 3. — ¹⁴ Loc. cit., num. 92 et 94. — ¹⁵ Sess. 23, de reform., cap. 1.

deserunt. — Idque clare ^{a)} declaravit Benedictus XIV in sua bulla *Ubi primum*, edita 3 Decembr. 1740. Postquam enim dixit ibi teneri pastores de jure divino suis ovibus assistere, ut eas pascant verbo et exemplo, mox subdit: *Itaque in statione vestra maneat oportet, et personalem in ecclesia vestra vel dioecesi servetis residentiam, ad quam ex vi muneris vestri (nota) obligati estis.*

Hinc bene ajunt Contin. Tournely ¹ et Croix ² cum Lugo, non posse Pontificem in hoc dispensare, sed tantum posse aliquo casu declarare quod jus divinum non obliget, justis intervenientibus causis (de quibus vide infra, n. 125).

122. — Hic autem notandum 1°. Ab eodem concilio ³ concessum esse episcopis per duos vel tres menses abesse a suis ecclesiis, his verbis: *Quoniam... qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt: sacrosancta synodus vult illud absentiae spatium singulis annis, sive continuum sive interruptum, extra praedictas causas, nullo pacto debere duos aut ad summum tres menses excedere.* — Unde opinantur Roncaglia ⁴, Elbel ⁵; et Anacleto ⁶ cum Barbosa et Soto et aliis, sufficere pro tali absentia excusanda causam etiam relaxandi animum, vel consanguineos aut amicos invisendi. Attamen Palaus ⁷, Vasquez ⁸, et Mazzotta ⁹ cum aliis, dicunt praefatas causas non sufficere, nisi forte ad mensem ^{a)}, qui revera bene satis est ad animum relaxandum; dum e converso concilium iudicium pro sufficientia causae aequae (id est proportionatae ad talem

absentiam) remittit conscientiam episcoporum, et sedulo monet ne salutis periculo ob hoc se committant. Sic enim immediate ad relata verba subditur: *Et haberi rationem ut id aequa ex causa fiat et absque ullo gregis detrimento: quod an ita sit, abscedentium conscientiae relinquit, quam sperat religiosam et timorata fore, cum Deo coram pateant, cujus opus non fraudulenter agere suo periculo tenentur.* — Notandum autem quod concilium ¹⁰ monet episcopos ne absint a suis ecclesiis cathedralibus tempore adventus, quadragesimae, Nativitatis ac Resurrectionis Domini, necnon Pentecostes et festi Corporis Christi.

An vero causae supra allatae sufficiant ad excusandam absentiam episcoporum pro tribus mensibus a Tridentino concessis, vel causae majores his requirantur? — Perpende id quod in duplici loco de hoc puncto dixit noster Summus Pontifex Benedictus XIV. Nam in uno videtur causam absolute gravem requirere ad excusandum; in altero vero solas causas fuites excludit. — En verba Pontificis in bulla quae incipit *Grave, etc.*, edita die 15 Aug. 1741. Scribens ibi ad episcopos Hibernos, et conquerens quod aliqui ipsorum vix per mensem in suis dioecesibus residebant, deinde sic ait: [*Episcopi*] *sane residendi debito satis nequaquam faciunt, qui per alium a se substitutum seu vicarium ecclesiam regunt: nisi foret ad breve tempus, et gravi de causa id fieret.* — In alia autem bulla quae incipit *Ad universae*, edita die 3 Septembr. 1746, declarans qualis sit causa aequa requisita a Tridentino pro trimestri absentia episco-

n. 15 et 16. - Sotus, de Just. et Jure, lib. 10, qu. 3, art. 4, v. *Neque vero solius valetudinis.* — ¹ Tract. 13, disp. 5, punct. 4, n. 1. — ² Opusc. de Beneficiis, cap. 4, n. 147. — ³ Tr. 4, disp. 2, qu. 1, cap. 2, § 1, v. *Dico 2*, num. 2. — ⁴ Sess. 23, de reform., cap. 1. — *Bened. XIV*, encycl. *Grave*, § 1. — *Bened. XIV*, bulla *Ad universae*, § *Quoniam vero*.

Bened. XIV, encycl. *Ubi primum*, § 4. — ¹ De Obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, v. *Obj. 2.* — ² Lib. 4, n. 865, v. f. *Lugo*, Respons. mor., lib. 5, dub. 13, n. 3. — ³ Sess. 23, de reform., cap. 1. — ⁴ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 3, resp. 2. — ⁵ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiat., num. 360. — ⁶ Tr. 11, dist. 1, n. 73. - *Barbosa*, in *Trid.*, sess. 23, cap. 1,

121. - ^{a)} Bullam istam Benedictus XIV pro facto edidit; sed in opere *de Synodo, lib. 7, cap. 1, n. 4*, contendit Tridentinum intelligi posse, non de residentia corporali, sed de formali. Addit tamen n. 6: « Ulro... fatemur hanc sententiam [quod obligatio residentiae sit de jure divino] communior esse, eique fere omnes calculum adjecisse qui post Tri-

dentinum scripserunt, tam theologos quam canonistas ». Et revera, quidquid sit de disputationibus inter Patres habitis, ipsum concilium, in relato textu, ex praecepto divino pascendi animas, etc. « declarat » pastores « obligari ad personalem... residentiam ».

122. - ^{a)} Palaus opinatur causas illas satis esse « ad mensem unum... raro ultra ».

porum, dicit: *Animi levitas, oblectationum cupiditas aliaque fuites causae penitus excluduntur.*

Insuper, quoad hanc episcoporum residentiam plura alia hic sedulo oportet adnotare quae habentur in bulla *Ad universae*, mox supra citata. — In ea ante omnia confirmantur et praecipuntur servari in virtute sanctae obedientiae decreta super hac re edita per Pium IV, Gregorium XIII, Clementem VIII. — Et praesertim innovantur decreta Urbani VIII, ubi praescriptum fuerat: 1°. Quod in curia possunt episcopi ^{b)} manere Romae per mensem (qui tamen ex concessione Benedicti XIII, prorogari potest per alios quadraginta dies a vicario Pontificis). 2°. Quod episcopi accedentes ad Limina Apostolorum juxta tempora statuta, abesse possunt per quatuor menses; et per septem, si ipsorum ecclesiae sint ultra mare vel montes positae. 3°. Quod si episcopi occipari debeant in conciliis provincialibus aut congregationibus ecclesiasticorum, vel in officiis reipublicae quae ipsorum episcopatus sint adjuncta, possunt abesse pro tempore ad ea necessario. 4°. Quod episcopi non possunt trimestrem absentiam a Tridentino concessam conjungere cum eo tempore quo ipsi commorari debent ^{c)}; sive cum eo quod ipsis conceditur ad sacra Limina visitanda; sive cum eo quo propter aeris insalubritatem ipsis extra dioecesim degere permittitur; nec possunt trimestre unius anni conjungere cum trimestri anni sequentis ^{d)}.

Deinde idem Benedictus XIV in praefata bulla renovat poenas episcopis non residentibus impositas a Tridentino ¹. — Item innovat poenam amissionis facultatis testandi et disponendi, si qua transgres-

Pius IV, bulla *In suprema militantis*, de die 25 Novembr. 1564, in Bullar. Rom. Mainardi. — *Gregor. XIII*, decret. consistorial., ut habetur in constitut., *Urbani VIII*, § 3. — *Clem. VIII*, decret. consistorial., ut in ead. constitut., § 4. — *Urban. VIII*, constitutio *Sacra Synodus*, de die 12 Decembr. 1634, in Bullar. Rom. Mainardi. — *Bened. XIII*, concil. Rom., tit. 17, cap. 2. — Bulla *Ad*

soribus ejusmodi competat, a Pio IV impositam; necnon poenam inhabilitatis ad majores dignitates et ecclesias obtinendas, indictam a Clemente VIII: quibus addit privationem omnium privilegiorum, quae transgressoribus tamquam Pontificio solio assistentibus concessa fuerint. — Praeterea declarat quinam comprehendantur nomine *transgressorum*, his verbis: *Decernentes, sub transgressorum nomine comprehendi non solum eos qui praeter tres menses a concilio toleratos, absque legitima causa et expressa Romani Pontificis licentia extra proprias dioeceses commorantur; sed eos etiam qui hujusmodi licentiam falsis simulativisve causis dolose extorquere non dubitaverint, vel, ea semel rite recteque obtenta, praescriptos in eadem limites ac praefinitum tempus praetergressi fuerint.* — Vide alia infra quae in hac bulla sanciantur.

123. — Notandum IP°. Quod sic pariter non excusantur a gravi culpa et a restitutione fructuum *parochi non residentes*; ut declaravit idem Tridentinum ². — Et hi tenentur residere, quantumcumque modicum sit beneficium; ut dicunt Salmant. ³ cum Barbosa, et Reginaldus ⁴.

Statuit autem idem Tridentinum ⁵, parochos non posse discedere a suis ecclesiis ultra bimestre, nisi ex gravi causa et cum licentia episcopi in scriptis; nec infra bimestre, nisi idem ipsorum episcopus causam et vicarium substitutum approbaverit. — Verba concilii: *Eadem omnino, etiam quoad culpam, amissionem fructuum et poenas, de curatis inferioribus... Sacrosancta Synodus declarat et decernit: ita tamen ut quandocumque eos, causa prius per episcopum cognita*

universae, § *Secundo loco*. — ¹ Sess. 6, de reform., cap. 1; et sess. 23, de reform., cap. 1. — ² Sess. 23, de reform., cap. 1, v. *Eadem omnino*. — ³ Tr. 28, n. 109. - *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 70. — ⁴ Lib. 30, tr. 3, num. 294, v. *Si officias*, ex cap. *Conquerente*, de clericis non resident. — ⁵ Sess. 23, de reform., cap. 1, v. *Eadem omnino*.

Alia decreta pontificia de absentia episcoporum.

Parochi non residentes graviter peccant et tenentur restituere.

Absentia ultra bimestre, solum cum causa gravi et licentia scripta.

Poenas episcoporum non residentium.

^{b)} Hi scilicet episcopi qui in curia promoventur.

^{c)} Nempe cum tempore quo episcopi, in curia promoti, post suam promotionem in Urbe commorari permittuntur.

^{d)} Non omnia quae S. Alphonsus hic commemorat habentur in Urbani VIII constitutione; sed quaedam allegata reperiuntur in aliis decretis, quae referuntur in bulla Benedicti XIV *Ad universae*.

Quid in hoc possit Pontifex.

Episcopi possunt abesse per tres menses.

Causae sufficientes ad hanc absentiam.

et probata, abesse contigerit, vicarium idoneum, ab ipso Ordinario approbandum, cum debita mercedis assignatione relinquat. Discedendi autem licentiam, in scriptis gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa, non obtineant.

Hic autem dubitatur 1°. An praefata licentia in scriptis omnino requiratur, ita ut non valeat si oretenus habeatur?

Negant Lessius¹, et alii apud Bonacina², dicentes scripturam requiri tantum pro foro externo, non autem ad valorem concessionis. Affirmant vero Sanchez³, Palaus⁴; et Navarrus apud Bonacina⁵: nam, esto de jure naturae scriptura non sit necessaria ad valorem concessionis, hic tamen est necessaria, cum a Tridentino licentia in scriptis pro forma expostuletur.

At cum hoc non constet, non puto improbabilem opinionem Lessii: quam tenet etiam Viva⁶, et probabilem censet Croix^{a)}. — Immo Coninck^{b)} et Reginaldus^{c)} dicunt sufficere licentiam tacitam, saltem si talia concurrant signa, ut constet episcopum actu consentire. — Dicit autem Mazzotta^{d)} sufficere etiam licentiam praesumptam; sed ait Croix⁷ hanc licentiam praesumptam sive interpretativam a nullo admitti. (Vide dicta n. 18, v. *Secunda*). — Immo S. C. Concilii (ut notat Pater Zaccaria apud Croix⁸) declaravit talem licentiam oportere esse expressam.

Dubitatur 2°. An parochus habens justam discedendi causam, possit per dictos duos menses abesse sine licentia episcopi?

Prima sententia affirmat; eamque tenent Navarrus^{e)}, Cabassutius⁹; item Bonacina^{f)}, Rodriguez, Lopez^{e)}, etc., apud Salmant.¹⁰; probabilemque putant Lessius¹¹, Croix¹², Azor¹³; et Palaus¹⁴ cum Sa^{g)}, Zerola^{s)}, etc. — Ratio, quia (ut dicunt) hoc jam permissum erat ante concilium, ut patet ex can. *Praesentium*, [caus. 7], *quaest. 1*, ubi sacerdos, qui causa infirmitatis aberat a sua ecclesia per bimestre, ultra tamen tempus ei ab episcopo praefixum, et ideo fuerat a suo episcopo remotus, praecipitur a Pontifice in locum suum restitui. Ad absentiam autem duorum mensium quaelibet causa honesta sufficit, ut patet ex verbis Tridentini supra relatis. Ergo licentia et probatio episcopi non requiritur pro tali absentia; sed tantum pro absentia ultra bimestre, pro qua episcopus debet causae gravitatem approbare.

Secunda tamen sententia quam sequimur negat; eamque tenent Barbosa¹⁵, Elbel¹⁶ (qui oppositam vocat vix probabilem), Roncaglia¹⁷, Holzmann¹⁸; et Salmant.¹⁹ cum Vasquez, Garcia, Gomez, Filliuccio, etc., ex quadam declaratione S. Congregationis apud Garciam. — Ratio, quia, licet ex concilio non exigatur gravis

Ad absentiam bimestrem, juxta alios, non requiritur licentia.

Ad absentiam brevem, quando licentia non requiritur.

S. Doctor requirit licentiam.

Modicum tempus excusata mortali.

¹ Lib. 2, cap. 34, n. 158. — ² Tract. var., disp. 5, de Onere et Obligat. beneficiar., punct. 5, n. 17. — ³ Decal., lib. 6, cap. 16, n. 31. — ⁴ Tr. 18, disp. 5, punct. 5, n. 8. — *Navarr.*, Consil. 22, de cleric. non resid., a n. 5. — ⁵ Loc. cit., n. 17. — ⁶ Opusc. de Benefic., qu. 3, art. 3, num. 7. — ⁷ Lib. 3, part. 1, num. 789. — ⁸ In dict. n. 789; cfr. etiam Benedict. XIV, Notific. 17, n. 11; Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 104 et 106. — ⁹ Lib. 5, cap. 1, n. 4. — *Rodrig.*, Sum., part. 2, cap. 38, num. 5, v. f. — ¹⁰ Tr. 28, num. 116. — ¹¹ Loc. cit., n. 159. — ¹² Lib. 3, part. 1, n. 742. — ¹³ Part. 2,

lib. 7, cap. 4, qu. 10. — ¹⁴ Loc. cit., punct. 5, num. 3. — ¹⁵ De Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 96. — ¹⁶ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiar., n. 362. — ¹⁷ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 3, resp. 2. — ¹⁸ De Praecept. partic., n. 427. — ¹⁹ Tr. 28, num. 117. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 4, n. 149. — *Nicol. Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, n. 22. — *Anton. Gomez*, in bullam Cruciat., claus. 4, num. 22. — *Fill.*, tr. 41, cap. 6, n. 26. — *S. Cong. Conc.*, ap. Garcia, loc. cit., n. 23; cfr. etiam Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 104 et seqq.

123. — ^{a)} Croix, lib. 3, part. 1, n. 739, scribit: « Probabile tamen est secundum Nav., Bonac., Less... ».

^{b)} Coninck, de *Sacram. Matrim.*, disp. 27, dub. 3, n. 31, ita sane docet, disputans de casu simili, scilicet de licentia parochi requisita ut quis possit valide matrimonio assistere.

^{c)} Reginaldus a Croix male citatur; non enim haec habet, lib. 30, tract. 3, num. 54, v. *Quarta*.

^{d)} Mazzotta, tr. 4, disp. 2, qu. 1, cap. 2, § 1, v. Dico 2, n. 5, dicit satis esse in foro

conscientiae, modo tamen « causa esset evidens, vel periculum in mora ».

^{e)} Navarrus, *Man.*, cap. 25, n. 121, v. f.; Ludovicus Lopez, *Instruct. nov.*, part. 1, cap. 248, v. *Super quam litteram*, concedunt parochum eo casu posse abesse sine licentia scripta.

^{f)} Bonacina, *Tract. var.*, loc. cit., punct. 4, n. 9, censet hanc opinionem esse probabilem.

^{g)} Sa, v. *Residentia*, n. 7; Zerola, in *Praxi*, v. *Parochus 2°*; et v. *Privatio*, ad 4, dub. 3, simpliciter tenent hanc opinionem, quam ipse Palaus probabilem agnoscit.

causa ad discedendum per bimestre; absolute tamen requiritur ut causa ab episcopo agnoscat et probetur, ex illis verbis: *Quandocumque eos abesse contigerit, causa prius per episcopum cognita et probata*. Tanto magis quod parochus a concilio prohibetur discedere, nisi prius ab episcopo approbetur vicarius qui relinquatur. — Dicit tamen Anacletus¹, in hoc servandum esse usum dioecesis; et an rigor iste sit usu receptus, ait Lessius²: *Credo tamen non esse receptum*.

Si autem episcopus jam causam et vicarium approbaverit, nulla alia licentia requiritur ad discedendum; ut patet ex verbis concilii supra relatis, n. 123, v. *Statuit*.

Caeterum licite poterit parochus abesse per breve tempus sine licentia, si aliqua occurrat necessitas quae moram non patiat episcopum adeundi, modo idoneum vicarium relinquat; ut recte ajunt [Contin.] Sporerii³, Elbel⁴ cum communi, et Anacletus⁵, qui hoc ut certum habet; et approbavit S. C. Concilii (ut notat Pater Zaccaria apud Croix⁶). — Debet vero episcopum certiorare de suo discessu et causa, ut ille causam agnoscat et licentiam saltem postea praebet: nisi brevi fiat reditus. Elbel⁷ cum Garcia; et [Contin.] Sporerii⁸ cum Fagnano, Abbate^{h)}, Anacleto, etc.

Item, ex parvitate materiae poterit parochus excusari saltem a mortali, si discedat per modicum tempus (ut commu-

¹ Tr. 11, dist. 1, qu. 5, num. 77. — ² Lib. 2, cap. 34, n. 159, i. f. — ³ Supplem. decal., cap. 2, n. 30. — ⁴ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiar., num. 379. — ⁵ Loc. cit., num. 78. — ⁶ Lib. 3, part. 1, num. 740; cfr. Bened. XIV, Notific. 17, n. 11; et Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 106. — ⁷ Loc. cit., n. 362. — *Garcia*, part. 3, cap. 2, num. 34. — ⁸ Suppl. decal., cap. 2, n. 30, i. f. — *Fagnan.*, in cap. *Relatum*, de cleric. non resident., n. 47. — *Anacl. Reiffenst.*, Jus canon., lib. 3, tit. 4, num. 75. — *Garcia*, de Benefic.,

niter dicunt DD.): modo non relinquat infirmos in articulo mortis.

Quantum autem sit hoc modicum tempus?

S. C. Concilii apud Garcia (ut referunt Salmant.⁹) sic declaravit: *Parochum non posse abesse absque licentia per hebdomadam, etiam relicto vicario idoneo ab Ordinario approbato*. — Verumtamen communiter admittunt Holzmann¹⁰, Roncaglia¹¹; et [Contin.] Sporerii¹² cum Palaus, Barbosa¹³ et Anacleto, non peccare graviter¹⁴ parochum qui absit sine licentia per sex vel septem dies, relicto tamen vicario idoneo; immo [Contin.] Tournely¹⁵, Cabassutius¹⁴, Sanchez¹⁵, et Reginaldus Valerius apud Salmant.¹⁶, id extendunt usque ad quindecim et viginti dies. — Verum per synodum Romanam¹⁷ sub Benedicto XIII, vetitum fuit parochis discedere a cura ultra biduum sine episcopi vel vicarii generalis licentia in scriptis: sed per aliquos viros probos tamquam certum mihi fuit affirmatum, praefatam synodum non fuisse in nostro regno receptam.

Caeterum non acquiesco opinioni quam tenet Lacroix¹⁸, ubi ait non peccare graviter parochum, si absit per bimestre sine licentia, sed cum causa et sine gravi damno ovium: quia (ut ait) id non est per se malum; alioquin concilium nunquam admisisset absentiam per bimestre etiam praevia licentia. Quod autem non petatur eo casu licentia, censet non esse materiam gravem. Immo affert¹⁹ Navarrum^{h)}, Gar-

part. 3, cap. 2, n. 28. — ⁹ Tr. 28, n. 113. — ¹⁰ De Praecept. partic., n. 427. — ¹¹ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 3, resp. 2. — ¹² Supplem. decal., cap. 2, n. 31. — *Palaus*, tr. 13, disp. 5, punct. 5, n. 2. — *Anacl. Reiffenst.*, Jus canon., lib. 3, tit. 4, num. 79. — ¹³ De obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, i. f. — ¹⁴ Lib. 5, cap. 1, num. 4. — ¹⁵ De Matrim., lib. 3, disp. 31, num. 11. — *Regin. Valer.*, lib. 1, n. 51. — ¹⁶ Loc. cit., num. 113. — ¹⁷ Tit. 17, cap. 6. — ¹⁸ Lib. 3, part. 1, n. 741. — ¹⁹ Loc. cit.

^{h)} Abbas Panormitanus citatur quidem a Contin. Sporerii; sed, in cap. *Relatum*, de cleric. non resident., n. 6, asserit clericum posse, propter necessitatem subito occurrentem, licite absque praelati licentia abesse; de limitatione autem quam aliqui apponunt: *Quando scilicet brevi est reversurus*, scribit: « Ego credo considerandam qualitatem causae et praejudicii et facilitatem petendi licentiam ».

ⁱ⁾ Barbosa, de *Offic. et Potest. episc.*, allegat. 53, n. 106, generaliter requirit ut vica-

rius quem sibi parochus substituerit, sit ab episcopo admissus, « nisi absentia per sex vel octo dies fiat, quia tunc poterit substituere sine episcopo ».

^{j)} Auctores citati non solum negant parochum peccare mortaliter, sed expresse dicunt eum posse id facere.

^{k)} Croix perperam citat auctores istos; nam Navarrus, in *Man.*, cap. 25, n. 121; Garcia, loc. cit., n. 19 et seqq.; Barbosa, loc. cit., n. 96, requirunt causam justam.

Quid sit modicum tempus.

Abesse per bimestre ex causa sed sine licentia, lethale.

cia²⁾, Bonacina¹⁾, Barbosa³⁾ et alios, qui excusant parochum a mortali, etiamsi abesset sine causa; quia talis absentia per se censetur modica. Unde Navarrus^{m)}, Azor^{m)}, Castropalaus^{m)}, Bonacina et alii, apud Croix¹⁾, eum tali casu non obligant ad restitutionem fructuum. — Quidquid tamen sit de his, bene poterit episcopus prohibere ne parochi omnino discedant a suis ecclesiis: esto nequeat eos obstringere per excommunicationem, ne perⁿ⁾ biduum quidem absint; ut dicunt Salmant.²⁾, Roncaglia³⁾, Bonacina⁴⁾, ex decreto S. Congregationis apud Garcia et Barbosa.

124. — Quæritur 2°. *Quo in loco beneficiarii teneantur residere?*

Papa tenetur residere Romae; prout etiam cardinales. — Ita Roncaglia⁵⁾ et Salmant.⁶⁾

Episcopus autem alii dicunt teneri ad residendum in sua cathedrali, nec satis esse si resideant in dioecesi; ut Salmant.⁷⁾, Fagnanus^{a)}; Roncaglia⁸⁾ cum Barbosa; et [Contin.] Sporerii⁹⁾: ex cap. *Placuit ut nemini*, [caus. 7], quaest. 1, ubi ex concilio Carthaginensi¹⁰⁾ sic statutum fuit: *Placuit ut nemini sit facultas, relicta principali cathedra, ad aliquam ecclesiam in*

dioecesi constitutam se conferre, vel in re propria diutius quam oporteat, constitutum, curam vel frequentationem propriae cathedrae negligere. Si vero episcopus habeat duas cathedrales, potest ubi mavult residere; ut Salmant.¹¹⁾, ex bulla Urbani VIII. — Alii tamen verius, ut Holzmänn¹²⁾, Cabassutius¹³⁾ (eisque adhaeret Bonacina¹⁴⁾) dicunt posse residere episcopum in quocumque loco suae dioecesis. Idque videtur non posse dubitari; cum in Tridentino expresse dicantur episcopi *obligari ad personalem in sua ecclesia vel dioecesi residentiam.* Idemque declaravit Noster Pontifex in bulla quae incipit *Ubi primum*, edita 3 Decembr. 1740, dicens¹⁵⁾: *Personalem in ecclesia vestra vel dioecesi servetis residentiam.*

Parochi autem debent habitare in domo suae ecclesiae, si ibi adest. Si vero non adest, debent residere in alia domo quae sit intra limites parochiae, saltem moraliter, nempe quae sit ita propinqua ecclesiae parochiali, ut commode possit ei inservire, et quo parochiani facile queant ad ipsum recurrere pro Sacramentis suscipiendis^{b)}. Ita Palaus¹⁶⁾, Bonacina¹⁷⁾; et Salmant.¹⁸⁾ cum Navarro, Barbosa, Hur-

Verius possunt in quovis loco dioecesis.

Parochus habens duas parochias.

Parochi, ubi residere teneantur.

Causae excusantes episcopos et parochos.

Bonac., Tract. var., disp. 5, punct. 4, n. 8. — ¹⁾ Lib. 3, part. 1, n. 743. — ²⁾ Tr. 28, n. 113. — ³⁾ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 3, resp. 2. — ⁴⁾ Tract. var., disp. 5, de Onere et Obligat. beneficiar., punct. 3, n. 8. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, n. 23. — *Barbosa*, de Parocho, cap. 8, n. 57; cfr. etiam Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 100, 101 et 103. — ⁵⁾ Loc. cit. — ⁶⁾ Loc. cit., num. 96 et 97. — ⁷⁾ Loc. cit., num. 98. — ⁸⁾ Loc. cit. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, num. 3. — ⁹⁾ Supplem. decal., cap. 2, num. 25. — ¹⁰⁾ Concil. Carthagin. (V nomine, ordine vero temporis III) anno 398,

can. 5; apud Labbe, tom. 2, col. 1455. — ¹¹⁾ Loc. cit., n. 98. — *Urban. VIII*, bulla *Sancta synodus*, § 17. — ¹²⁾ De Praecept. particul., n. 426. — ¹³⁾ Lib. 5, cap. 1, n. 2. — ¹⁴⁾ Loc. cit., punct. 3, n. 5. — *Trident.*, sess. 23, de reform., cap. 1. — ¹⁵⁾ Encycl. *Ubi primum*, § 4. — ¹⁶⁾ Tr. 13, disp. 5, punct. 2, n. 1. — ¹⁷⁾ Loc. cit., punct. 1, n. 3. — ¹⁸⁾ Loc. cit., n. 110. — *Navar.*, id est *Armenariarum*, Addition. ad recopul. legum Navarrae, lib. 2, tit. 23, l. 2, § 2, de Absentia vel Resident. parochor., n. 149 et 150. — *Barbosa*, de Parocho, cap. 8, n. 34; et de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 71.

¹⁾ Bonacina (citatus a Croix, uti refert S. Alphonsus), *loc. cit.*, disp. 5, punct. 3, n. 6, negat mortale esse, « si recedat ex legitima causa », et absque ovium damno. Et pergens subdit: « Immo, si absque rationabili causa, ultra bimestre non recedat, nonnulli DD. putant excusari posse a mortali culpa »; quos Bonacina non solum non reprobatur, sed eis consentire videtur.

^{m)} Navarrus, *loc. cit.*; Azor, *part. 2, lib. 7, cap. 4, qu. 10*; Castropalaus, *loc. cit.*, n. 3, id non habent, quidquid dicat Lacroix. — Azor tamen, *loc. cit.*, vocat modicam, absentiam quae ad duos menses produceretur; et Palaus, *loc. cit.*, negat eamdem censeri absentiam.

ⁿ⁾ Auctores citati dicunt: Ne « ultra biduum »; et hoc idem dicit allegata S. Cong. Conc. declaratio. Attamen habetur alia ejus-

dem Congr. declaratio apud Pallottini, *loc. cit.*, n. 102, qua decernitur non posse dici contra concilium, statutum ab episcopo editum, quo parochis prohibetur, « ne absint a parochiae residentia, neque per unum diem, absque ipsius licentia ».

124. — ^{a)} Fagnanus ex parte tenet contrariam sententiam, quae verior habetur a S. Alphonso. Scribit enim, in cap. *Qualiter, de clericis non resident.*, n. 27 et 34, episcopos teneri primo et principaliter in ecclesia cathedrali residere, idque tempore adventus, quadragesimae ceterisque solemnitatibus; deinde vero, scilicet reliquo tempore, satisfacere, si in dioecesi resideant.

^{b)} Ita etiam declaratum est a S. Congr. Epp. et RR. in una *Ariminen.*, de die 11 Martii 1579, apud Bizzarri, *Collectan.* fol. 247, edit. 1^a.

tado et Garcia. — Hinc recte dicunt Bonacina¹⁾ et Salmant.²⁾, nequaquam residentem censeri parochum qui habitaret procul a sua ecclesia per tria aut quatuor milliaria; immo etiam per duo, ut non irrationabiliter sentit Croix³⁾. Immo⁴⁾ addit cum Luca^{c)}, Leurenio^{c)}, Lotterio^{c)}, etc., non satis residere parochum, etiamsi habitet intra fines parochiae, si oves non facile ad eum accedere possint. — Parochus vero qui haberet duas parochias perpetuo unitas, quarum nulla sit dignior aut frequentior, aut existens in civitate, hic poterit habitare in ea qua velit; ut Salmant.⁵⁾ cum Navarro, Palao, Hurtado^{d)}, Barbosa et Garcia: qui refert haec fuisse decisa ex variis declarationibus S. Congregationis.

125. — Quæritur 3°. *Quae sunt causae excusantes episcopos et parochos a residentia?*

Quatuor ex Tridentino⁶⁾ assignantur causae, nempe, *christiana caritas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiae vel reipublicae utilitas.* — Has tamen causas decernit concilium, quod ad episcopos excusandos pertinet, approbandas esse in scriptis vel a Pontifice, vel a metropolitano; vel, eo absente, a suffraganeo episcopo antiquiori residente, qui metropolitani absentiam probare debebit. Sed nunc semper ad Papam recurrendum (ut n. 122, in fine). — Quoad parochos vero, causae approbari debent a suis Ordinariis; ut jam supra diximus.

Sed de praefatis causis sigillatim agendum.

Thom. Hurtadus, de Resident., lib. 3, resol. 3, n. 3. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, num. 179, v. *Vigesima prima*. — ¹⁾ Tract. var., disp. 5, de Onere et Oblig. benefic., punct. 1, num. 4. — ²⁾ Tr. 28, num. 110. — ³⁾ Lib. 3, part. 1, n. 745. — ⁴⁾ Loc. cit. — ⁵⁾ Tr. 28, n. 110. — *Navar.*, id est *Armenariarum*, loc. cit., num. 142 et seqq. — *Palaus*, tr. 13, disp. 5, punct. 2, n. 2. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 82. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, n. 179, declar. decima quarta et seqq. — *S. Cong. Conc.*, vide etiam apud Pallottini, v. *Parochus*, § 11, num. 13 et seqq. — ⁶⁾ Sess. 23, de reform., cap. 1. — ⁷⁾ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ⁸⁾ Loc. cit., n. 6. — ⁹⁾ De Praecept. particul., n. 428. — ¹⁰⁾ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiar., n. 363. — ¹¹⁾ De

Et I°. Ratione *christianae CARITATIS* excusantur pastores animarum, si abesse debeant ad componendas inimicitias, praesertim personarum potentium; ut Roncaglia⁷⁾, Barbosa⁸⁾, Holzmänn⁹⁾, Eibel¹⁰⁾, [Contin.] Tournely¹¹⁾; Salmant.¹²⁾ cum Soto, Vasquez, etc. — Vel ad opitulandum alteri ecclesiae quae indigeat eorum praedicatione, ut liberetur ab haeresi vel aliis gravibus flagitiis. Palaus¹³⁾; item Roncaglia¹⁴⁾, Holzmänn¹⁵⁾ et Eibel¹⁶⁾. — Modo, advertit Palaus cum Tolet et Barbosa, non fiat cum notabili detrimento propriae ecclesiae.

II°. Ratione *urgens* NECESSITATIS excusantur pastores, quando eis imminet periculum extrinsecum mortis ab inimico (vel gravis damni in bonis, ut ait Petrocorensis¹⁷⁾). Dummodo praesentia pastoris non sit necessaria ad salutem subditorum, nempe ad confirmandos eos in fide, vel ad Sacramenta eis ministranda; et alias sufficienter ipsis per vicarios provideatur: ut docent communiter DD. cum S. Thoma¹⁸⁾ (cujus verba retulimus *Lib. III, n. 360, Dubit. 3*). — Dicit autem Roncaglia¹⁹⁾ cum Fagnano²⁰⁾, ex decretis S. Congregationis, quod si aliquis parochus gravem haberet inimicitiam, posset discedere per sex menses, constituto idoneo vicario et licentia obtenta: quae posset prorogari, si inimicitia perduraret; sed transacto anno debet parochus induci omnino ad resignandam vel permutandam ecclesiam.

Insuper animadvertendum quod talis absentia tum tantum permittitur, cum periculum est particulare ipsius pastoris, non vero quando est commune totius po-

Obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, v. *Quaeres*. — ¹²⁾ Loc. cit., n. 101. — *Soto*, de Just. et Jure, lib. 10, qu. 3, art. 4, v. *Ad hoc autem discreta*. — *Vasq.*, de Benefic., cap. 4, num. 139. — ¹³⁾ Tr. 13, disp. 5, punct. 4, num. 4. — ¹⁴⁾ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ¹⁵⁾ De Praecept. particul., n. 428. — ¹⁶⁾ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiar., num. 363. — *Palaus*, tr. 13, disp. 5, punct. 4, num. 4. — *Tolet.*, lib. 5, cap. 4, num. 3. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 6. — ¹⁷⁾ De Benefic., cap. ult., qu. 1, v. *Absentiam*. — ¹⁸⁾ 2^a 2^a, qu. 185, art. 5. — ¹⁹⁾ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ²⁰⁾ In cap. *Clericos*, num. 25 et 26, de cleric. non resident. Cfr. etiam Pallottini, v. *Parochus*, § 11, num. 87 et seqq.

^{c)} Cardinalis de Luca, *Theatr. veritat., Annotat. ad concil. Trid., discours. 4, n. 11*, id satis perspicue innuit, dicens parochum teneri ad residendum intra parochiae limites, « in loco commode omnibusque opportuno... »

immo in domo prope ecclesiam, pro habitatione parochi destinata ». — Idemque habent Leurenium, in *For. benefic., part. 1, qu. 371, n. 1*; Lotterius, *lib. 3, qu. 27, n. 39*.

^{d)} Thom. Hurtadus, *de Residentia, lib. 3,*

Christiana caritas.

Urgens necessitas particularis,

modo praesentia pastoris non sit necessaria.

puli, prout accidit tempore pestis; ut docent communiter Fagnanus¹, [Contin.] Tournely², Roncaglia³, [Contin.] Sporerii⁴ et Elbel⁵. Et sic referunt Fagnanus et [Contin.] Sporerii declarasse S. Congregationem anno 1576 die 11 Octobris, instante S. Carolo Borromaeo. — Et idem dicendum ait [Contin.] Sporerii, de tempore incurisionis hostium.

Sic pariter excusantur pastores a residentia ob periculum intrinsicum infirmitatis, puta si eis oporteat abesse a suis ecclesiis propter insalubritatem aeris^{a)}; ut communiter docent Cajetanus⁶, Petrocorenensis⁷, [Contin.] Tournely⁸, Holzmänn⁹, Salmant.¹⁰ et Laymann¹¹. — Modo tamen, ut bene advertunt [Contin.] Tournely¹² et Salmant.¹³ cum Bellarmino^{b)}, Vasquez et Hurtado, infirmitas non sit perpetua, et absentia non sit ovibus graviter nocitura; nam tunc debet pastor vel residere vel curam resignare.

Hic autem advertendae sunt regulae quas super hac causa infirmitatis praescripsit Benedictus XIV in bulla *Ad universae*, supra relata; et quas mandavit servari ab iis ad quos spectat. — In ea sic loquitur: *Qui vero licentiam abessendi petierint, ratione infirmitatis extra dioecesim contractae, dum vacatione a concilio indulta uterentur, asserentes ea de causa regressum ad propriam dioecesim sibi prohiberi: exponere debent contractae infirmitatis qualitatem, et super ea testimonium medici firmiter firmatum exhibere. Atque ubi petita licentia ipsis indulgeatur, ea semper ad certum ac definitum tempus concedi debent, adjecta quoque clausula, si tamdiu infirmitas duraverit.*

Ab iis autem qui hujusmodi licentiam

¹ In cap. Clericos, num. 38. — ² De Obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, v. f., v. *Quod autem pastores*. — ³ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ⁴ Supplem. decal., cap. 2, n. 32. — ⁵ Part. 5, confer. 11, de Oblig. beneficiat., n. 370. — *Fagnan.*, loc. cit., n. 38. — *Cont. Sporer.*, loc. cit. Cfr. etiam Pallottini, qui, v. *Parochus*, § 11, num. 72, aliam similem declarationem affert. — *Cont. Sporer.*, loc. cit. — ⁶ In 2° 2^{ae}, qu. 185, art. 5. — ⁷ De Benef., cap. ult., qu. 1, v. *Absen-*

resol. 3, n. 2, hoc non habet; sed Salmant. multa simul exponunt, et auctores indiscipline allegant.

125. — ^{a)} Attamen S. Congr. Conc. pluries declaravit aeris insalubritatem (per se, seclusa

postulaverint, eo quod aeris mutatione opus sibi esse dicant ad convalescendum ex morbis quos in suis ecclesiis residendo contraxerunt: exprimentum erit in precibus, quo morbi genere et quam graviter laborent, ac proferendum testimonium medici, qui jurejurando testetur utile ac necessarium oratori esse, ut in aliam regionem atque aerem per aliquod tempus se transferat. — Nec illud silentio praetereundum, an scilicet orator, antequam morbo corripere, trimestri licentia a concilio permessa usus fuerit: si enim id nondum fecerit, et tempus a concilio indultum sufficiens ipsi non reputetur, poterit eidem concedi ut per quatuor menses, in quibus tamen conciliares menses comprehendantur, a residentia absens permaneat. At si praedictos conciliares menses, remoto omni dolo et fraude, jam extra dioecesim transegerit, tantum temporis ipsi indulgeatur quantum ad confirmandam ipsius valetudinem vere necessarium esse prudenter judicabitur.

Qui tandem licentiam commorandi extra dioecesim postulabit propter malignitatem aeris, quem in sua dioecesi aliquo anni tempore insalubrem esse affirmet; is videat etiam atque etiam quid agat. — Et quidem pro veritate exponat, quibus anni mensibus perniciosus sit regionis aer; item, an eadem coeli temperies totam comprehendat dioecesim, ita ut nullus intra ejus tractum locus existat, in quo suspectum illud tempus absque salutis detrimento transigere valeat; postremo, an conciliaribus mensibus usus fuerit. Etenim si nondum eos sibi sumpserit, non aegre obtinebit indultum abessendi per quatuor menses (quatenus periculum ab aere tamdiu durare censeatur), in quibus tamen

tiam. — ⁸ Loc. cit., § *Quaeres*, v. 2. *Necessitas.* — ⁹ De Praecept. partic., n. 428. — ¹⁰ Tr. 28, n. 102. — ¹¹ Lib. 4, tr. 2, cap. 6, n. 4, ex can. *Praesentium*, caus. 7, qu. 1, et cap. *Ad audientiam 15*, de clericis non resident. — ¹² De Oblig. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, § *Quaeres*, v. 2. *Necessitas.* — ¹³ Loc. cit., n. 102. — *Vasq.*, opusc. de Benefic., cap. 4, num. 136. — *Thom. Hurtad.*, de Residentia, lib. 2, resol. 12, n. 4 et 5. — Bulla *Ad universae*, § *Qui vero, etc.*

scilicet actuali et sanabili infirmitate) non dispensare parochum ab onere residentiae. Cfr. Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 73 et seqq.

^{b)} Bellarminus, in *Trid.*, sess. 23, cap. 1, *Declar. cardinal.*, v. *Item non licet, et Observ.*

tres illi a concilio permessi numerandi erunt. Si autem hujusmodi concilii indulgentia jam usus fuerit, frustra novum indultum praedicta de causa ab Apostolica Sede postulabit: sibi imputare debet quod, cum sciret certo anni tempore in sua dioecesi aerem insalubrem fore, concessos vacationis menses in tempus illud non reservaverit. — In omnibus autem absentiae indultis, quae ratione aeris insalubris in posterum concedentur, hanc clausulam adjici volumus: dummodo intra dioecesim aliquis locus non adsit, in quo aer salubris sit, et in quo episcopus commorari possit.

Obedientia excusatur.

III°. Ratione *debitae* OBEDIENTIAE excusantur episcopi vel parochi, si absunt ut obediant Pontifici vel suis Ordinariis, ob bonum Ecclesiae vel reipublicae; ut dicunt Elbel¹, Salmant.² et Holzmänn³; — vel ob quamcumque aliam gravem causam, ut ait [Contin.] Tournely⁴: dummodo absentia sit ad breve tempus; nam alias requiritur absoluta necessitas boni communis: ut Salmant.⁵ cum Cajetano⁶, Gonzalez⁷, Soto⁸, Vasquez⁹, etc.

¹ Part. 5, confer. 11, de Obligat. beneficiat., n. 363. — ² Tr. 28, n. 103. — ³ De Praecept. partic., n. 428. — ⁴ De Obligat. clericor., cap. 1, art. 3, sect. 1, v. f., num. 3. — *Silvest.*, v. *Residentia*, qu. 7. — *Alphons. Oxeda*, de beneficiis. Incompatibilitate, cap. 17, n. 29, cas. 8. — ⁵ Loc. cit., num. 121. — ⁶ Tract. var., disp. 5, de Onere et Obligat. Beneficiat., punct. 5, n. 14. — ⁷ Loc. cit., n. 3. — ⁸ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ⁹ Loc. cit., num. 122. — *Gonzalez*, sup. regul. 8 Cancellar., glos. 6, n. 258. — *Nicol. Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, n. 42. — ¹⁰ De Benefic., qu. 3,

doctr. 7, negat episcopum licite a sua dioecesi abesse posse, etiam propter morbum perpetuum.

^{c)} Salmant. nempe, loc. cit., n. 103, asserunt episcopum a dioecesi abesse posse, quando Pontifex eum ad se vocat ob aliquod negotium, modo hoc ad breve tempus sit. Et subdunt non esse causam sufficientem eum vocandi, ut sit Camerarius curiae Romanae, vel Summus Poenitentarius, vel Vice-Cancellarius, vel Rotae Auditor, etc., quando alii adsunt, qui aequae bene ejusmodi officii fungi possunt, quia Papa dispensare nequit nisi sit necessarium; et ibi auctores allegant. — Et re quidem vera, Cajetanus, in *2^{am} 2^{ae}, qu. 185, art. 5*, hoc ultimum habet, loquens de ejusmodi servitio perpetuo exhibendo. — Sotus autem, lib. 10, qu. 3, art. 4; et Vasquez, de *Benefic.*, cap. 4, n. 141, eadem docent ac Salmant.; sicut et Gonzalez, sup. regul. 8 Cancellar., glos. 6, a n. 266, ubi negat subcollectorem

An autem episcopus possit retinere parochum, ut sit suus vicarius, visitator aut secretarius?

Affirmant Navarrus^{a)}, Silvester, Oxeda et alii, apud Salmant.⁵ — Sed melius id negant Bonacina⁶, [Contin.] Tournely⁷, Roncaglia⁸; Salmant.⁹ cum Gonzalez, Garcia, etc.; ac Viva¹⁰, qui refert S. Congregationem^{e)} sic declarasse: *Episcopus non potest uti opera parochi in visitatione vel in alio servitio suae dioecesis, nisi pro tempore illi permisso duorum mensium.* Excipit Palaus¹¹ cum Vasquez, Azor et Barbosa, si talis sit indigentia, ut non sit alius qui hujusmodi legitime praestare possit^{f)}.

Parochus nequit esse vicarius episcopi, nec visitator.

Exceptio.

IV°. Ratione *evidentis Ecclesiae aut reipublicae* UTILITATIS excusantur pastores, si absunt causa assistendi synodis provincialibus vel dioecesanis; vel ut defendant se vel suos, aut ecclesiam apud curiam regiam in gravi negotio: ut dicunt Salmant.¹² cum Soto et Vasquez; Roncaglia¹³ et Bonacina¹⁴ (contra ^{s)} Navarrum) cum quadam decisione Rotae Romanae, ex cap. *Ex parte 13, de cler. non res.*,

Evidens ecclesiae aut reipublicae utilitas.

art. 2, n. 8. — ¹¹ Tr. 13, disp. 5, punct. 4, n. 9. — *Vasq.*, de Benefic., cap. 4, num. 138 et 140. — *Asor*, part. 2, lib. 7, cap. 4, qu. 5 et 6. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, n. 11 et 17. — ¹² Tr. 28, n. 105. — *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 10, qu. 3, art. 4, *Causa secunda*, (non citat. pro hoc a Salmant.). — *Vasq.*, de Benefic., cap. 4, n. 137 (non citat. pro hoc a Salmant.). — ¹³ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — ¹⁴ Tract. var., disp. 5, punct. 5, num. 12. — *Rota Rom.*, in una *Burgen.* Jurisdictionis, 4 Maji 1584; coram Seraphino, decis. 662.

apostolicum a residentia dispensari, si sit parochus.

^{a)} Navarrus, *Consil. 15, de clericis non resid.*, id affirmat, dicens episcopum posse licentiam parochi dare, ut sit alterius episcopi vicarius. Ergo multo magis poterit, ut sui ipsius sit vicarius.

^{e)} Haec utique S. Cong. Conc. declaratio habetur apud Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 119; sed ibid. n. 120, alia mitior habetur, in qua pro visitatione statuitur: « Ultra quadrimestrem singulis annis non debere parochum abesse, posito etiam pro eo tempore vicario idoneo pro curae exercitio ».

^{f)} Parochum non posse esse vicarium generalem declaravit etiam S. C. EE. et RR. in una *Senen.*, 20 Martii 1576, et in una *Oxomen.*, 4 Augusti 1578; ut habetur apud Bizzarri, *Collectan.*, foll. 232 et 237 in edit. 1^a.

^{s)} Navarrus alii in hoc contradicit, quod eo casu requirit licentiam praelati; et ita ha-

ubi dicitur: *Quod si, te non absentando in fraudem, praepositurae tuae jura fideliter prosequeris...*, ex hoc censeri debeas residens. — Hoc tamen intelligendum (bene advertit Roncaglia¹⁾), modo non sit alius qui aequè utiliter id implere possit.

Insuper praescribit Benedictus XIV in bulla supra citata, quod in hujusmodi litibus pro Ecclesia vel clero tuendo, episcopus exponere debet gravitatem litis et causas per quas necessaria creditur ejus assistentia; et an mensibus conciliaribus usus fuerit. Nam si nondum usus sit, rescribi debet ut iis ad hunc effectum utatur: si vero usus fuerit, concedatur illi licentia ut absit, non usque ad exitum causae, sed quamdiu necesse erit ad advocatos et iudices instruendos. — Si autem lis pertineat ad suam familiam, alia licentia ipsi non concedetur, nisi pro mensibus conciliaribus.

Nulla autem modo poterunt abesse, etiam cum licentia Pontificis, ad fungendum officio proregis, consilarii, etc., nisi id exigat bonum commune; ut dicunt Azor, Sotus¹⁾, Barbosa, Diana, etc., apud Salmant.² — Sed melius id intelligendum, ut docent Vasquez, Barbosa, Garcia³⁾ et Molfesius⁴⁾, apud Bonacina⁵, si non sint alii qui aequè utiliter et fideliter talia officia exercere valeant¹⁾.

126. — Quæritur 4°. *Quando et quomodo episcopi ac parochi teneantur ad restitutionem fructuum suorum beneficiorum?*

Ante omnia advertere oportet quae super hoc puncto statuit Tridentinum. Nam⁴ sic praescripsit: *Si quis a patriarchali, primatiali, metropolitana, seu cathedrali ecclesia sibi quocumque titulo... com-*

¹ Tr. 5, qu. 1, cap. 2, qu. 4. — Azor, part. 2, lib. 7, cap. 4, qu. 6. — Barbosa, de Off. et Pot. episc. alleg. 53, n. 17. — Diana, part. 3, tr. 1, resol. 5. — Tr. 28, n. 105. — Vasq., de

bet, consil. 14, de cleric. non resid.: quod etiam Bonacinae probatur.

^{h)} Garcia male citatur a Bonacina; nam, de Benef., part. 3, cap. 2, a n. 389, absolute negat a residentia excusari eos qui apud regem aut principem officia obeunt.

ⁱ⁾ Molfesius, Sum., tr. 6, cap. 11, n. 36, concedit episcopum posse ob Ecclesiae universalis utilitatem assumi ad officium legati vel nuntii apostolici (et pro hac parte auctores a Bonacina allegantur). Concedit etiam posse

missa..., rationabilibus causis cessantibus, sex mensibus continuis extra suam dioecesim morando abfuerit: quartae partis fructuum unius anni, fabricae ecclesiae, pauperibus loci, per superiorem ecclesiasticum applicandorum, poenam ipso jure incurrat. Quod si per alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit; aliam quartam partem fructuum, similiter applicandam, eo ipso amittat. — Deinde⁵ declaravit episcopum ultra tres menses et sine justa causa absentem a sua ecclesia: *Praeter alias poenas adversus non residentes sub Paulo III impositas et innovatas, ac mortalis peccati reatum quem incurrit, eum pro rata temporis absentiae fructus suos non facere...*, alia etiam declaratione non secuta;.. sed teneri, aut ipso cessante, per superiorem ecclesiasticum illos fabricae ecclesiarum aut pauperibus loci erogare, prohibita quacumque conventionem vel compositionem. — Deinde respectu parochorum haec subdit: *Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum et poenas, de curatis inferioribus, etc. sacrosancta synodus declarat et decernit.*

127. — Sed dubitatur 1°. *An pastores animarum teneantur ad restitutionem fructuum, si absint sine licentia, sed cum justa causa?*

Negat Viva⁶⁾; et dicit quod si causa absentiae sit evidenter justa, non tenentur restituere fructus, nisi post sententiam iudicis: modo per alios suis ovibus sufficienter providerint. Ratio, quia talis restitutio non debetur, nisi quando violatur jus naturale contractus, quod hic non violatur. Non vero quando laeditur solum

Benef., cap. 4, n. 139 et 140. — Barbosa, loc. cit. — Tract. var., disp. 5, punct. 5, n. 9. — Sess. 6, de ref., cap. 1. — Sess. 23, de ref., cap. 1, v. Si quis. — De Benef., qu. 3, art. 3, n. 7.

assumi ad officium proregis, vel praesidentis alicujus provinciae; < quamvis (ita subdit) passim hoc fieri non debeat; nam reges per saeculares ministros, vel ecclesiasticos non obligatos ad residentiam, id consequi possunt >.

^{j)} Ab ista sententia, quae melior videtur S. Alphonso, revera non dissentiant auctores pro prima sententia allegati; dicunt enim posse assumi ad haec officia, si alii satis idonei non reperiuntur, quia eo casu id exigat bonum commune. Quod et ipse Sotus, loc. cit., art. 4,

Oppositum tenendum pro episcopis.

jus positivum; tunc enim requiritur tentia ut poena incurratur. — Sed quoad episcopos aliter hodie dicendum ex bulla supra relata nostri Summi Pontificis Benedicti XIV *Ad universae*, ubi sancitur quod si episcopus ultra menses conciliares absit *absque... expressa Romani Pontificis licentia*, habetur ut transgressor, et fructus non facit suos, et alias incurrit poenas in transgressores impositas. (Vide n. 122, in fine).

Dubitatur 2°. *An restituendi sint fructus, si absentia sit inculpabilis*, quia scilicet facta fuit bona fide, et cum existimatione causae excusantis a residentia?

Negant Viva¹⁾ et Garcia apud Bonacina²⁾. Ratio, quia obligatio restitutionis vel est de jure positivo tamquam poena: et haec non debetur nisi post sententiam; vel est de jure naturali: et ex benignitate Ecclesiae praesumitur nolle ipsam damnare ad talem restitutionem beneficium qui inculpabiliter suae obligationi non satisfacit. Prout beneficiarius inculpabiliter omittens recitationem Officii probabiliter non tenetur restituere fructus beneficii; ut communissime docent doctores (vide dicta Lib. III, n. 665): esto plures auctores sentiant beneficiarios de jure naturali ad Officium teneri.

Sed huic opinioni minime acquiesco. Nam ut certum habendum puto, quod haec obligatio non est de jure positivo, sed de jure naturali et divino: cum de jure naturali et divino teneantur pastores residere; ut ex Tridentino probavimus supra, n. 121. — Posito igitur quod pastores teneantur de jure naturali ad residentiam; ad eam quidem non alia ratione tenentur quam contractus initi inter ipsos et Ecclesiam, ex quo dantur eis fructus beneficiorum sub conditione residentiae: qua non impleta, etiam sine culpa, nullo modo pastores tales fructus acquirunt. Praesumptio autem illa quod Ecclesia fru-

¹ De Benef., qu. 3, art. 3, n. 10. — Nicol. Garcia, de Benef., part. 3, cap. 2, num. 36. — Tract. var., disp. 5, punct. 4, n. 10. — Covar., Variar. resol. lib. 3, cap. 13, n. 10. — Concil. Later. V, anno 1514, sess. 9, bull. reform.,

innuit, negans pastores ejusmodi munia assumere posse, quia possunt inveniri saeculares, qui optime eadem obire queunt.

ctus remittat illis qui sine culpa non resident, valde dubia est; immo potius praesumitur Ecclesiae oppositum velle, ne pateat via ad eludendam hanc residentiam, tam rigore ab ipsa Ecclesia requisitam. Tanto magis quod noster Pontifex Benedictus XIV in citata bulla *Ad universae* expresse declaravit haberi tamquam transgressores, et fructus non facere suos, episcopos qui *absque legitima causa* a suis ecclesiis absunt. — Nec obstat paritas allata beneficiariorum inculpabiliter omitterentium Officium. Nam (ut diximus Lib. III, dicto n. 665, et dicemus infra n. 145, Qu. 1), communiter doctores docent, prout fatetur Covarruvias (contrariae sententiae fautor), quod beneficiarii non jam tenentur ad restitutionem fructuum de jure naturali, sed positivo, ex concilio Lateranensi, et ex bulla S. Pii V, ubi talis restitutio omitterentibus praecipitur.

Dubitatur 3°. *An teneantur restituere fructus pastores qui inutiliter in suis ecclesiis resident?*

Negant Garcia et Ledesma^{a)}, apud Viva⁸⁾. — Quia (ut dicunt) absentia est rigore explicanda; unde semper ac non absunt, possunt fructus lucrari, satisfaciendo per alios suis obligationibus.

Sed verius affirmat Viva⁴⁾. — Tum quia restitutio fructuum revera (ut diximus) ab his non tantum debetur de jure positivo ratione poenae; sed etiam de jure naturali ratione contractus, sive conditionis residentiae in contractu appositae non impletae: quae conditio quidem non potest intelligi de sola residentia corporali. — Tum quia, etiamsi restitutio fructuum non deberetur de jure naturali, sed ex sola lege poenali Tridentini, adhuc pastores inutiliter residentes tenerentur fructus restituere: dum concilium⁵⁾, postquam declaravit ipsos obligari ad personalem residentiam, addidit: *Ubi injuncto sibi officio defungi teneantur*. — Atque in bulla *Grave*

§ Statuimus quoque. — S. Pius V, const. Ex proximo, § 1, anno 1571. — Garcia, de Benef., part. 3, cap. 2, n. 53. — De Benef., qu. 3, art. 3, n. 8. — Loc. cit. — Sess. 23, de reform., cap. 1.

127. — a) De quonam Ledesma hic loquatur Viva non liquet; constat autem Petrum de Ledesma, de Statib., cap. 3, concl. 24, dub. 2,

Benedicti XIV declaratur residentia non esse vera, nisi sit formalis.

Hinc communiter dicunt DD., ut Salmant. ¹ cum Vasquez, Barbosa et Garcia, ex declaratione S. Congregationis, quod parochus non reputatur residere, si per seipsum non exercent principaliora munera, nempe administrationem verbi divini, Sacramentorum, etc. — Et quoad episcopos, ait [Contin.] Sporerii ² quod, licet ipsi regulariter, juxta consuetudinem, non teneantur per se praedicare et Sacramenta ministrare, debent tamen personaliter invigilare ut per alios id praestent, et insuper gregem bono exemplo instruere, ac pauperibus subvenire. Dictum est: *regulariter*; nam puto saltem aliquando episcopos teneri ad concionandum: dum ipsi (ut declarat Tridentinum ³) de jure divino tenentur oves suas verbi divini praedicatione pascere. Hocque per idem concilium declaratur ⁴: *Omnes episcopos et praelatos teneri per seipsum, si legitime impediti non fuerint, ad praedicandum... Si quis autem hoc adimplere contempserit, districtae subiaceat ultioni.*

Circa autem obligationem parochorum concionandi et Sacramenta ministrandi, vide dicta *Lib. III, n. 269, v. Hic obiter*, et *n. 358*.

Sentit autem Hurtadus ⁵ (contra Sanctium), non esse tutum in conscientia parochum, qui degens in parochia, per duos menses Sacramenta per seipsum non ministraret, nisi in beneficio constitutus esset alius vicarius perpetuus; ut dicunt Salmant. ⁶ cum Gonzalez, Barbosa et Garcia.

Censet tamen Viva ⁷ cum Sanchez ^{b)},

Bened. XIV, epist. Grave, § 2. — ¹ Tr. 28, n. 114. — Vasq., de Benefic., cap. 4, n. 133. — Barbosa, de Off. et Pot. episc., alleg. 53, n. 20. — Garcia, de Benef., part. 3, cap. 2, n. 53. — S. Cong. Conc., habetur apud Pallottini, v. Parochus, § 8, n. 6. — ² Supplem. decal., cap. 2, n. 27. — ³ Sess. 23, de reform., cap. 1. — ⁴ Sess. 5, de reform., cap. 2. — ⁵ De Resident., lib. 3, resol. 9. — Sanctius, (Joannes Sanchez), Select., disp. 47, n. 5. — ⁶ Tr. 28, n. 114. — Hieron. Gon-

esse valde probabile quod episcopus vel parochus absens cum justa causa, et tanto magis inutiliter residens in sua ecclesia per tres menses vel duos, ipsis respective a Tridentino concessos, non teneatur ad restitutionem fructuum. — Idque non omnino improbabile videtur; cum ex concilio ⁸ praefatum spatium non reputetur gravis materia. Nam pro trimestri episcoporum absentia utitur verbo illo *aliquantisper*; et pro bimestri parochorum gravem non requirit causam.

Dicunt vero Bonacina ^{c)} et Barbosa ^{c)}, apud Croix ^{c)}, quod parochi qui tantum habitu sunt curati, possunt totam curam sacellanis committere. — Curati autem etiam actu peccant mortaliter, si semper per alios ministrent, cum ipsi commode possint. Secus, si aliquando ministrent per se, praesertim sacramentum Poenitentiae; et alias per sacellanos.

Dubatur ⁴. *An episcopus vel parochus non residens teneatur ad integram restitutionem fructuum temporis absentiae respondentium?*

Affirmat Navarrus apud Bonacina ⁹. — Quia (ut ait) Tridentinum indefinite absentes privat eos fructibus; propositio enim indefinita aequivalet universali.

Negant vero probabiliter Bonacina ¹⁰, Barbosa ^{d)}, Croix ¹¹, et Viva ¹² cum Vasquez ^{e)} et communi (ut asserit). Idemque ait Viva de omnibus aliis beneficiariis ad residentiam obstrictis. Ac ejusdem sententiae ait Bonacina debere esse omnes doctores qui excusant ab integra restitutione fructuum beneficiatos omittentes recitationem Horarum (ut retulimus *Lib. III,*

zales, sup. reg. 8 Cancell. glos. 6, n. 97 et seqq. — Barbosa, de Parocho, cap. 8, num. 18. — Garcia, de Benefic., part. 3, cap. 2, num. 176 et 177. — ¹ De Benefic., qu. 3, art. 3, n. 9. — ² Sess. 23, de reform., cap. 1. — Navar., Man., cap. 25, num. 121. — ³ Tract. var., disp. 5, punct. 4, num. 5. — ⁴ Loc. cit. — ⁵ Lib. 3, part. 1, num. 737. — ⁶ De Benefic., qu. 3, art. 3, n. 3. — Viva, loc. cit. — Bonac., loc. cit.

v. *Digo lo primero*, adhaerere sententiae affirmativae cum S. Alphonso et ipso Viva.

^{b)} Joannes Sanchez, *Select., disp. 47, n. 5*, perspicue eam sententiam innuit, dum scribit illum licite posse sic inutiliter per bimestre in sua parochia residere.

^{c)} Bonacina, *Tract. var., disp. 5, punct. 2, n. 3 et 4*; Barbosa, *de Parocho, cap. 8, n. 41,*

asserunt ea quae hic dicuntur de eo qui est actu curatus (et ita a Croix allegantur); ipse autem Croix, *lib. 3, part. 1, n. 752*, omnia hic exposita tenet.

^{d)} Barbosa, *de Off. et Potest. episc., all. 53, n. 101*, affirmat, ut Navarrus, fructus amitti « dumtaxat pro rata illius temporis ».

^{e)} Vasquez, *de Benefic., cap. 4, n. 153 et*

n. 673, Quaer. 10). — Ratio, quia fructus non solum dantur pastoribus pro oneribus residentiae, sed etiam pro recitatione divini Officii et aliis muneribus. Unde concilium Tridentinum, cum oppositum non expresserit, benigne interpretandum velle quod praefati pastores teneantur restituere fructus tantum residentiae respondentis: juxta rationem naturalem, quae dictat quod si quis duplici onere gravatur, non est privandus integra mercede, cum unum adimplet.

128. — Quaeritur ⁵. *Quibus restitui debent fructus a non residentibus?*

Hic notanda est differentia inter restitutionem faciendam a beneficiario ob omissionem Horarum et ob omissionem residentiae. — Illa enim potest fieri quibusque pauperibus et in fabricam domus beneficii; sive in emendis aut meliorandis agris beneficii. Quia omnia haec veniunt nomine *fabricae beneficii*; ut dicitur in bulla S. Pii V. (V. ¹ dicta *Lib. III, n. 672*).

— Ob omissionem autem residentiae restitutio debet omnino erogari, vel in fabricam ecclesiae, vel in pauperes illius loci, ut sancitur in Tridentino ¹. (Vide Bonacina ² et Viva ³). Nec satisfacit pastor non residens, applicando restitutionem in Missis vel aliis suffragiis pro animabus purgatorii illius loci; quia revera animae defunctorum non possunt amplius dici pauperes loci illius.

Dicit autem Viva ⁴ cum Lessio et communi, ut asserit, quod bene posset beneficiarius sibi restitutionem applicare casu quo ipse vere esset pauper; cum non debeat inferioris esse conditionis quam alii pauperes. Modo id non faciat in fraudem, nempe si non resideat eo animo ut postea applicet deinde sibi fructus ratione paupertatis; fraus enim nulli debet patrocinari (ut diximus *Lib. III, n. 672*). Et sic

¹ Sess. 23, de reform., cap. 1, v. *Si quis*. — ² Tr. var., disp. 5, punct. 4, n. 4. — ³ De Benef., qu. 3, art. 4, n. 1. — ⁴ Loc. cit., n. 4. — Less., lib. 2, cap. 34, dub. 32, n. 177. — ⁵ De Benefic., qu. 3, art. 3, n. 4. — ⁶ Loc. cit., n. 5. — ⁷ Disp. 1,

modo fraus non adfuerit.

segg., ita sane docet, vi juris naturalis; sed addit, jure positivo Tridentini omnes fructus amitti.

128. — ^{a)} Suarez, *de Relig., tr. 4, lib. 4, cap. 30, n. 21*; Menochius, *de Arbitrar. judic.,*

dicit Viva ⁶; qui tamen excipit, si forte beneficiarius in gravem necessitatem postea incideret, et poenitentia ductus proponeret se emendare in futurum. — Insuper Viva ⁶, et Bonacina ⁷ cum Suarez ^{a)}, Navarro, Azor, Menochio ^{a)}, etc., communiter docent quod si pauperes donarent beneficiario fructus restituendos post ipsorum traditionem, tunc bene posset ille retinere. Secus vero, si donarent ante traditionem; quia tunc donatio est nulla: pauperes enim nullum jus certum et firmum habent ad illos fructus, sed tantum vagum et incertum, cum sit in potestate beneficiarii eligere pauperes quos velit.

129. — Hic ultimo plura adnotare oportet circa residentiam canonicorum in loco beneficii.

Ante omnia animadvertenda sunt verba Tridentini quae circa id habentur. Ibi ⁸: *Praeterea, obtinentibus in eisdem cathedralibus aut collegiatis dignitates, canonicatus, non liceat vigore cujuslibet statuti aut consuetudinis ultra tres menses quolibet anno abesse; salvo nihilominus earum ecclesiarum constitutionibus quae longius servitii tempus requirunt. Alioquin primo anno privetur unusquisque dimidia parte fructuum quos ratione etiam praebendae ac residentiae fecit suos. Quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus quos eodem anno lucratus fuerit. Crescente vero contumacia, contra eos juxta sacrarum canonum constitutiones procedatur.* — Insuper ex diplomate nostri Summi Pontificis Benedicti XIV (quod retulimus *Lib. III, n. 675, v. Dubit. 3*), habetur quod canonici choro non interessentes, sive non canentes psallentesve, non solum amittunt distributiones, ut jam statutum erat in eodem cap. 12 concilii (cujus verba retulimus ^{a)} eodem loco citato); sed etiam fru-

Non residentes amittunt fructus.

de Offic. divino, qu. 5, punct. 4, n. 10 et 11. — Navar., de Oratione, miscell. 59, n. 4. — Azor, part. 2, lib. 7, cap. 7, qu. 9. — ⁸ Sess. 24, de reform., cap. 12. — *Bened. XIV, encycl. Cum semper oblatas*, de die 19 Augusti 1744, § 24.

lib. 2, cas. 429, n. 6, locis a Bonacina citatis, id non habent.

129. — ^{a)} Tridentinum dicit compellendos esse canonicos ut Deum laudent. Vide ejus verba dicto *lib. 3, n. 675*.

Parochus, quando censetur non residere.

Quid de episcopo.

Quid de inutiliter residente per duos vel tres menses.

Quando possit fieri condonatio a pauperibus.

Decretum Tridentini de canonicorum residentia.

ctus omnes praebendarum, cum non faciant suos. Si ergo non faciunt fructus suos non canentes, tanto magis non faciunt non residentes. — Praeterquam quod id clare eruitur ex eodem Tridentino¹ (quidquid dicat Bonacina²): dum ibi dicitur quod canonicus non residens ultra tres menses, *privetur dimidia parte fructuum quos ratione etiam praebendae ac residentiae* (nota) *fecit suos*. Ergo, si canonicus ratione residentiae facit fructus suos, non residendo suos non facit^{b)}.

Dicit autem Bonacina³ (et hoc valde probabile est) cum Carolo Macigno, ex quadam declaratione S. Congregationis^{c)}, canonicos non privari fructibus, si tantum per paucos dies ultra tres menses absint. Hujusmodi enim transgressio non videtur talis ut praedictam gravem poenam privationis medietatis fructuum mereatur.

Canonici autem tribus mensibus in quibus absunt, non lucrantur distributiones. — Sed bene lucrantur fructus praebendae: modo, ut bene ait Concina⁴ cum Garcia^{d)}, reliquo tempore anni resederint et chororum frequentaverint. — Contra Palaum⁵ et Bonacina⁶, qui dicunt canonicos absentes majori anni parte non ideo carere privilegio trium mensium ipsi concessio. Quia privilegium non datum est residentibus, sed obligatis ad residendum; alias canonici non possent eo privilegio frui, nisi prius per novem menses jam rese-

dissent: quod certe non esset juxta usum receptum, dum in qualibet anni parte tres menses privilegii accipere solent. — Sed huic opinioni non acquiesco; quia concilium praebendatos ultra tres menses absentes, absolute privat fructibus praebendae: atque etiam eos damnat ad restitutionem medietatis fructuum quos ratione residentiae fecerant suos. Quapropter ipsi ex concilio post absentiam trium mensium privantur omnino praefato privilegio.

An autem canonicus qui inutiliter prodigit tres menses a Tridentino concessos, teneatur restituere fructus beneficii? — Affirmant Paludanus^{e)} et Navarrus, apud Concina⁷. — Sed probabilius negant ibid. Sanchez, Pellizzarius et Leander. Ratio, quia concilium absolute concedit canonicis per tres menses abesse, nulla speciali causa requisita.

Bene autem possunt canonici conjungere tempus trimestre concessum cum trimestri anni sequentis; ut dicunt Pellizzarius et Leander. Nisi (excipit Concina⁸) scandalum obveniat, aut cultus divinus minuatur. — Praeterea refert Concina⁹, S. Congregationem (apud Leandrum) declarasse quod non possint confici praefati tres menses ex horis quibus canonici residentes absunt a choro; item declarasse non posse canonicos computare puncturas pro tribus mensibus ipsis concessis, ita ut nihil teneantur restituere, si omnes

Ultra tres menses, privat fructibus.

Inutiliter transiens trimestre non tenetur restituere.

Quomodo computandum trimestre Tridentini.

¹ Sess. 24, de reform., cap. 12. — ² Disp. 5, de Obligat. beneficiar. ad resid., punct. 4, n. 16. — ³ Loc. cit., v. *Addo*. — *Carol. Macigno*, Tratt. dell' Ore canon., cap. 68, n. 7. — ⁴ In Decal., lib. 2, de Horis canon., cap. 11, § 8, num. 32; cfr. Pallottini, v. *Canonici*, § 8, n. 144 et seqq. — ⁵ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 10, n. 10. — ⁶ Disp. 2, de Offic. divino in Choro, qu. 5, punct. 4, n. 11 et 12. — *Navar.*, de Horis

canon., cap. 5, n. 20; et cap. 21, n. 64. — ⁷ Loc. cit., n. 32. — *Sanch.*, Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 103, num. 2. — *Pellis.*, tr. 5, cap. 8, num. 161. — *Leand.*, Decal., tr. 8, disp. 6, qu. 160. — *Pellis.*, loc. cit., num. 162. — *Leand.*, loc. cit., qu. 163. — ⁸ Loc. cit., num. 33. — ⁹ Loc. cit. — *Leand.*, loc. cit., qu. 164. Cfr. etiam Pallottini, v. *Canonici*, § 9, n. 198 et 199.

^{b)} Attamen Tridentinum in relato textu loquitur tantum de privatione per sententiam iudicis imponenda, non vero de amissione fructuum ipso facto incurrenda. Et huic interpretationi consentit praxis universalis, saltem ubi fructus praebendae non in solis distributionibus consistunt.

^{c)} Declaratio quam affert Macigno non refertur ad hoc assertum.

^{d)} Garcia non videtur citari a Concina pro hoc praecise asserto. Scribit enim Concina, *loc. cit.*: «Tempus concessum canonicis non curatis exemptionis a choro, est trium mensium. Hoc vero tempore fructus percipiunt, non distributiones. Ut vero hoc privilegio

[scilicet, ut videtur, exemptionis trimestris] frui possint, oportet ut toto anno resideant et frequentent chorum, ut observat Garcia, *3 part. de Benef., cap. 2, num. 311*. — Et revera Garcia, *loc. cit.*, apposite scribit: «Si tamen constitutio aut consuetudo Ecclesiae requirit servitium totius anni, tunc locum habet absentia trium mensium a concilio permissa».

^{e)} Paludanus, *in 4, dist. 15, qu. 5, art. 3, concl. 9 (n. 41)*, id habet disputans de alio simili casu, scilicet de canonico qui sine ratione et propter solum otium abest a choro, etiam si absit virtute alicujus statuti generalis.

punctaturae anni non excederent quartam partem integrae residentiae.

Caeterum, regulariter absentes a choro ex justa causa lucrantur et fructus et distributiones. Ita communiter Bonacina^{f)}, Salmant.^{g)}, Concina^{h)}, etc.: quidquid sit (ut alii negant) de distributionibus quae ex absentia reliquorum canonicorum ipsis deberentur. — Advertatur hic quod ex decretis S. C. Concilii apud Jordanum Pax², canonici nequeunt in mensibus conciliaribus abesse dioecesi, nisi de licentia episcopi.

130. — Causae autem excusantes canonicos ab assistentia chori tres sunt, ut constituit Bonifacius VIII in cap. *unic. de cleric. non resid.*, in 6°, nempe *infirmetas, rationabilis corporis necessitas, et evidens ecclesiae utilitas*. Et hic expedit praenotare quod ille qui non residet propter has tres causas in praefato textu expressas, non privatur neque fructibus praebendae neque distributionibus; ut patet ex eodem cap. citato. — Quibus addenda est quarta causa (ut censet Pichler³) nempe, *consuetudo* introducta post Tridentinum; nam concilium antegressas abolevit. — Qui autem non residet propter causas diversas a tribus praedictis, sed etiam justas, puta ob studium, visitationem et alias, de quibus infra fiet sermo (ubi semper requiritur licentia episcopi vel praelati), is lucratur quidem fructus, sed non distributiones;

¹ In Decal., lib. 2, de Horis canon., cap. 11, § 2, num. 2. — ² Lib. 10, tit. 40, n. 73. Cfr. etiam Pallottini, v. *Canonici*, § 5, n. 133 et seqq. — ³ Candidat. abbreviat., lib. 3, tit. 4, num. 8. — ⁴ Jus can., lib. 3, tit. 4, num. 207, i. f. — ⁵ De Praecept. partic., n. 435. — ⁶ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 1, n. 2. — ⁷ Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 1, n. 2 et 3. — ⁸ Lib. 2, in Decal., de Horis canon., cap. 11, § 3, n. 2. — ⁹ Tr. 16, cap. 4, num. 15. — *Pellis.*, tr. 5, cap. 8, n. 145. — ¹⁰ Loc. cit., n. 3. — ¹¹ Loc. cit., n. 7. — ¹² Loc. cit., n. 3. — *Petr. Navar.*, de Restit., lib. 2, cap. 2, num. 239. — *Sanch.*, Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 91. — ¹³ Loc. cit., n. 16.

^{f)} Bonacina, *disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 7, punct. 1, n. 6*, distinguit, et scribit eum qui a choro abest titulo infirmitatis aliaque simili causa, quia fictione juris censetur praesens, «proprias distributiones, sibi ex communi massa debitas recipere, non autem lucrari distributiones aliorum absentium, quae personaliter inservientibus ex dispositione juris accrescunt». — Salmant. pariter, *tr. 16, de Horis canon., cap. 4, n. 11*, distinguunt, et dicunt illum lucrari distributiones quae sibi ob praesentiam obventurae erant; eas vero

ut Anacletus⁴, ac Holzmann⁵ cum aliis communiter.

^{g)} Igitur excusat *Infirmetas*, non quidem levis, sed tantum gravis, vel quae gravis fieri potest per accessum ad ecclesiam; ut communiter dicunt Palaus⁶, Bonacina⁷, Concina⁸; et Salmant.⁹ cum Pellizzario, etc.

Excusantur autem etiam ii qui propria culpa infirmitatem contraxerint; ut pariter cum communi docent Palaus¹⁰, Bonacina¹¹; Concina¹² cum Navarra, Sanchez; et Salmant.¹³ cum Garcia, Covarruvias et Pellizzario: quia jus indistincte excusat infirmos. — Et hoc, etiamsi quis data opera in morbum se conjecerit ut absit a choro; prout probabiliter dicunt Palaus^{a)}, Salmant.¹⁴, et probabile putat Concina¹⁵ cum Bonacina^{b)}. Ratio, quia lex ad infirmitatem, non autem ad intentionem respicit. — Et hoc, etiamsi iste ante infirmitatem consueverat abesse a choro; ut probabile putant Navarra¹⁶; item Concina¹⁷; et Salmant.¹⁸ cum Palaus, qui id vocat satis probabile (contra Bonacina^{c)} cum Covarruvias, Azor, etc.): et merito; quia infirmitas hic et nunc de se excusat. Nec officit quod ille nec vellet assistere, si esset sanus; nam leges non puniunt nisi culpabilem absentiam.

Secus vero ajunt Sanchez¹⁹, Palaus²⁰, Salmant.²¹, et Concina²² cum communi (ut asserit), si canonicus sine legitima

Garcia, de Benefic., part. 3, cap. 2, num. 363. — *Covar.*, Variar. resol. lib. 3, cap. 13, n. 8, v. *Septimo*. — *Pellis.*, tr. 5, cap. 8, n. 145. — ¹⁴ Loc. cit., n. 16. — ¹⁵ Lib. 2, in Decal., de Horis canon., cap. 11, § 3, n. 4. — ¹⁶ De Restit., lib. 2, cap. 2, n. 209, 240 et seqq. — ¹⁷ Loc. cit., n. 5. — ¹⁸ Tr. 16, cap. 4, n. 17. — *Palaus*, tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 1, n. 5. — *Covar.*, Variar. resol. lib. 3, cap. 13, num. 8, v. *Sexto*. — *Azor*, part. 2, lib. 7, cap. 7, qu. 11. — ¹⁹ Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 90, n. 5. — ²⁰ Loc. cit., n. 6. — ²¹ Tr. 16, cap. 4, n. 18. — ²² Lib. 2, in Decal., de Horis canon., cap. 11, § 3, n. 6.

quae ob aliorum absentiam inservientibus accrescunt, probabiliter quidem lucrari, sed probabiliter amittere.

130. — ^{a)} Ampliationem istam praetermittit Palaus, *loc. cit.*, n. 3.

^{b)} Bonacina, *loc. cit.*, punct. 1, n. 7, non solum probabilem vocat hanc sententiam, sed eandem simpliciter et absolute tuetur.

^{c)} Bonacina ex parte tantum contradicit, *loc. cit.*, n. 10, negans eum lucrari distributiones tempore infirmitatis, nisi (ita limitat n. 11), «mutata efficaciter voluntate proxime

Infirmetas gravis, etiam ex propria culpa.

Quid de absente sine causa et infirmante.

Absentia trimestris privat distributionibus, non fructibus.

causa absit, et infirmetur; quia tunc pro toto tempore absentiae reputatur culpabiliter absens. — Contra hanc sententiam, quam audio vocari communem, nolo iudicium ferre; sed durum mihi videtur, ut si quis, licet sine causa, alio accedat, et ibi contrahat perpetuum morbum, perpetuo debeat distributionibus et fructibus praebendae privari.

Dubitatur 1°. *An excusentur absolute septuagenarii ab assistentia chori?*

Affirmant Leander et alii. — Sed verius negat Pater Concina¹, si ipsi robusti sint et ad alia peragenda negotia ordinarie egrediuntur. Secus, si sint debiles et minus apti ad longum iter faciendum, ita ut commode interesse nequeant; ut ait Bonacina² cum Azor, Menochio³ et aliis. Unde probabiliter dicunt Salmant.⁴ quod hujusmodi senes regulariter non tenentur ad chorum, non autem nunquam.

Dubitatur 2°. *An excusentur caeci et surdi, et lucrentur distributiones si absunt a choro?*

Affirmant Barbosa⁵, Pellizzarius, Diana, etc., apud Salmant.⁴ Idque inferunt ex leg. 1, C. *Qui morbo, etc.*, ubi dicitur: *(Qui) utriusque oculi aciem amiserit, levamentum personalium munerum sentiet.* — Sed melius negat Sanchez⁶; et Salmant.⁴ cum Suarez, Petro Navarra⁷ et Covarruvias⁸; quia chorus istis non

Leand., Decal., tr. 8, disp. 6, qu. 62. — ¹ De Horis canon., cap. 11, § 3, num. 8. — ² Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 2, n. 6. — *Asor*, part. 2, lib. 7, cap. 7, qu. 12. — ³ Tr. 16, cap. 4, n. 19. — *Pellis*, tr. 5, cap. 8, num. 143. — *Diana*, part. 5, tr. 6, resol. 14. — ⁴ Loc. cit., num. 18. — ⁵ Consil., lib. 2, cap. 2, dub. 90, n. 7. — ⁶ Loc. cit., n. 18. — *Suar.*, de Relig., tr. 4, lib. 4, cap. 28, n. 16

ante infirmitatem vel in ipsa infirmitate, efficaciter vellet interesse. — Quamquam (addit ipsi in foro interno non facile credatur.

^a) Menochius, *de Arbitrar.*, lib. 2, cas. 60, n. 11 et 12, principium generale habet: senectutem nempe « non esse morbum, sed valedudinario et infirmo senem tunc aequiparari, cum gravi senio confectus est »; addens ex jure civili « senio confectum excusari a munere personali ».

^e) Barbosa, *de Canonis*, cap. 24, n. 30, ita tenet de caeco dumtaxat.

^f) Petrus Navarra, *lib. 2, cap. 2, n. 239*; Covarruvias, *Variar. resol. lib. 3, cap. 13, n. 8*, haec non docent, quidquid dicant Salmant.

^g) Vasquez, *de Beneficiis*, cap. 4, n. 226,

nocet, et ipsi assistendo saltem auctoritatem praebent. — Excusare tamen caecum qui sine notabili incommodo non posset ad ecclesiam accedere.

II°. Excusat *rationabilis corporis Necessitas*; sub qua intelligitur timor cujuscumque gravis damni in vita, honore aut bonis.

Unde non privantur distributionibus qui domi morantur ad medicinam sumendam, ad venam scindendam; vel proficiuntur ad balnea aut locum salubrioris aeris: item, qui ab hostibus capiuntur, aut qui patiuntur injustum exilium, aut detinentur per vim, aut ob timorem gravis nocuementi ab inimicis. Ita Bonacina⁷, Salmant.⁸, et Concina⁹ cum communi. — Idem probabiliter dicendum de absente ob metum belli, vel pestis grassantis in loco beneficii; ut tenent Bonacina¹⁰, Palaus¹¹; et Salmant.¹² cum Vasquez¹³, Pellizzario, Covarruvias¹⁴, Garcia¹⁵, etc.: contra Concina¹⁶, Barbosa¹⁷, etc., qui concedunt posse quidem talem percipere fructus praebendae, non vero distributiones.

Cum autem quis abest a choro ob excommunicationem, amittit distributiones, si juste sit excommunicatus; secus, si injuste, et curet ab excommunicatione absolvi. Concina¹⁴ et Salmant.¹⁵ — Idem de canonico suspenso probabiliter esse cen-

et 18. — ¹ Loc. cit., n. 4 et seqq. — ² Tr. 16, cap. 4, n. 19. — ³ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 9. — ⁴ Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 2, n. 7. — ⁵ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 2, num. 2, v. *Quinto* et *Sexto*. — ⁶ Loc. cit., n. 19. — *Pellis*, tr. 5, cap. 8, n. 147. — ⁷ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 9. — ⁸ Loc. cit., n. 10. — ⁹ Tr. 16, cap. 4, num. 21.

ita sane in generali docet « de eo qui ob necessitatem vitae tuendae fugit a populo ».

^h) Covarruvias, *loc. cit.*, n. 8, v. *Nono* et *Decimo*; et Garcia, *part. 3, cap. 2, n. 362*, non satis accurate a Salmant. allegantur; negant enim lucrari distributiones, « nisi consuetudine obtentum sit (verba sunt Covarruvias), eas absenti ex justa causa dari ». — Nec dissentit multum ab hac sententia Barbosa, qui, *de Jure eccles.*, lib. 3, cap. 18, n. 66, asserit eum qui propter bellum abest, lucrari distributiones; eum pariter qui ob pestem abest, n. 67, lucrari quotidianas distributiones, « si probaretur ex antiqua consuetudine eas dari solitas absentibus ex justa causa ». Non ergo bene allegatur Barbosa a Concina.

Rationabilis corporis necessitas.

Excommunicatus absens a choro, quando lucretur.

Excommunicatus choro assistens, probabiliter omnia lucratur.

Si absolutio injuste negatur, non amittit distributiones.

Quid de interdicto et cessatione officiorum.

set Concina¹. — Si vero quis sit juste excommunicatus, etiamsi choro assistat, putat Pater Concina² cum Abbate³, Paludano⁴, Innocentio⁵, Navarro⁶, Suarez⁷, Toletus⁸, Filliuccio⁹, Silvestro¹⁰, et communi, ut asserit, hunc amittere tam distributiones quam fructus beneficii. Sed probabiliter id negat Sanchez⁸, Bonacina¹¹; Palaus⁴ cum Coninck, Vasquez¹² et Glossa¹³; ac Salmant.⁵ cum Petro Navarra, Pellizzario, etc. Et dicunt quod, licet iste peccaret assistendo, et merito deberet privari a iudice distributionibus et fructibus; nullibi tamen constat hanc privationem ipso jure impositam esse.

Qui autem esset juste excommunicatus, et respiciens absolutionem peteret, non amitteret distributiones, si injuste absolutio ei negaretur; quia tunc per ipsum non stat quominus assistat. Ita Palaus⁶ cum Suarez, Vasquez, Silvestro¹¹, Armilla¹², Sa¹³, Henriquez¹⁴, Sayro¹⁵, Lopez¹⁶, etc. communiter.

Quando autem ecclesia est interdicta, canonici non assistentes non ideo amittunt distributiones, dummodo non dede-

¹ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 12. — ² Loc. cit., n. 11. — ³ De Matr., lib. 3, disp. 51, n. 12. — ⁴ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 2, n. 4 et 5. — *Coninck*, disp. 14, de Excom., dub. 9, n. 80 et 81. — ⁵ Tr. 16, cap. 4, n. 21. — *Petr. Navar.*, lib. 2, cap. 2, n. 238. — *Pellis*, tr. 5, cap. 8, n. 150. — ⁶ Loc. cit., n. 4.

ⁱ) Abbas Panormitanus, *in cap. Pastoralis*, § *Verum*, n. 17, *de appellat.*; Paludanus, *in 4, dist. 18, qu. 4, v. Secundus affectus* (n. 4); Innocentius, *in cap. Pastoralis, de appellat.*, n. 3; Suarez, *de Censur.*, disp. 13, sect. 2, n. 2 et seqq. et n. 21; Toletus, *lib. 1, cap. 13, n. 12*; Filliucius, *tr. 41, cap. 5, n. 16*; Silvester, *v. Clericus IV, n. 17, qu. 25, et v. Excommunicatio III, qu. 1, v. Nono*, haec satis perspicue innuunt, dum absolute et absque distinctione asserunt fructus beneficii excommunicato subtrahi. — Navarrus tamen et Silvester addunt: Modo sit in mora petendae absolutionis, seu per ipsum stet quominus absolvetur.

^j) Bonacina, *loc. cit.*, qu. 5, punct. 2, § 2, n. 2, hanc negativam sententiam tenet de excommunicato tolerato.

^k) Vasquez, *loc. cit.*, dub. 4, n. 229, rationem tantum hujus asserti affert, dicens ejusmodi excommunicatum non privari ipso jure fructibus beneficii.

^l) Glossa pariter *in cap. Pastoralis, de appellat.*, ad v. *Subtrahuntur*, universaliter

rint causam interdicto. Concina⁷. — Secus est in cessatione divinarum officiorum. Tunc enim etiam non dantes causam cessationi privantur distributionibus; ut Concina⁸, Palaus⁹; et Bonacina¹⁰ cum Suarez¹¹ et Sayro¹²: ex cap. *Si canonici*, v. *Scituri*, *de off. ordin.*, in 6°, ubi statuitur quod si qui causam dederunt cessationi, debent restituere canonicis omne interesse quod ipsi amittunt ex omnia assistentia divinis Officiis.

Sic pariter quando ecclesia est polluta, non privantur distributionibus illi qui causam pollutioni non dederunt. — Ita Palaus¹¹, Concina¹² cum Suarez¹³, Bonacina¹⁴, Sayro¹⁵, Trullench¹⁶, Henriquez¹⁷ et communi.

Quaeritur autem hic: *an canonici irregulares assistentes amittant distributiones et fructus praebendae?*

Si irregularitas est incursa post collationem beneficii, certum est et commune quod neutrum amittunt. Ita Concina¹⁸.

Sed Dubium fit, *quando irregularitas incursa est ante collationem.* — Haec quaestio omnino pendet ab alia: *an col-*

Suar., de Censur., disp. 13, sect. 2, n. 16, v. *At vero*, n. 20 et 21. — *Vasq.*, de Benefic., cap. 4, dub. 4, n. 231. — ¹ Loc. cit., § 3, n. 12. — ² Loc. cit. — ³ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 2, n. 11. — ⁴ Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 2, § 5. — ⁵ Loc. cit., n. 10. — ⁶ Loc. cit., n. 12.

dicit beneficii proventus subtrahi, quando id in sententia exprimitur.

^m) Silvester, *loc. cit.*; Armilla, *v. Clericus*, n. 28; Sa, *v. Beneficium*, n. 50; Henriquez, *lib. 13, cap. 13, n. 4, lit. p*; Sayrus, *de Censur.*, lib. 2, cap. 5, n. 25; Ludov. Lopez, *Instruct. nov.*, part. 2, cap. 18, *de Excom.*, v. *Praeterea privat*, generaliter dicunt excommunicatum facere suos beneficii fructus, si non sit in mora petendae absolutionis. Et ita a Palaus citantur.

ⁿ) Suarez, *de Censur.*, disp. 39, sect. 3, n. 16; Sayrus, *de Censur.*, lib. 5, cap. 19, n. 19, id satis innuunt, dum scribunt eum qui causam cessationi dedit, teneri ad omnia damna et interesse clericis et canonicis illius ecclesiae.

^o) Concina non citat auctores istos pro hoc asserto; quamvis Bonacina, *loc. cit.*, punct. 2, § 6; et Trullench, *Decal.*, lib. 1, cap. 8, dub. 11, n. 8, idem teneant.

^p) Concina, *loc. cit.*, n. 12, negat illum amittere distributiones; ergo et a fortiori idem tenere censendus est de aliis fructibus beneficii.

Quid de pollutione ecclesiae.

Irregularis post collationem nihil amittit.

Septuagenarii, quando excusentur a choro.

Quid de caeco et surdo.

latio praebendae facta clerico irregulari sit per se invalida?

Negant Palaus¹, Elbel², Roncaglia³; et Salmant.⁴ cum Silvestro, Felino, Leandro, Laymann, Lessio, Suarez, Coninck, Hurtado, etc., hanc sententiam probabilem^{q)} putant. — Hi dicunt collationem istam illicitam quidem esse et nullam in foro externo; sed validam in conscientia. Ratio, quia, cum nulla irregularitas incuratur nisi in jure sit expressa; tanto minus incurritur ejus effectus, qualis est inhabilitas ad beneficia obtinenda: hic autem effectus nullibi in jure reperitur expressus.

Affirmant vero probabilius Concina⁵, Contin. Tournely⁶, Holzmann⁷, Bonacina⁸ cum aliis: et hanc sententiam ipsi Salmant. fatentur esse communem. — Probatur 1° ex cap. 2, de cler. pugn. in duello, ubi dicitur dispensari posse cum clerico irregulari, ut beneficium possideat; ergo sine dispensatione ipse est inhabilis ad recipienda beneficia. Probatur 2° et fortius ex Tridentino⁹, ubi concilium, loquens de praebendis, sic ait: *Ne aliis in posterum fiat provisio, nisi iis qui jam aetatem et caeteras habilitates integre habere dignoscantur; aliter irrita sit provisio.* — Respondent Salmant. et Roncaglia ad praefatum textum (quem ipsi Salmant. fatentur difficilem esse solutione) et dicunt *quod caeteras habilitates* intelligi de habilitatibus ex jure naturali, non autem positivo. Sed haec responsio non satisfacit. Nam concilium, cum indistincte et integre habilitates re-

quirat, sane intelligendum est de omnibus habilitatibus, tam de jure naturali quam positivo necessariis. Idque videtur expresse ibidem declarari, cum dicitur: *qui jam aetatem, etc.*, id est aetatem requisitam ad Ordines recipiendos, ut concilium praeceperat: quae quidem habilitas certe est de jure positivo. — Hinc probabilius Pater Concina^{r)} sentit clericos qui post irregularitatem praebendas recipiunt, privati ipso jure etiam in conscientia distributionibus et fructibus beneficii.

III°. Excusat *Ecclesiae Utilitas*: modo utilitas sit gravis iudicio episcopi vel capituli, et sit ecclesiae propriae vel universalis, aut totius dioecesis; non vero alterius ecclesiae particularis: ut Concina¹⁰ et Salmant.¹¹.

An autem qui propter utilitatem ecclesiae abest a loco beneficii lucretur distributiones?

Negant aliqui ex cap. *Cum non deceat, de elect., in 6°*, ubi clerici, ad Sedem Apostolicam accedentes ob negotium suarum ecclesiarum, distributionibus privantur. — Sed probabilius affirmant Salmant.¹² cum Palao, Pellizzario, etc. Idque satis probabile putat Concina¹³, ex cap. *unic. de cler. non resid., in 6°*, ubi absolute conceditur privilegium absentibus in utilitatem evidentem Ecclesiae. Alter autem textus intelligitur de solo casu quo praebendatus accedit ad Sedem Apostolicam ob instructionem electionis.

Item, ex hac ratione excusatur canonicus qui mittitur (nam unus tantum

cap. 11, § 3, n. 12. — ⁶ De Irregul., cap. 3, v. *Gravis hic.* — ⁷ De Poenis Eccl., num. 320. — ⁸ Disp. 7, de Irregular., qu. 1, punct. 4, num. 6. — *Salmant.*, tract. 10, cap. 7, num. 34. — ⁹ Sess. 22, de reform., cap. 4. — *Salmant.*, loc. cit., num. 40. — *Roncaglia*, tract. 4, qu. 7, de Irreg., cap. 1, qu. 4. — *Salmant.*, loc. cit., num. 39. — ¹⁰ De Horis canon., cap. 11, § 3, num. 14. — ¹¹ Tr. 16, cap. 4, num. 23. — ¹² Loc. cit., num. 24. — *Palao*, tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 3, n. 2. — *Pelliz.*, tr. 5, cap. 8, n. 155 et 156. — ¹³ Loc. cit., n. 15.

Ecclesiae utilitas, qualis excuset.

Absens ob bonum ecclesiae probabilis lucretur distributiones.

Visitatio ad Limina excusatur.

Missio ad concilium provinciale.

Missio ad Pontificem vel principem pro negotiis ecclesiae.

Electio in vicarium capitulum.

Quid de vicario episcopi.

Poenitentarius excipiens confessiones lucretur distributiones.

mitti potest) ab episcopo ad visitanda Limina Apostolorum; ut communiter omnes cum Concina¹. — Idem dicitur de canonico comitante suum episcopum ad eadem Limina: ex decreto^{s)} Sixti V apud Concina², qui ait episcopum Limina visitantem posse etiam duos canonicos secum ducere. — Idem dicitur de canonico misso ad concilium provinciale tamquam theologo, canonista aut procuratore; ut probabilis sentiunt Concina³; et Salmant.⁴ cum Palao, Pellizzario⁵, etc. — Idem, si mittatur canonicus a capitulo ad Pontificem aut principem tamquam legatus pro agendis negotiis ecclesiae. Concina⁵. — Idem, si eligatur vicarius capitularis Sede vacante, ut communiter docent DD.; quia hic incumbit totius dioecesis utilitati. Secus, si eligatur vicarius episcopi; quia tunc episcopo, non ecclesiae inservit. Is enim lucretur quidem fructus praebendae, sed non distributiones. Palaus⁶, Salmant.⁷, Concina⁸.

131. — Minime autem privatur distributionibus *canonicus poenitentiarius*, qui tempore Officii confessiones excipit; ex Tridentino⁹, ubi dicitur: *Poenitentiarius aliquis cum unione praebendae proxime vacaturae ab episcopo instituitur, qui magister sit vel doctor, aut licentiatius in theologia vel jure canonico, et annorum quadraginta; seu alius, qui aptior pro loci qualitate reperitur: qui, dum*

¹ De Horis can., cap. 11, § 3, n. 16. — ² Loc. cit. n. 16. — ³ Loc. cit., n. 17. — ⁴ Tr. 16, cap. 4, n. 25. — *Palao*, Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 3, n. 5. — ⁵ Loc. cit., n. 17. — ⁶ Loc. cit., § 7, num. 2. — ⁷ Tr. 16, cap. 4, num. 25 et 34. — ⁸ Loc. cit., n. 18 et 22. — ⁹ Sess. 24, de reform., cap. 8. — ¹⁰ De Off. et Potest. episcopi, alleg. 55, n. 30. — *Garcia*, de Benefic., part. 5, cap. 4, num. 124. — *Ugolino*, de Offic. etc. episcopi, cap. 33, n. 5. — *Moneta*, de Distribution., part. 2, qu. 11, n. 66. — ¹¹ Tr. 16, cap. 4, n. 31. — *Bonac.*, disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 3, § 5, n. 2. — *Pelliz.*, tr. 5, cap. 8,

confessiones in ecclesia audiet, interim praesens in choro censeatur.

Sed hic dubitatur: *an lucretur distributiones poenitentiarius, qui tempore Officii manet in confessionario, exspectans poenitentes accessuros?*

Negat Barbosa¹⁰ cum Garcia, Ugolino, Salazar et Moneta: qui referunt decisum, non habendum esse pro praesente in choro poenitentiarium qui residet in confessionario pro tempore quo non audit confessiones, etiam ut opportunius confessiones audiat^{a)}. — Sed verius Salmant.¹¹ cum Barbosa^{b)}, Bonacina, Pellizzario, Roncaglia¹²; et Concina cum Palao et Leandro, affirmant, si poenitentes soleant accedere^{c)}, et poenitentiarius eo animo se detineat ut promptiorem illis se exhibeat: ex declaratione S. Congregationis, relata a Barbosa¹³ pro ecclesia Abulensi, ubi mandatur poenitentiario assistere in confessionario, ne poenitentes perquirere eum cogantur, et ob verecundiam ejus inquisitionis confessiones omittant.

Et item dicitur de canonico subrogato poenitentiario, modo subrogatio non fiat in fraudem; et de aliis qui poenitentiarius adjuvant de mandato superioris in magno concursu. — Concina¹⁴ et Castropalaus¹⁵.

Praeterea addunt Barbosa¹⁶, Castropalaus¹⁷; et Bonacina¹⁸ cum Salazar et Garcia, ex alia declaratione S. Congregationis, poenitentiarius censi praee-

num. 174. — ¹² Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 1. — *Concina*, de Horis canon., cap. 11, § 3, num. 18. — *Palao*, loc. cit., § 5, n. 1. — *Leand.*, Decal., tr. 8, disp. 6, qu. 113. — ¹³ In Trid., sess. 24, cap. 8, num. 24. — ¹⁴ Loc. cit., n. 18. — ¹⁵ Loc. cit., § 5, num. 3 et 4. — ¹⁶ Loc. cit., cap. 8, num. 29. — ¹⁷ Loc. cit., num. 2. — ¹⁸ Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 3, § 5, n. 3. — *Garcia*, de Benefic., part. 5, cap. 4, n. 125. — *S. Cong. Conc.*, in una *Janmen.*, die 5 Sept. 1591; cfr. Pallottini, v. *Canonici*, § 7, num. 254.

Expectans in confessionario, eas amittit juxta alios.

Verius eas lucretur.

¹ Tr. 29, disp. 6, punct. 5, n. 7. — ² Part. 5, confer. 5, de Irregul., in genere, n. 158. — ³ Tr. 4, qu. 7, de Irregul., cap. 1, qu. 4. — ⁴ Tr. 10, de Censur., cap. 7, num. 34. — *Silvest.*, v. *Excommunicatio IV*, n. 4. — *Felino*, in cap. *Inquisitionis*, de accusation., num. 6 et seqq. — *Leand.*, de Irregul., tr. 1, disp. 3, qu. 12. — *Laym.*, lib. 1, tr. 5, part. 5, cap. 1, n. 3. — *Less.*, lib. 2, cap. 34, dub. 22, n. 120. — *Suar.*, de Censur., disp. 40, sect. 2, num. 35, v. *Dico 2.* — *Coninck*, de Censur., disp. 18, n. 6. — *Gaspar Hurtadus*, de Irregul., disp. 1, diff. 5, num. 21. — ⁵ De Horis canon.,

^{q)} Felinus, Leander, Laymann et Silvester a Salmant. allegantur tamquam simpliciter amplectentes illam sententiam; et ita revera est de Felino et Laymann (qui tamen eam coarctat ad casum, quo irregularis suam irregularitatem ignorat, vel collatio ei facta fuerit proprio motu). — Leander autem eam vocat probabiliorem pro foro interno tantum;

Silvester, veriorem. — Lessius vero clare innuit eam esse probabilem, vocans contrariam securiorem, etsi ejus rationes « non omnino convincant », ut ipse profitetur.

^{r)} Concina, loc. cit., n. 12, id totum manifeste insinuat, dum asserit irregularem illum distributiones amittere; « quia probabilius est collationem factam irregulari esse nullam ».

^{s)} Ex dicta Sixti V bulla *Romanus Pontifex*, die 20 Decembr. 1585 data, § 4, (quae habetur in Bullar. Rom. Mainardi), plane id colligitur, cum bulla statuat tales canonicos posse ad Limina mandari nomine proprii episcopi legitime impediti, si ceteroquin absentia illa sit ad bonum ecclesiae propriae.

^{t)} Pellizzarius, loc. cit., non loquitur de canonico misso ad concilium provinciale.

131. — ^{a)} Haec ampliatio: *Etiam ut opportunius, etc.*, ad aliud refertur quod habent

etiam auctores citati, scilicet: Poenitentiarius neque haberi praesentem dum Missam celebrat aut privatim Officium recitat, etiam ut opportunius auditioni confessionum incumbat.

^{b)} Barbosa male hic a Salmant. allegatur, cum, ut notavit S. Alphonsus, oppositam sententiam teneat.

^{c)} Auctores citati, excepto Concina, clausulam hanc: *Si poenitentes soleant accedere*, silentio praetermittunt.

sentem etiam processionibus, orationibus et exequiis defunctorum quae fiunt tempore quo ipse confessiones audit ^{d)}.

Quod autem dicunt de poenitentiario, dicunt etiam de *canonico curato*, qui tempore Officii opera sui muneris exercet, Palaus ¹⁾; Salmant. ²⁾ cum Barbosa, Garcia, Gutierrez ^{e)}, et Concina ³⁾. — Qui sentit idem procedere, etiam si ecclesia de qua is curam habet sit diversa ab ecclesia ubi est canonicus: dummodo illa sit intra propriam dioecesim. Sed huic contradicit Bonacina ⁴⁾.

Non amittit autem distributiones is qui abest ad tuenda jura sui beneficii: secus vero, si defendat jus suum ad beneficium adversus alterum. — Concina ⁵⁾.

Sic pariter lucratur distributiones *canonicus theologus*, qui tempore Officii legit aut concionatur, ut communiter docent omnes. — Et etiam si in aliis horis ipsius diei (non vero praecedentis) se pararet ad legendum vel concionandum: ut Roncaglia ⁶⁾ cum communi, ex concessione ^{f)} Gregorii XIII; et Concina ⁷⁾ cum communiori, ex declaratione S. Congregationis (apud Garcia, qui contradicit).

Sentiunt autem Concina ⁸⁾, Palaus ⁹⁾, Roncaglia ¹⁰⁾; et Salmant. ¹¹⁾ cum Garcia, Pellizzario, etc. (contra Barbosa et Zechium, apud Palaum), quod *canonici examinatores*, dum absunt a choro (nisi alia

¹⁾ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 3, n. 8. — ²⁾ Tr. 16, cap. 4, num. 26. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episcopi, alleg. 53, n. 162. — *Garcia*, part. 3, cap. 2, n. 335. — ³⁾ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 22. — ⁴⁾ Disp. 2, de Offic. div. in Choro, qu. 5, punct. 3, § 7, n. 5. — ⁵⁾ Loc. cit., n. 18. — ⁶⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 2. — ⁷⁾ Loc. cit., n. 21. — *Garcia*, loc. cit., n. 120. Cfr. etiam Pallottini, v. *Canonicatus*, § 8, n. 443 et seqq. — ⁸⁾ Loc. cit., n. 22. — ⁹⁾ Loc. cit., § 7, num. 1. — ¹⁰⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ¹¹⁾ Tr. 16, cap. 4, n. 34. — *Garcia*, part. 3,

sit alicubi consuetudo) non lucentur distributiones ^{g)}.

Idem ajunt de canonicis destinatis ab episcopo ad visitanda hospitalia et ecclesias dioecesis, quia hi non occupantur in servitium propriae ecclesiae. — Episcopus autem potest duos canonicos in suo servitio occupare, ex cap. *De cetero* et cap. *Ad audientiam, de cleric. non resid.*, qui lucrantur fructus praebendae, sed non distributiones; ut Roncaglia ¹²⁾ et Salmant. ¹³⁾, ex declaratione S. Congregationis ^{h)}. — Dicit tamen Pater Concina ¹⁴⁾ quod canonici assistentes episcopo solemniter celebranti lucrantur etiam distributiones.

Canonici autem absentes a choro tempore Officii ut capitula celebrent, amittunt tam distributiones quam fructus praebendae. Quia tempore Officii vel Missae choralis ipsis vetitum est capitula celebrare, nisi urgeat grave negotium quod moram non patiat. — Concina ¹⁵⁾.

132. — Ultimo notandum quod praebendati *docentes* in scholis publicis (non autem privatis) *sacram Scripturam*, licet non lucentur distributiones, acquirunt tamen fructus suorum beneficiorum: ex Tridentino ¹⁶⁾. Idem dicitur in cap. *fin. de magistris* de docentibus *theologiam*. — Idque communiter extendunt DD. ad docentes *jus canonicum*; ut Palaus ¹⁷⁾, Roncaglia ¹⁸⁾, Concina ¹⁹⁾; et Salmant. ²⁰⁾ cum San-

cap. 2, n. 354. — *Pellizario*, tr. 5, cap. 8, n. 178. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 53, num. 161. — *Zechius*, de Republic. eccles. (edit. 2.), tit. de Beneficiatis, num. 18, v. f. — *Palaus*, tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 7, n. 1. — ¹²⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ¹³⁾ Tr. 28, n. 125. — ¹⁴⁾ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 22. — ¹⁵⁾ Loc. cit., num. 20. — ¹⁶⁾ Sess. 5, de reform., cap. 1. — ¹⁷⁾ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 9, num. 1 et 3. — ¹⁸⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ¹⁹⁾ Loc. cit., n. 24. — ²⁰⁾ Tr. 28, n. 129.

et 264, refertur declaratio S. Congr. Conc., quae decernit examinatores synodales, etsi a choro absunt, distributiones nihilominus lucrari, praesertim quando constitutiones capitulares id statuunt.

^{h)} Ita etiam apud Pallottini, v. *Canonicus*, § 3, n. 28, 31 et seqq. — Si tamen omnes fructus consistant in quotidianis distributionibus, S. C. C. declaravit duas tertias partes percipere canonicos in episcopi servitio occupatos, amissa tertia, quae inservitibus accrescit. Pallottini, loc. cit., n. 39, 41, 48 et seqq.

^{d)} Idemque declaravit S. R. C. die 28 Septembr. 1630: «Poenitentiarium et omnes alios habentes curam animarum et actu exercentes... ut praesentes lucrari distributiones suarum praebendarum». Cfr. Collect. authent. decretor. S. R. C., n. 543.

^{e)} Gutierrez, *Canon. quaest.*, lib. 1, cap. 1, n. 145, a Salmant. citatus, id non habet.

^{f)} Scilicet Gregorius XIII id concessit, audita S. Congr. Conc. relatione; cfr. Garcia, loc. cit., n. 120.

^{g)} Apud Pallottini, v. *Canonicus*, § 7, n. 263

chez ^{a)}, Filiuccio, Garcia: qui de hoc affert declarationem S. Congregationis ^{b)}. — Idem dicunt de docentibus *grammaticam* Palaus ¹⁾, Concina ²⁾, Roncaglia ³⁾ et Salmant. ⁴⁾; necnon Salmant. idem sentiunt de docentibus *logicam* et *philosophiam*. Quia (ut ajunt) omnia haec sunt necessaria praemittenda ad theologiam addiscendam.

An autem *parochi docentes* sacram Scripturam, theologiam aut jus canonicum *eodem privilegio gaudeant*?

Negat Pater Concina ⁵⁾; quia in Tridentino parochis absolute vetatur abesse ultra duos menses. — Sed probabiliter admittunt Palaus ⁶⁾, Salmant. ⁷⁾; et Roncaglia ⁸⁾ cum Gonzalez ^{c)}, Barbosa ^{c)}, etc. Ratio, quia in *cit. cap. fin. de magistris* indistincte omnibus facultatem theologiam sive exemptio a residentia: hocque privilegium non habetur in Tridentino quod ibi clare (ut oportebat) sit revocatum. Verba autem textus praefati haec sunt: *Docentes vero in theologica facultate, dum in scholis docuerint, et studentes in ipsa integre per annos quinque, percipiant de licentia (nempe generali, concessa auctoritate hujus constitutionis, ut explicat ibi Glossa) Sedis Apostolicae proventus prae-*

Fill., tr. 41, cap. 6, num. 29, v. *Tertia*. — *Garcia*, de Benef., part. 3, cap. 2, n. 54, 113, 353. — ¹⁾ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 9, n. 3. — ²⁾ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 24. — ³⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ⁴⁾ Tr. 16, cap. 4, n. 37. — *Salmant.*, loc. cit. — ⁵⁾ Loc. cit., num. 25. — *Trident.*, sess. 23, de reform., cap. 1, v. *Eadem omnino*. — ⁶⁾ Loc. cit., n. 4. — ⁷⁾ Tr. 16, loc. cit., n. 37; et tr. 28, num. 130. — ⁸⁾ Loc. cit., resp. 3. — ⁹⁾ Sess. 5, de reform., cap. 1. — ¹⁰⁾ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 27. —

132. — ^{a)} Salmant. non allegant auctores pro extensione ad jus canonicum. Et re quidem vera Sanchez, *Consil.*, lib. 2, cap. 2, dub. 95, n. 5, de hac non loquitur.

^{b)} Declaratio illa non refertur a Garcia; reperitur tamen apud Pallottini, v. *Canonicus*, § 3, n. 117.

^{c)} Gonzalez, *sup. reg. 8 Cancellar.*, glos. 6, n. 257; Barbosa, *de Offic. et Potest. episc.*, alleg. 56, n. 30, id non asserunt, nec pro hoc asserto a Roncaglia allegantur.

^{d)} Attamen S. C. C. declaravit parochum non posse abesse, et episcopum non debere illi concedere ut absit, ne sacram quidem Scripturam docendi gratia aut jus canonicum. Cfr. Pallottini, v. *Parochus*, § 11, n. 122 et seqq.

bendarum et beneficiorum suorum, non obstante aliqua alia consuetudine vel statuto; cum denario fraudari non debeant in vinea Domini operantes. Ratio, quia id redundat in bonum totius dioecesis, immo universalis Ecclesiae ^{d)}.

Idem privilegium sane conceditur *praebendatis studentibus* in Universitate: ex Tridentino ⁹⁾, et ex *cit. fin. de magistr.*, et cap. 2, de *privil. in 6°*, ac cap. *Tuae, de cler. non resid.* Modo ipsi studiis operam dent saltem per majorem anni partem; ut ait Concina ¹⁰⁾; et Palaus ¹¹⁾ cum Bonacina, Barbosa, etc. Et modo habeant de hoc licentiam (quae vero non requiritur pro docentibus); ut dicunt Palaus ¹²⁾, Roncaglia ¹³⁾, Concina ¹⁴⁾; et Salmant. ¹⁵⁾ cum Barbosa et Garcia, ex bulla ^{e)} Pii IV *Ad aures*, edita 24 Novembr. 1564. — Haec autem licentia illis suffragatur pro quinquennio, si audiant sacros canones; pro septennio vero, si audiant sacram Scripturam seu theologiam. Salmant. ¹⁶⁾ cum Garcia ^{f)} et Barbosa ^{f)}.

An autem *parochi studentes* *theologiae excusentur a residentia post duos menses ipsis a Tridentino concessos*?

Affirmant Navarrus ^{g)}, Toletus ^{g)}, Lessius ^{g)}, etc., apud Palaum ¹⁷⁾. Idque probabile putant Palaus ¹⁸⁾ et Salmant. ¹⁹⁾; quia

¹¹⁾ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 9, num. 5. — *Bonac.*, disp. 2, de Offic. div. in Choro., qu. 5, punct. 3, § 9, n. 9. — *Barbosa*, de Offic. et Potest. episc., alleg. 56, n. 24 et 25. — ¹²⁾ Loc. cit., n. 7. — ¹³⁾ Tr. 5, qu. 2, de Horis canon., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ¹⁴⁾ Loc. cit., num. 28. — ¹⁵⁾ Tr. 28, num. 130. — *Barbosa*, loc. cit., num. 28; et in *Trid.*, sess. 5, cap. 1, n. 59. — *Garcia*, de Benefic., part. 3, cap. 2, n. 87. — ¹⁶⁾ Loc. cit., n. 130. — ¹⁷⁾ Loc. cit., n. 9. — ¹⁸⁾ Loc. cit. — ¹⁹⁾ Tr. 16, cap. 4, n. 39.

^{e)} Constitutio *Ad aures* (al. *Sanctissimus*) reperiebatur quidem in veteri Bullario, Romae anno 1586 typis edito; sed non amplius habetur in Bullario Mainardi neque in Bullario Taurinensi.

^{f)} Garcia et Barbosa non satis accurate citantur a Salmant.; nam uterque, Garcia scilicet, loc. cit., n. 102; et Barbosa, in *Trid.*, loc. cit., n. 60, et de *Offic. et Potest. episc.*, alleg. 56, n. 31, absolute et absque distinctione negant ejusmodi licentiam ultra quinquennium valere; quin etiam Garcia rejicit distinctionem, quam Salmant. inter jus canonicum et theologiam aut Scripturam sacram inducunt.

^{g)} Navarrus, *Man.*, cap. 25, n. 121; Toletus, lib. 5, cap. 5, n. 3, v. *Tertio*; Lessius,

Item, canonicus curatus exercens munus officii.

Item, canonicus theologus.

Quid de examinatores et visitatoribus.

Quid de canonicis episcopi inservitibus.

Quid de canonicis capitula celebrantibus.

Fraebendati docentes publice lucrantur fructus, non distributiones.

Item, praebendati studentes in universitate.

Conditio nes et duratio privilegii.

in *cit. cap. fin. de magistris* eodem privilegio gaudent docentes quo studentes. — Sed probabilius negant Concina¹, Roncaglia², Palaus³; Salmant.⁴ cum Gonzalez, Barbosa, Garcia, etc. Ratio: tum quia Tridentinum declaravit non posse parochos ultra duos menses abesse nisi ex gravi causa; et S. Congregatio (apud Garcia) declaravit hujusmodi causam studiorum nequaquam esse gravem^{h)}. Tum quia privilegium praefatum concessum est tantum addiscentibus; unde non concedendum parochis, qui jam edocti supponuntur.

Dicunt vero Salmant.⁵, ex declaratione S. Congregationisⁱ⁾, quod si a Papa detur alicui licentia ut absit causa studiorum, haec non valet nisi consensus Ordinarii accedat. — Et sic pariter referunt declarasse Pium IV de his qui studii in curia Romana assistunt.

Hic autem obiter notandum quod in *cap. fin. Ne cler. vel mon.* prohibentur archidiaconi, decani, plebani, praepositi, cantores et alii clerici personatus habentes, necnon presbyteri, studere juri civili vel medicinae sub poena excommunicacionis.

¹ De Horis can., cap. 11, § 3, n. 29. — ² Tr. 5, qu. 2, de Horis can., cap. 2, qu. 6, resp. 3. — ³ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 9, n. 8. — ⁴ Tr. 16, cap. 4, n. 39. — ⁵ Gonzalez, sup. reg. 8 Cancell., glos. 6, n. 249 et seqq. — ^{h)} Barbosa, de Offic. et Potest. episc., alleg. 63, n. 77. — ⁱ⁾ Garcia, de Benef., part. 3, cap. 2, n. 83. — ^{j)} Garcia, loc. cit., n. 109. — ^{k)} Tr. 28, n. 128. —

cap. 34, n. 163 et 159, non bene a Palao citantur; Toletus enim id non habet; Navarrus autem et Lessius id docent de beneficiatis in generali.

^{h)} S. C. C. clare significat studium nequaquam esse causam gravem, cum denegat episcopo facultatem dispensandi cum parochio, ut ratione studii abesse possit. Cfr. Pallottini, v. Parochus, § 11, n. 129 et 130.

ⁱ⁾ Id habetur ex bulla seu constitutione Pii IV, supra memorata. Et male Salmant. afferunt declarationem ex Zerola, qui nullam S. Congr. declarationem ad hoc assertum refert.

^{j)} Tabiena a Bonacina et Sanchez utique citatur; sed non potui, quae ei attribuuntur, apud eum reperire.

^{k)} Bonacina, de Offic. div., disp. 2, qu. 5, punct. 3, § 9, n. 10; Barbosa, de Offic. et Potest. episcopi, alleg. 56, n. 26, asserunt ejusmodi studium illis prohiberi; ex quibus

tionis latae sententiae, si infra duos menses a tali studio non destiterint. (Dicit tamen Bonacina⁶ cum communi, hoc non intelligi de studio privato; nec si audiat lector domi, ut probabile putat cum Toletus, Calderino, etc.; neque intelligi de docentibus, ut sentiunt Sanchez⁷, et idem Bonacina cum Tabiena^{j)} et aliis). — Unde tales studentes privantur fructibus suarum praebendarum; ut dicunt Palaus⁸; Salmant.⁹ cum Bonacina^{k)} et Barbosa^{l)}.

Diximus autem praefatos magistros aut scholares excusatos lucrari quidem fructus beneficiorum, non vero distributiones. — Si tamen beneficium constaret ex solis distributionibus, has etiam lucrari dicit Concina¹⁰ cum communi, ex declaratione S. Congregationis apud Garcia^{l)}, contra Bonacina^{j)}; quia tunc distributiones succedunt loco fructuum. — Et idem ait Concina¹¹ de dispensatis a choro, quando beneficium tantum ex distributionibus conflatur. Excipit tamen Concina (contra alios), si sint distributiones minutae pro anniversariis, quia testatores nolunt has dari nisi assistentibus.

⁶ Disp. 2, de Excom. in partic. extra bull. Coenae, qu. 4, punct. 6, n. 5. — ⁷ Tolet., lib. 1, cap. 37, n. 4. — ⁸ Calderin., Consil. 2 de Magistris, n. 1, i. f. — ⁹ Decal., lib. 6, cap. 8, n. 91. — ¹⁰ Bonac., loc. cit., n. 7. — ¹¹ Tr. 7, disp. 3, punct. 9, § 9, n. 6. — ¹² Tr. 16, cap. 4, n. 38. — ¹³ De Horis canon., cap. 11, § 3, n. 31. — ¹⁴ Loc. cit., n. 35. — ¹⁵ Concina, loc. cit.

colligi potest eosdem, si illi studio incumbant, fructibus privari, cum eo casu absint absque justa causa; eo magis quod Bonacina, ad hoc ut privilegio fruantur, requirit licentiam peculiarem ad physicae studium.

^{l)} Garcia, quidquid dicat Concina, non dissentit a Bonacina; uterque enim, Garcia, part. 3, cap. 2, n. 114, 115 et 353; Bonacina, loc. cit., § 9, n. 2, concedit distributiones illis qui causa studii absunt, si praebenda solis distributionibus constat, desumpta tamen tertia harum parte. Et hoc congruit cum declaratione S. C. C., quae studii causa absentibus adjudicat, ut lucrentur distributiones, si hae sunt unicus beneficii fructus, eo tantum casu quo aequaliter inter omnes, nulla habita ratione servitii, dividuntur; si vero in distributione ratio servitii habeatur, non lucrari nisi duas tertias partes, tertia dimissa. Cfr. Pallottini, v. Canonici, § 3, n. 111 et seqq.

ARTICULUS V.

QUIBUS MODIS BENEFICIA AMITTANTUR.

133. *Quibus modis amittuntur beneficia.* — 134. *Quid et quotuplex sit resignatio.* — 135. *Quid requiritur ut valeat resignatio conditionata.* — 136. *Quid de permutatione beneficiorum.*

Beneficia, quomodo amittantur.

133. — « Resp. I^o. Beneficia quatuor modis amittuntur: 1°. Per mortem beneficiati. — 2°. Ex dispositione juris; idque vel propter alterius beneficii incompossibilis consecutionem, vel per professionem religiosam, vel per contractum matrimonii, vel per commissionem criminis (v. gr. haeresis, schismatis, sodomitiae saepius exercitae), cui amissio beneficii ipso facto est annexa; ut vide apud Lessium¹. — 3°. Per sententiam iudicis. — 4°. Per liberam resignacionem: de qua,

Resignatio, quid et quotuplex.

134. — « Resp. II°. Resignatio est spontanea proprii beneficii dimissio, facta coram legitimo superiore id acceptante. « Estque duplex, scilicet tacita, quae fit ex juris dispositione; ut dum quis religionem proficitur. — Et expressa, quae rursus est duplex, scilicet pura, quae fit sine conditione et pacto appposito, coram Ordinario, qui beneficium cuilibet alteri conferre potest; et conditionata seu in favorem. Eaque vel est simplex in favorem, ut quando fit absque reservatione; vel est qualificata, quando scilicet fit reservato sibi jure regressus, vel pensione, vel fructibus aliquibus: quae, ob simoniam juris humani, non nisi in Pontificis manibus fieri potest.

« Et quamvis verius sit, etiam resignationem simplicem in Pontificis manibus faciendam, cum alioqui periculum sit ne beneficiorum resignationes speciem quamdam haereditariae successionis acquirant: quod jura canonica detestantur; — probabile tamen est in manus Ordinarii fieri posse, eo quod permutatio in ejus manibus fieri possit ».

¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 34. — ² Tr. 19, de Simonia, cap. 3, n. 51 et 52. — ³ S. Pius V, bulla *Quanta Ecclesiae*, de die

[Sed omnino contradicunt Salmant.² cum communi. Vide dicta de Simon., Lib. III, n. 81]. « Idque a fortiori verum est si fiat sine modo obligatorio, quamvis addita deprecatione ut personae certae conferatur. Idque observari potest ubi non est recepta bulla Pii V, quamlibet personae successurae designationem prohibens: quam citat Laymann³ ».

135. — « Porro, ut resignatio conditionata valida sit, requiritur: 1°. Ut beneficium sit resignantis; cum resignatio sit juris sui dimissio. — 2°. Ut fiat libere. — 3°. Ut fiat in manibus ejus qui potest admittere, scilicet Pontificis, Ordinarii, collatoris vel institutoris, juxta dicta. — 4°. Ut acceptetur a praelato in cujus manibus fit; quia sine acceptatione jus suum resignans non perdidit. — 5°. Ut conferatur illi, in cujus favorem cum clausula consueta: *non aliter, nec alias*, est resignatum. — 6°. Ut is cui conferatur acceptet; alias enim resignans non perdit beneficium, propter clausulam *non aliter*. — 7°. Requiritur consensus patroni vel electorum, prout beneficium est patronatum vel electivum. — 8°. Si resignans sit infirmus, ut a resignatione supervivat viginti dies; alias enim per obitum vacare censebitur. — 9°. Ut si resignatio fiat in curia Romana, intra sex menses a supplicatione oblata committendus, in loco beneficii publicetur; sin autem extra curiam, intra mensem. Alioqui, si contingat resignantem mori antequam resignatarius cepit possessionem, beneficium vacare censebitur. — Lessius et Laymann^{a)} ».

136. — « Resp. III°. Permutatio beneficiorum (quae est quaedam species con-

Requisita ad resignationem conditionatam.

Permutatio, quid.

¹ April. 1568, § 4; habetur in Bullar. Rom. Mainardi. — ² Lib. 4, tr. 2, cap. 17, n. 6. — ³ Less., lib. 2, cap. 34, dub. 35.

135. — ^{a)} Laymann, lib. 4, tr. 2, cap. 17, n. 3, non asserit omnia quae in hoc nu-

mero a Busenbaum referuntur; sed quaedam tantum ex his assertis habet.

« ditionalis resignationis) fit, cum duo be-
« neficiati unum vel plura sua beneficia,
« Pontifici non reservata, in manus Ordi-
« narii alteriusve episcopali auctoritate
« praediti resignant, cum conditione ut is
« postea vicissim alteri alterius benefi-
« cium conferat. — Quod quandoque epi-
« scopus instituere potest, si necessitas
« ita exigat; vocatis tamen iis quorum
« interest, scilicet patrono et collatore
« inferiore. Ad hanc autem omnia requi-
« runtur quae ad resignationem in favo-
« rem. Vide Lessium¹, Laymann², Bo-
« nacina³. — [Vide *Lib. III, n. 72*].

« Quaes I^o. An licitae sint permuta-
« tiones coram Ordinariis, in mensibus
« reservatis per concordata Germaniae?

« Resp. Affirmative; quia per reser-
« vationem concordatorum non censetur
« Pontifex voluisse conditionem Ordina-
« riorum Germaniae deteriore facere,
« quam episcoporum extra Germaniam,
« coram quibus id simpliciter licet.

« Quaes II°. An licitum sit permu-
« tare beneficia, compensata fructuum
« aequalitate?

« Resp. I^o Non licere, si beneficium
« copiosius, non separatim proventibus a
« titulo, permutetur cum tenui. — Ratio,

« quia excessus ille, eo ipso quo manet
« annexus titulo, est debitus titulo; ideo
« que pro eo nihil exigi potest quin etiam
« exigatur pro titulo.

« Resp. 2°. Posse peti compensationem,
« ob huiusmodi permutationem a Ponti-
« fice pro incommodo temporali quod
« alter subit, spoliando se proventibus sui
« beneficii. Ideoque talis compensatio non
« est pretium beneficii aut proventuum
« annexorum, sed conditio ut se indemnem
« servet, sine qua conditio nolle se spo-
« liare.

« Resp. 3°. Jura proventuum posse se-
« parari a titulis; et primo nudos titulos,
« deinde alio contractu jura proventuum,
« utpote temporalia, permutari, compen-
« sato excessu opulentioris: idque aucto-
« ritate solius Papae. Vide Lessium⁴, Bo-
« nacina⁵. — [Vide *Lib. III, n. 75 et 76*].

« Quaes III°. An licite permutetur
« beneficium hac lege, ut expensae litis vel
« bullarum refundantur per recipientem?

« Resp. Videri permutationem simo-
« niacam, si impensae sint causa impul-
« siva permutationis, sine qua actus non
« fuerit futurus. Idem de simili resigna-
« tione affirmarem. Vide Lessium⁶, Bo-
« nacina⁷.

ARTICULUS VI.

QUID ET QUOTUPLEX SIT PENSIO.

137. *Quid et quotuplex pensio.* — 138. *A quo et quanta possit pensio designari.* — 139. *An pensionarius possit de illa libere disponere.*

137. — « Resp. *Pensio* est jus perci-
« piendi fructus ex alieno beneficio.

« Estque triplex: 1°. *Temporalis*, quae
« datur propter ministerium temporale;
« v. gr. cantori, aedituo, patrono et de-
« fensori ecclesiae. — 2°. *Spiritualis*, quae
« fundatur in titulo mere spirituali, ut
« quae datur concionatori, coadjutori epi-
« scopi, parochi, etc. — 3°. *Media*, quae
« fundatur in statu spirituali, non tamen
« officio spirituali: ut quae datur clerico

« pauperi vel parochi seni ad sustenta-
« tionem; vel quae datur causa resigna-
« tionis et litis componendae.

« Duae posteriores dicuntur clericales,
« quia clericis; prima, laicalis, quia lai-
« cis tantum datur ».

138. — « Porro circa pensiones Lay-
« mann⁸ et Lessius⁹ docent haec^{a)}:

« 1°. Etsi eam designare proprium sit
« Papae, id tamen etiam episcopum posse
« in causis specialibus et necessariis: v. gr.

¹ Lib. 2, cap. 34, dub. 36. — ² Lib. 4, tr. 2, cap. 17, n. 6, post med. — ³ Disp. 1, de Simonia, qu. 4, § 12. — ⁴ Lib. 2, cap. 35, dub. 17, num. 102. — ⁵ Disp. 1, de Simonia, qu. 4,

§ 12, n. 11. — ⁶ Loc. cit., dub. 15, num. 94. — ⁷ Loc. cit., n. 3. — ⁸ Lib. 4, tr. 2, cap. 18, a n. 2. — ⁹ Lib. 2, cap. 34, dub. 38.

138. — ^{a)} Laymann non omnia haec habet; Lessius vero in omnibus concordat, uno dum-

taxat excepto, scilicet quod episcopus possit ex causis necessariis pensionem designare: id

« propter paupertatem et senium resignan-
« tis, vel litis compositionem, vel propter
« adaequandos fructus in permutatione
« beneficiorum ». — [Vide *Lib. III, n. 73*].

« 2°. Debere esse moderatam, ita ut
« beneficiato relinquatur sufficiens susten-
« tatio; talis autem plerumque censetur
« tertia pars fructuum ». — [Cum Salmanticensibus¹].

« 3°. Ad pensionem non requiri con-
« sensum patroni, ut quidam volunt; quia
« id nullo jure statutum est. Neque ullum
« fit praedictum per impositionem pen-
« sionis; cum is fructus non percipiat ex
« beneficio, sed tantum habeat jus insti-
« tuendi et praesentandi, quod ei non adi-
« mitur.

« 4°. Pensionarius post constitutionem
« Pii V (ubi ea est recepta) tenetur reci-
« tare Officium Beatae Virginis; nec facit
« fructus suos si omittat ». [Intelligitur de
« pensione quam quis ut clericus percipit.
« Vide Salmant.² — Item, ad tale onus non
« obligantur qui dicunt Officium majus; vel
« qui fiunt equites ordinis militaris, cum
« satisfaciunt recitando preces a religione
« praeceptas. Ita Azor, Palaus, Bonacina,
« Ledesma³, cum Salmant.⁴].

« 5°. Pensionem extinguere morte pen-
« sionarii, sicut ususfructus morte usu-
« fructuarii. Posset tamen Papa facere
« perpetuam ex plenitudine potestatis.

« De venditione et redemptione pen-
« sionis, vide Laymann⁴ et Lessium⁵, Bo-
« nacina⁶ ».

139. — *Quaeritur: an pensionarius possit de redditibus pensionis pro libito dispo-
nere?*

Affirmant Vasquez, Azor, Covarru-
vias, etc., apud Salmant.⁷; quia pensio,
ut dicunt, est portio jam extracta ex fru-
ctibus beneficii. Et pro hac sententia adest
decisio Rotae Romanae quam affert Azor⁸,
in qua definitum fuit: *Pensiones decursas
et non solutas non computari inter spolia*
(sicut computantur fructus beneficiorum),
*sed transire ad haeredes; quia pensio non
est beneficium, sed consistit in mera tem-
poralitate.* — Negant vero Navarrus, Mo-
lina^{a)}, Garcia; quia pensio eisdem regulis
beneficiorum metiri debet, cum illis aequi-
paretur. — Verum Salmant.⁹ distinguunt,
et affirmant de pensione laicali, negant
de ecclesiastica.

Haec tres sententiae omnes sunt proba-
biles. — Vide *Lib. III, n. 491, Qu. 6.*

¹ Tr. 28, n. 46. — *S. Pius V*, bulla *Ex proximo*, de die 20 Septembr. 1571; in Bullar. Rom. Mainardi. — ² Loc. cit., n. 64. — *Azor*, part. 1, lib. 10, cap. 4, qu. 3. — *Palaus*, tr. 7, disp. 2, punct. 1, § 2, n. 6. — *Bonac.*, disp. 1, de Offic. div., qu. 2, punct. 4, n. 9 et 10. — ³ Loc. cit., n. 64; et tr. 16, cap. 2, n. 28. — ⁴ Lib. 4, tr. 2, cap. 18, n. 2. — ⁵ Cap. 35, dub. 22. — ⁶ Disp. 1, de Simonia, qu. 4, § 13. — *Vasq.*, opusc.

de Eleemosyna, cap. 4, n. 22. — *Azor*, part. 2, lib. 8, cap. 12, qu. 5. — *Covar.*, de Testament., cap. 7, num. 19. — ⁷ Tr. 28, n. 68. — ⁸ Part. 2, lib. 7, cap. 9, qu. 12. Habetur etiam apud Gulielm. Redoanum, Tract. de Spoliis eccles., qu. 3, § *Quid dicendum*, num. 12. — *Navar.*, de Reditib. eccles., qu. 1, mon. 32, n. 2 et 3. — *Garcia*, de Benefic., part. 1, cap. 5, num. 161. — ⁹ Tr. 28, n. 68.

autem refert Lessius tantum ex aliorum do-
ctrina.

^{b)} Petrus de Ledesma, *Sum., part. 2, tr. 9, cap. 4, post concl. 6, dub. 2, v. Notaque*, id asserit de equitibus ordinis militaris.

139. — ^{a)} Molina parum accurate hic a Salmant. allegatur; nam, *de Just. et Jure, tr. 2, disp. 145, n. 5*, eadem sententiam tenet, eademque distinctione utitur ac Salmanticensis.

Permuta-
tio in men-
sibus reser-
vatis.

Compensa-
tio ad fru-
ctuum ae-
qualitatem.

Pensio,
quid et quo-
tuplex.

Quis pen-
sionem de-
signet.

Pensio,
quando ex-
tinguitur.

Opinio-
nes proba-
biles de dis-
positione
pensionis.